રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કા
હુલિયહ મુબારક
ઔર
આપ (સ.અ.વ.) કી સુન્નતેં

• પ્રકાશક •

નુરાની કુતુબખાના

મુ.પો..છાપી, જિ. બનાસકાંઠા, પીન - ૩૮૫૨૧૦

ફોન નં. : (૦૨૭૩૯) ૨૭૦૧૧૨

રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કા હુલિયહ મુબારક ઔર આપ (સ.અ.વ.) કી સુન્નતેં

رسول اللہ ﷺ کا حلیہ مبارک اور آپ ﷺ کی سنتیں

ઈસમેં હુઝૂર (સ.અ.વ.) કા હુલિયહ મુબારક ઔર આપ (સ.અ.વ.) કે ખાને પીને, સોને જાગને, કપડા પહેનને, કંઘા કરને, તેલ લગાને, નાખુન કાટને, ઈસ્તિન્જા કરને, જૂતા પહેનને, અંગૂઠી પહેનને, મસ્જિદ ઔર ઘરમેં દાખિલ હોને, બાઝાર જાને, બાતચીત કરને, વુઝૂ, ગુસલ, અઝાન, નમાઝ, દુઆ, રમઝાન, ઈદૈન, સફર, સલામ, નિકાહ, મય્યિત ઔર ઉસસે મુતઅલ્લિક સુન્નતોંસે લેકર આપ (સ.અ.વ.) કે અખ્લાક ઔર આદતોંકા તફસીલસે ઝિક્ર હૈ.

◈ મુરત્તિબ ◈

મુફતી મુહમ્મદ સરવર ફારૂકી નદવી ફતેહપુરી

(સદર જમઈયત પયામે અમન, લખનઉ)

❉ સલાહકાર ❉

જનાબ મૌલાના હાફિઝ શમીમ અહમદ સાહબ (વેરાવલ)

❉ લિપ્યાંતર ❉

(મૌલવી) સુલેમાન મજાદરી

પ્રકાશક

નુરાની કુતુબખાના

મુ. પો. છાપી, જિ. બનાસકાંઠા, પીન - ૩૮૫૨૧૦

ફોન નં. : (૦૨૭૩૯) ૨૭૦૧૧૨

રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કા હુલિયહ મુબારક ઔર આપ (સ.અ.વ.) કી સુન્નતેં

ફેહરિસ્ત

મઝમૂન	સફા

(પેહલા હિસ્સા)

હઝરત મુહમ્મદ (સ.અ.વ.) કા હુલિયહ મુબારક

મઝમૂન | સફા

(દૂસરા હિસ્સા)

હઝરત મુહમ્મદ (સ.અ.વ.) કી ઝિંદગી ગુઝારનેકા તરીકા

મઝમૂન	સફા

મઝમૂન	સફા

(તીસરા હિસ્સા)

હઝરત મુહમ્મદ (સ.અ.વ.) કે ઝિંદગી ગુઝારનેકે શરઈ આદાબ કુરઆન વ હદીસકી રોશનીમેં

મઝમૂન	સફા

મઝમૂન	સફા

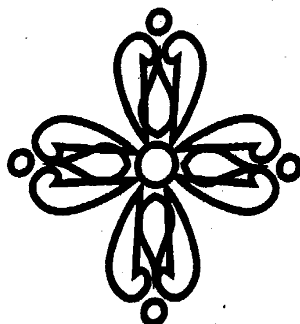
(ચોથા હિસ્સા)

સુન્નતકે ખિલાફ આ'માલકા ઝિક્ર

મઝમૂન	સફા

(પાંચવાં હિસ્સા)

મખ્સૂસ દુઆએં

પેશ લફઝ

આકાએ નામદાર હઝરત મુહમ્મદ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકો અલ્લાહ તઆલાને ઈન્સાનોંકી ઝિંદગીકે હર શોઅબેમેં રેહબરી ઔર રેહનુમાઈકે લિયે મબ્ઊસ ફરમાયા. ઔર આપ (સ.અ.વ.) કી કામિલ પૈરવીકે સાથ આપ (સ.અ.વ.) કી તા'ઝીમ વ તૌકીર ઔર મુહબ્બતકો ઈમાનકી શર્ત બતાયા, ઔર ઈસ મુહબ્બતકો જિસકા તઅલ્લુક દિલસે હૈ આખિરતમેં તરક્કીકા સબબ બનાયા, ઔર યે ઈરશાદ ફરમાયા કે આદમીકા હશ્ર ઉસીકે સાથ હોગા જિસસે વો મુહબ્બત કરતા હોગા.

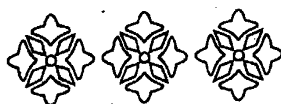
હુઝૂર (સ.અ.વ.) સે મુહબ્બત પર તફસીર વ હદીસ ઔર બુઝુર્ગોંકે બેશુમાર કૌલ મિલતે હૈં જિસ પર બહોતસે લોગોંને કિતાબેં લિખ્ખી હૈં. ઈસી તરહ હિંદી ઝબાન જાનનેવાલોંકી ઝરૂરતકો હમારે અઝીઝે મોહતરમ મુફતી મુહમ્મદ સરવર ફારૂકી નદવી ફતેહપુરીને પૂરા કિયા, ઉનહોંને મુસ્તનદ કિતાબોંસે હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી ઝિંદગીકે કીમતી મોતિયોંકો ચુનકર પેશ કિયા થા ઔર અબ ઉસકો ગુજરાતીમેં મુન્તકિલ કરકે પેશ કર રહે હૈં. જિસમેં ખાસ તૌરસે હુઝૂર (સ.અ.વ.) કા હુલિયહ મુબારક ઔર આપ (સ.અ.વ.) કે ખાને પીને, સોને જાગને, કપડા પહેનને, ગોયા ઝિંદગીમેં હર વક્ત કામ આનેવાલે આદાબકા ઝિક્ર કિયા હૈ. જો એક કાબિલે કદર ઈઝાફા ઔર રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કે ચાહનેવાલોંકે લિયે એક કીમતી તોહફા હૈ.

અલ્લાહ તઆલા અઝીઝે ગિરામીકી ઈસ કોશિશકો, ઔર ઈસસે પેહલે ભી ૩૫ સે ઝાઈદ કિતાબેં મૌસૂફકે કલમસે આ ચુકી હૈં, કુબૂલ ફરમાએ ઔર ઉસકે લિયે ઈસ ખિદમતકો મઝીદ તરક્કીકા સબબ બનાએ. (આમીન)

અબ્દુલ કાદિર નદવી મઝાહિરી પટની

ઉસ્તાઝે દારૂલ ઉલૂમ નદવતુલ ઉલમા, લખનઉ

૭ રજબુલ મુરજ્જબ સન હિજરી ૧૪૧૮

અપની બાત

બિસ્મિલ્લા હિર્રહમા નિર્રહીમ

કુલ્ ઈન્ કુન્તુમ્ તુહિબ્બૂનલ્લાહ ફત્તબિઊની યુહ્બિબ્કુમુલ્લાહ.

તર્જુમા : (અય મુહમ્મદ સ.અ.વ.) લોગોંસે ફરમા દીજિયે, કે અગર તુમ અલ્લાહ તઆલાસે મુહબ્બત રખતે હો તો તુમ મેરી ઈત્તિબાઅ કરો તો અલ્લાહ તઆલા ભી તુમસે મુહબ્બત કરને લગેગા.

ઈસ આયતમેં બતાયા ગયા હૈ કે અગર કિસીકો અલ્લાહ તઆલાસે મુહબ્બતકા દા'વા હો તો ઉસે ચાહિયે કે હઝરત મુહમ્મદ (સ.અ.વ.) કે ઈત્તિબાઅકી કસોટી પર આઝમાકર દેખ લે, માલૂમ હો જાએગા. જો શખ્સ અપને દા'વામેં જિતના સચ્ચા હોગા ઉતના હી હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે ઈત્તિબાઅકા ઝિયાદા એહતિમામ કરનેવાલા હોગા. ઔર જિતના અપને દા'વામેં કમઝોર હોગા ઉતના હી આપ (સ.અ.વ.) કી ઈતાઅતમેં સુસ્તી ઔર કમઝોરી કરેગા.

તબરાનીકી એક રિવાયતમેં કહા ગયા હૈ કે "તુમમેંસે કોઈ ઉસ વક્ત તક મોમિન નહીં હો સકતા જબ તકકે મૈં ઉસકો ઉસકી અપની જાનસે ઝિયાદા મહેબૂબ ન હો જાઉં."

આપ (સ.અ.વ.) કી પાકીઝા ઝિંદગી તમામ ઈન્સાનિયતકે લિયે નમૂના હૈ ઈસ લિયે આપ (સ.અ.વ.) કી ઝાતે ગિરામી ઔર અમલસે વાકિફ હોના ઝરૂરી હૈ. ઔર આપ (સ.અ.વ.) સે મુહબ્બત ઈમાનકી અલામત હૈ. જિસસે મુહબ્બત હોતી હૈ ઉસકી હર અદા અચ્છી લગતી હૈ ઔર ઉસકા ચેહરા ગોયા હર વક્ત સામને હોતા હૈ, આપ (સ.અ.વ.) કા હુલિયહ મુબારક જિસ પર તમામ દુનિયાકી મુહબ્બતેં નિસાર હોં ઉનસે સચ્ચી મુહબ્બત પૈદા કરનેકા ઝરીઆ આપ (સ.અ.વ.) કે હુલિયહ મુબારકકા જાનના ભી હૈ. ઈસ લિયે ઈસ કિતાબમેં આપ (સ.અ.વ.) કે હુલિયહ મુબારકકો અહાદીસકી રોશનીમેં પેશ કિયા ગયા હૈ તાકે ઉસકે ઝરીઆ આપ (સ.અ.વ.) સે સચ્ચી મુહબ્બત પૈદા હો ઔર અમલ કરના આસાન હો.

ઈસ તરહ ઈસ કિતાબમેં સબસે પેહલે, પેહલે હિસ્સામેં આપ (સ.અ.વ.) કા હુલિયહ મુબારક, ઔર દૂસરે હિસ્સામેં આપ (સ.અ.વ.) કે ખાને, પીને, સોને, જાગને ઔર જૂતા પહેનને ઔર લોગોંકે સાથ મઝાક કરનેકા પૂરા તરીકા ઔર ઉસસે મુતઅલ્લિક હદીસોંકા ઝિક્ર કરતે હુએ, તીસરે હિસ્સામેં આપ (સ.અ.વ.) કી સુન્નતોંકો અહાદીસકી રોશનીમેં શરઈ આદાબકે નામસે, ઔર ચોથે હિસ્સામેં સુન્નતકે ખિલાફ આ'માલકો ભી "ખિલાફે સુન્નત" કે નામસે ઝિક્ર કિયા ગયા હૈ તાકે અમલ કરના આસાન હો.

મુહમ્મદ સરવર ફારૂકી નદવી

દારૂલ ઉલૂમ નદવતુલ ઉલમા લખનઉ, ૫ માર્ચ, સન ઈસવી ૧૯૯૮

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ

લકદ્ કાન લકુમ્ ફી રસૂલિલ્લાહિ
ઉસ્વતુન્ હસનહ

લિમન્ કાન યર્જૂલ્લાહ વલ્ યવ્મલ્ આખિર
વ ઝકરલ્લાહ કષીરા.

તર્જુમા :- દર હકીકત તુમ લોગોંકે લિયે અલ્લાહકે રસૂલમેં એક બેહતરીન નમૂના હૈ ઉસ શખ્સકે લિયે જો અલ્લાહ ઔર આખિરતકા ઉમ્મીદવાર હો ઔર વો અલ્લાહકો ઝિયાદાસે ઝિયાદા યાદ કરે.

પેહલા હિસ્સા

રસૂલુલ્લાહ
સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ
વ સલ્લમકા
હુલિયહ મુબારક

હઝરત મુહમ્મદ (સ.અ.વ.) કા હુલિયહ મુબારક

ઈબ્રાહીમ બિન મુહમ્મદ જો હઝરત અલી (રદિ.) કી ઔલાદ (પોતે) મેંસે હૈં વો ફરમાતે હૈં કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) ન ઝિયાદા લંબે થે, ન ઝિયાદા પસ્તા કદ (નીચા કદ), બલ્કે દરમિયાની કદ લોગોંમેંસે થે, હુઝૂરકે બાલ મુબારક બિલકુલ સીધે નહીં બલ્કે થોડેસે ઘુંઘરિયાલે થે. આપ (સ.અ.વ.) ન મોટે બદનકે થે ન ગોલ ચેહરાકે, અલબત્તા થોડીસી ગોલાઈ આપ (સ.અ.વ.) કે ચેહરા મુબારકમેં થી.

આપ (સ.અ.વ.) કા રંગ સફેદ સુર્ખી માઈલ થા. આપ (સ.અ.વ.) કી મુબારક આંખેં નિહાયત સિયાહ (કાલી) થીં ઔર પલકેં લંબી, બદનકે જોડોંકે મિલનેકી હડ્ડિયાં મોટી થીં (જૈસે કોહનિયાં ઔર ઘુટને) ઔર ઐસે હી દોનોં મોન્ઢોં (યાની કંધોં) કે દરમિયાનકી જગહ ભી મોટી ગોશ્તસે ભરી હુઈ થી, આપ (સ.અ.વ.) કે બદન મુબારક પર ઝિયાદા બાલ નહીં થે (જૈસે બાઝ આદમિયોંકે બદન પર બાલ ઝિયાદા હોતે હૈં) હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે બદન મુબારક પર ખાસ ખાસ હિસ્સોંકે અલાવા જૈસે બાઝૂ, પિન્ડલિયાં વગૈરહ ઔર કહીં બાલ નહીં થે, આપ (સ.અ.વ.) કે સીને મુબારકસે નાફ તક બાલોંકી એક લકીર થી. આપ (સ.અ.વ.) કે હાથ ઔર કદમ ગોશ્તસે ભરે હુએ થે, જબ આપ (સ.અ.વ.) ચલતે તો કદમોંકો કુવ્વતસે ઉઠાતે ગોયા પસ્તી (ઢલાન) કી તરફ ચલ રહે હોં.

(શમાઈલે તિરમિઝી)

જબ આપ (સ.અ.વ.) કિસીકી તરફ તવજ્જોહ ફરમાતે તો પૂરે બદન મુબારકકે સાથ તવજ્જોહ ફરમાતે. આપ (સ.અ.વ.) કે દોનોં મુબારક શાનોં (કંધોં) કે દરમિયાન મોહરે નુબુવ્વત થી, આપ (સ.અ.વ.) ખાતિમુન્નબિય્યીન થે, આપ (સ.અ.વ.) સબસે ઝિયાદા સખી દિલવાલે થે, ઔર સબસે ઝિયાદા સચ્ચી ઝબાનવાલે, સબસે ઝિયાદા નરમ તબીઅતવાલે, ઔર સબસે ઝિયાદા શરીફ ઘરાનેવાલે થે. આપ (સ.અ.વ.) કો જો શખ્સ અચાનક દેખતા થા મરઊબ

(દબદબામેં) હો જાતા થા, પેહલી ચીઝ તો આપ (સ.અ.વ.) કે જમાલ વ ખૂબસૂરતીકા રો'બ હોતા, ઉસકે સાથ જબ કમાલાતકા ઈઝાફા હોતા તો ફિર રો'બકા ક્યા પૂછના, ઈસકે અલાવા હુઝૂર (સ.અ.વ.) કો જો મખ્સૂસ ચીઝેં દી ગઈ થીં ઉનમેં રો'બ ભી અલ્લાહ તઆલાકી તરફસે અતા કિયા ગયા થા, અલબત્તા જો શખ્સ પહેચાનકર મેલજોલ કરતા, વો આપકે અખ્લાકે કરીમા વ ઔસાફે જમીલાસે મુતાસ્સિર હોકર આપ (સ.અ.વ.) કો મહેબૂબ બના લેતા થા. આપ (સ.અ.વ.) કા હુલિયહ બયાન કરનેવાલા સિર્ફ યે કેહ સકતા હૈ કે મૈંને હુઝૂર (સ.અ.વ.) જૈસા જમાલ વ કમાલ, ન હુઝૂર (સ.અ.વ.) સે પેહલે દેખા ન બાદમેં દેખા.

(શમાઈલે તિરમિઝી)

- હઝરત અનસ (રદિ.) કેહતે હૈં "આપ (સ.અ.વ.) કા રંગ નિહાયત ખિલા હુવા થા, આપ (સ.અ.વ.) કા પસીના મોતી માલૂમ હોતા થા, મૈંને દીબા ઔર હરીર (યા'ની રેશમ) ભી આપ (સ.અ.વ.) કી ખાલ (જિલ્દ) સે ઝિયાદા નરમ નહીં દેખા ઔર મુશ્ક વ અંબરમેં ભી આપ (સ.અ.વ.) કે બદનસે ઝિયાદા ખૂશ્બૂ ન થી.

(બુખારી વ મુસ્લિમ)

- હઝરત હસન (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે મૈંને અપને મામૂં હિંદ બિન અબી હાલાસે હુઝૂર (સ.અ.વ.) કા હુલિયહ મુબારક દરિયાફત કિયા ઔર વો હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે હુલિયહ મુબારકકો બહોત હી ઝિયાદહ ઔર તફસીલસે બયાન કિયા કરતે થે. મુઝે ખ્વાહિશ હુઈ કે વો ઉન ઔસાફે જમીલામેંસે કુછ મેરે સામને ભી ઝિક્ર કરેં તાકે મૈં ઉનકે બયાનકો અપને લિયે હુજ્જત ઔર સનદ બનાઉં, ઔર ઉન ઔસાફે જમીલાકો ઝહન નશીન કરને ઔર મુમકિન હો સકે તો અપને અંદર પૈદા કરનેકી કોશિશ કરૂં.

(હઝરત હસન રદિ.) કી ઉમ્ર હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે વિસાલકે વક્ત સાત સાલકી થી. ઈસ લિયે હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે ઔસાફે જમીલા અપની કમ ઉમરીકી વજહસે પૂરી તરહ યાદ નહીં કર પાએ થે) મામૂં જાનને હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે હુલિયહ શરીફકે બારેમેં યે ફરમાયા કે "આપ (સ.અ.વ.) ખૂદ અપની ઝાત વ સિફાતકે એ'તિબારસે ભી શાનદાર થે ઔર દૂસરોંકી નઝરોંમેં આ'લા (ઊંચે) દરજેવાલે થે.

આપ (સ.અ.વ.) કા ચેહરા મુબારક ચૌદહવીંકે ચાંદકી તરહ ચમકતા થા. આપ (સ.અ.વ.) કા કદ મુબારક દરમિયાની કદવાલે આદમીસે કિસી કદ્ર લંબા થા, લેકિન ઝિયાદા લંબે કદવાલેસે કમ થા, સર મુબારક એ'તિદાલકે સાથ બડા થા, બાલ મુબારક કુછ બલ ખાએ હુએ થે, અકસર બાલોંમેં ઈત્તિફાકન માંગ નિકલ આતી, તો માંગ રેહને દેતે, વરના આપ (સ.અ.વ.) ખૂદ માંગ નિકાલનેકા એહતિમામ ન ફરમાતે થે, જિસ ઝમાનેમેં આપ (સ.અ.વ.) કે બાલ મુબારક ઝિયાદા હોતે થે તો કાનકી લવ તક આ જાતે થે, આપ (સ.અ.વ.) કા રંગ મુબારક નિહાયત ચમકદાર થા ઔર પેશાની મુબારક કુશાદા (યાની ચૌડી) થી. આપ (સ.અ.વ.) કે બાલ ગુન્જાન થે, આપ (સ.અ.વ.) કી નાક મુબારક બુલંદી માઈલ થી. ઔર ઉસ પર એક ચમક ઔર નૂર થા, શુરૂમેં દેખનેવાલા આપ (સ.અ.વ.) કો બડી નાકવાલા સમઝતા, લેકિન ધ્યાનસે દેખનેસે માલૂમ હોતા કે હુસ્ન ઔર ચમકકી વજહસે બુલંદ માલૂમ હોતી હૈ વરના ફી નફસિહી (અસલમેં) બહોત ઝિયાદા બુલંદ નહીં હૈ. (શમાઈલે તિરમિઝી)

આપ (સ.અ.વ.) કી દાઢી મુબારક ગુન્જાન બાલોંકી થી. આંખ મુબારકકી પુત્લી કાલી થી ઔર રૂખ્સાર મુબારક હમવાર હલ્કે ગોશ્ત લટકે હુએ થે. આપ (સ.અ.વ.) કા મુંહ મુબારક એ'તિદાલ (દરમિયાની દરજે) કે સાથ થા. આપ (સ.અ.વ.) કે દાંત મુબારક બારીક આબદાર (ચમકદાર) થે, ઔર ઉનમેંસે સામનેકે દાંતોંમેં ઝરા ઝરા ફાસલા થા. સીનેસે નાફ તક બાલોંકી એક બારીક લકીર થી. આપ (સ.અ.વ.) કી ગરદન મુબારક ઐસી ખૂબસૂરત ઔર બારીક થી જૈસે બેહતરીન અંદાઝમેં તરાશી ગઈ હો, ઔર રંગમેં ચાંદી જૈસી સફેદી ઔર ખૂબસૂરતી થી. આપ (સ.અ.વ.) કે સબ આ'ઝા નિહાયત મોઅતદિલ ઔર ગોશ્તસે ભરે હુએ થે. પેટ ઔર સીના મુબારક હમવાર થા લેકિન સીના ફરાખ ઔર ચૌડા થા. આપ (સ.અ.વ.) કે દોનોં મોન્ઢોંકે દરમિયાન કુછ ફાસલા થા, જોડોંકી હડ્ડિયાં મઝબૂત થીં. કપડા ઉતારનેકી હાલતમેં આપ (સ.અ.વ.) કા બદન મુબારક રોશન ઔર ચમકદાર નઝર આતા થા. નાફ ઔર સીનેકે દરમિયાન એક લકીરકી તરહ બાલોંકી બારીકસી ધારી થી, ઉસ લકીરકે અલાવા દોનોં છાતિયાં ઔર પેટ મુબારક બાલોંસે ખાલી થે, મગર દોનોં બાઝૂઓં ઔર કાંધોં ઔર સીના મુબારકકે ઉપરી

હિસ્સા પર બાલ થે. આપ (સ.અ.વ.) કી કલાઈયાં મોટી થીં ઔર હથેલિયાં ચૌડી, હથેલિયાં ઔર દોનોં કદમ ગોશ્તસે ભરે હુએ થે. હાથ પાંવકી ઉન્ગલિયાં એ'તિદાલકે સાથ લંબી થીં. આપ (સ.અ.વ.) કે તલવે મુબારક કુછ ગેહરે થે ઔર કદમ હમવાર થે, કે પાની ઉનકે સાફ સુથરા હોનેકી વજહસે ઉન પર ઠહેરતા નહીં થા ફૌરન ઢલ જાતા થા. (શમાઈલે તિરમિઝી)

- હઝરત જાબિર (રદિ.) બિન સમુરહ ફરમાતે હૈં કે "હુઝૂર (સ.અ.વ.) ફરાખ (કુશાદા) ઝહનકે થે, આપ (સ.અ.વ.) કી આંખોંકી સફેદીમેં સુર્ખ ડોરે પડે હુએ થે, એડી મુબારક પર બહોત કમ ગોશ્ત થા. (શમાઈલે તિરમિઝી)
- હઝરત જાબિર (રદિ.) નકલ ફરમાતે હૈં કે મૈં એક મરતબા ચાંદની રાતમેં હુઝૂર (સ.અ.વ.) કો દેખ રહા થા ઔર હુઝૂર (સ.અ.વ.) ઉસ વક્ત સુર્ખ જોડા પેહને હુએ થે. મૈં કભી ચાંદકો દેખતા ઔર કભી આપ (સ.અ.વ.) કો, આખિરકાર મૈંને યેહી ફૈસલા કિયા કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) ચાંદસે કહીં ઝિયાદા હસીન વ જમીલ ઔર મુનવ્વર હૈં. (શમાઈલે તરિમિઝી)

આપ (સ.અ.વ.) કી મોહરે નુબુવ્વત

- આપ (સ.અ.વ.) કે શાનોં (કંધોં) કે દરમિયાન કબૂતરકે અંડેકે બરાબર મોહરે ખત્મે નુબુવ્વત થી. યે દેખનેમેં સુર્ખ ઉભરા હુવા ગોશ્ત થા. (મુસ્લિમ શરીફ)
- હઝરત જાબિર (રદિ.) બિન સમુરહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે મૈંને હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી મોહરે નુબુવ્વતકો આપ (સ.અ.વ.) કે દોનોં શાનોંકે બીચમેં દેખા, જો સુર્ખ રસોલી જૈસી થી ઔર મિકદારમેં કબૂતરકે અંડે જૈસી થી. (શમાઈલે તિરમિઝી)
- હઝરત અબૂ નઝરહ (રદિ.) કેહતે હૈં કે મૈંને અબૂ સઈદ ખુદરી (રદિ.) સે હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી મોહરે નુબુવ્વતકે બારેમેં પૂછા તો ઉનહોં બતાયા કે આપ (સ.અ.વ.) કી પુશ્ત પર એક ગોશ્તકા ઉભરા હુવા ટુકડા થા. (શમાઈલે તિરમિઝી)

અલબાઅ ઈબ્ને અહમર (રદિ.) કેહતે હૈં કે મુઝસે અમ્ર બિન અખ્તબ

(રદિ.) ને યે કિસ્સા બયાન કિયા કે એક બાર હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને મુઝસે કમર મલનેકે લિયે ઈરશાદ ફરમાયા, મૈંને હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી કમર મલની શુરૂ કી તો અચાનક મેરી ઉન્ગલી મોહરે નુબુવ્વત પર લગ ગઈ, અલબાઅ કેહતે હૈં કે મૈંને અમ્રસે પૂછા કે મોહરે નુબુવ્વત ક્યા ચીઝ થી? ઉનહોંને જવાબ દિયા કે ચંદ બાલોંકા મજમા થા. (શમાઈલે તિરમિઝી)

આપ (સ.અ.વ.) કા લિબાસ

- હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) કા બયાન હૈ કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) ફરમાતે થે કે સફેદ કપડોંકો ઈખ્તિયાર કિયા કરો કે યે બેહતરીન લિબાસ હૈ, સફેદ કપડા હી ઝિંદગીકી હાલતમેં પહેનના ચાહિયે ઔર સફેદ કપડેમેં મુરદોંકો દફન કરના ચાહિયે. (શમાઈલે તિરમિઝી)
- હઝરત આઈશા (રદિ.) ફરમાતી હૈં કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) સબ કપડોંમેં કુરતેકો ઝિયાદા પસંદ ફરમાતે થે. (શમાઈલે તિરમિઝી)
- આપ (સ.અ.વ.) કા આમ લિબાસ ચાદર વ કમીસ ઔર તેહબંદ થી, પાયજામા કભી નહીં ઈસ્તેમાલ કિયા, લેકિન ઈમામ અહમદ, ઔર અસ્હાબે સુનને અરબઆને કહા હૈ કે આપ (સ. અ. વ.) ને "મિના" કે બાઝારમેં પાયજામા ખરીદા થા, હાફિઝ ઈબ્ને કય્યિમને લિખ્ખા હૈ ઈસસે માલૂમ હોતા હૈ કે આપ (સ.અ.વ.) ને ઈસ્તે'માલ ભી ફરમાયા હોગા. (મિશ્કાત)

આપ (સ.અ.વ.) કા મોઝા

- હઝરત બુરૈદા (રદિ.) કેહતે હૈં કે નજ્જાશીને હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે પાસ કાલે રંગકે દો સાદે મોઝે હદિયામેં ભેજે થે. હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ઉનકો પહેના ઔર વુઝૂકે બાદ ઉન પર મસહ ભી ફરમાયા. (શમાઈલે તિરમિઝી)
- આપ (સ.અ.વ.) કો મોઝા પહેનનેકી આદત ન થી, લેકિન નજ્જાશીને જો કાલે મોઝે ભેજે થે આપ (સ.અ.વ.) ને ઉનહેં ઈસ્તે'માલ ફરમાયા. (શમાઈલે તિરમિઝી)

આપ (સ.અ.વ.) કે નઅલૈન (જૂતા)

- હઝરત કતાદા (રદિ.) કેહતે હૈં કે મૈંને હઝરત અનસ (રદિ.) સે દરિયાફત કિયા કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે નઅલૈન શરીફ કૈસે થે? તો ઉનહોંને ફરમાયા કે હર જૂતેમેં દો તસ્મે થે. (શમાઈલે તિરમિઝી)
- હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે નઅલૈન શરીફમેં દો તસ્મે થે. ઐસે હી હઝરત અબૂબક્ર (રદિ.) ઔર હઝરત ઉમર (રદિ.) કે જૂતોંમેં દોહરા (ડબલ) તસ્મા થા. એક તસ્માકી શુરૂઆત હઝરત ઉસ્માન (રદિ.) ને ફરમાઈ હૈ. (તિરમિઝી)

આપ (સ.અ.વ.) કી ચાદર

- હઝરત અનસ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) હઝરત ઉસામા (રદિ.) પર સહારા લગાએ હુએ મકાનસે તશરીફ લાએ, ઉસ વક્ત હુઝૂર (સ.અ.વ.) પર એક યમની નકશદાર કપડા થા જિસમેં હુઝૂર (સ.અ.વ.) લિપટે હુએ થે. ઈસી તરહ હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને બાહિર તશરીફ લાકર સહાબાકો નમાઝ પળ્હાઈ. (શમાઈલે તિરમિઝી)
- લિબાસમેં સબસે ઝિયાદા આપ (સ.અ.વ.) કો ધારીદાર યમનકી ચાદરેં પસંદ થીં. ઔર કભી કભી શામી અબા (જુબ્બા-ચોગા) જિસકી આસ્તીનેં ઈતની તંગ થીં કે વુઝૂ કરના ચાહતે તો ચળ્હા ન સકતે ઔર હાથકો આસ્તીનસે નિકાલના પડતા. (શમાઈલે તિરમિઝી)

આપ (સ.અ.વ.) કા બિસ્તર

- હઝરત આઈશા (રદિ.) ફરમાતી હૈં કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે સોને ઔર આરામ ફરમાનેકા બિસ્તર ચમડેકા હોતા થા, જિસમેં ખજૂરકે દરખ્તકી છાલ ભરી હુઈ થી. (શમાઈલે તિરમિઝી)

• આપ (સ.અ.વ.) કા બિસ્તર ચમડેકા ગદ્દા હોતા થા જિસમેં રૂઈકે બદલે ખજૂરકે પત્તે હોતે થે. ચારપાઈ બાન (મૂંજ) કી બુની હુઈ થી જિસસે અકસર જિસ્મ પર નિશાન પડ જાતે થે. (શમાઈલે તિરમિઝી)

આપ (સ.અ.વ.) કી અંગૂઠી

• હઝરત અનસ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ઈરાદા ફરમાયા કે ફારિસકે બાદશાહ કિસરા ઔર રૂમકે બાદશાહ કૈસર ઔર હબ્શાકે બાદશાહ નજ્જાશીકો ખુતૂત લિખાએં તો આપ (સ.અ.વ.) સે અર્ઝ કિયા ગયા કે, યે બાદશાહ લોગ મોહરકે બગૈર ખુતૂતકો કુબૂલ નહીં કરતે, તો આપ (સ.અ.વ.) ને મોહર બનવાઈ જો ચાંદીકી અંગૂઠી થી. ઉસમેં નકશ થા ઔર ઉસમેં લિખ્ખા હુવા થા મુહમ્મદ રસૂલુલ્લાહ. (મુસ્લિમ શરીફ)

યે હદીસ બુખારી શરીફમેં ઈસ તરહ હૈ કે મોહરમેં તીન લાઈનેં થીં. એક લાઈનમેં 'મુહમ્મદ' દૂસરી લાઈનમેં "રસૂલ" ઔર તીસરી લાઈનમેં 'અલ્લાહ' (યાની "અલ્લાહ" ઉપર, ઉસકે નીચે "રસૂલ", ઉસકે નીચે "મુહમ્મદ")

• હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન અબ્બાસ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે એક આદમીકે હાથમેં સોનેકી અંગૂઠી દેખી તો આપ (સ.અ.વ.) ને ઉસકે હાથસે નિકાલકર ફેંક દી, ઔર ફરમાયા, "તુમમેંસે કિસી કિસીકા યે હાલ હૈ કે વો અપની ખ્વાહિશસે દોઝખકા અંગારા લેકર અપને હાથમેં પહેન લેતા હૈ." ફિર જબ રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) વહાંસે તશરીફ લે ગયે તો કિસીને ઉન સાહબસે કહા (જિનકે હાથસે સોનેકી અંગૂઠી નિકાલકર ફેંક દી થી) અપની અંગૂઠી ઉઠા લો ઔર અપને કામમેં લે આઓ. ઉન સાહબને કહા "ખુદાકી કસમ! જબ રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ઉસકો ફેંક દિયા હૈ તો અબ કભી ભી ઉસકો નહીં ઉઠાઉંગા." (શમાઈલે તિરમિઝી)

• હઝરત અનસ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી અંગૂઠી ચાંદીકી થી ઔર ઉસકા નગીના હબ્શી થા. (શમાઈલે તિરમિઝી)

જબ આપ (સ.અ.વ.) ને નજ્જાંશી ઔર કૈસરે રૂમકો ખત લિખના ચાહા તો લોગોંને કહા કે બાદશાહ લોગ મોહરકે બગૈર કોઈ તેહરીર (ખત) કબૂલ નહીં

કરતે, તો આપ (સ.અ.વ.) ને ચાંદીકી અંગૂઠી બનવાઈ જિસમેં તીન સતરોંમેં, મુહમ્મદ, રસૂલ, અલ્લાહ, લિખ્ખા હુવા થા. બાઝ સહાબા કેહતે હૈં કે આપ (સ.અ.વ.) સિર્ફ મોહર લગાનેકે લિયે ઈસ્તેમાલ કરતે થે ઔર દાહને હાથકી ઉન્ગલીમેં પહેનતે થે. (અબૂ દાઉદ કિતાબુલ લિબાસ)

- હઝરત ઈબ્ને ઉમર (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે હુઝૂરને ચાંદીકી અંગૂઠી બનવાઈ થી ઉસસે ખુતૂત વગૈરહ પર મોહર લગાતે, ઔર પહેનતે નહીં થે. (શમાઈલે તિરમિઝી)

આપ (સ.અ.વ.) કે ખૂશબૂકા ઈસ્તે'માલ

- હઝરત અબૂ હુરૈરહસે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "જિસકો ખૂશબૂ દી જાએ તો ઉસકો ચાહિયે કે લે લે, ઈસ લિયે કે ઉસમેં બોઝ કમ હૈ ઔર ખૂશબૂદાર ચીઝ હૈ. (સુનને અબી દાઉદ)
- આપ (સ.અ.વ.) કો ખૂશબૂ બહોત પસંદ થી ઔર હમેશા ઈસ્તે'માલ કરતે થે. સહાબા ફરમાતે હૈં કે જિસ ગલી કૂચેસે આપ (સ.અ.વ.) નિકલ જાતે વો મુઅત્તર (ખૂશબૂદાર) હો જાતી, અકસર આપ (સ.અ.વ.) ફરમાયા કરતે કે મરદોંકી ખૂશબૂ ઐસી હોની ચાહિયે કે ખૂશબૂ ફૈલે ઔર રંગ નઝર ન આએ. (શમાઈલે તિરમિઝી)

હઝરત અનસ (રદિ.) કેહતે હૈં કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે પાસ ઈત્રદાન થા ઉસમેંસે ખૂશબૂ ઈસ્તેમાલ ફરમાતે થે. (શમાઈલે તિરમિઝી)

- હઝરત શમામહ (રદિ.) કેહતે હૈં કે હઝરત અનસ (રદિ.) ખૂશબૂકો રદ નહીં કરતે થે ઔર હુઝૂર (સ.અ.વ.) ભી ખૂશબૂકો રદ નહીં ફરમાતે થે. હઝરત ઈબ્ને ઉમર (રદિ.) કેહતે હૈં કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા કે ચાર ચીઝેં નહીં લૌટાની ચાહિયેં, તકિયા, તેલ, ખૂશબૂ, ઔર દૂધ. (શમાઈલે તિરમિઝી)

આપ (સ.અ.વ.) કી નઝાફત (સફાઈ)

- એક બાર એક શખ્સકો ગંદે કપડે પેહને દેખા તો આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે ઉસસે ઈતના નહીં હોતા કે કપડે ધો લિયા કરે. (અબૂ દાઉદ કિતાબુલ લિબાસ)

- એક બાર એક શખ્સ ખરાબ કપડે પહેને હુએ હાઝિર હુવા તો ઉસસે આપ (સ.અ.વ.) ને પૂછા કે તુમ કુછ ઈસ્તિતાઅત (તાકત) રખતે હો? બોલા હાં, તો આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "અલ્લાહને નેઅમત દી હૈ, તો ઉસકા સૂરતસે ભી ઈઝહાર હોના ચાહિયે. (અબૂ દાઉદ કિતાબુલ લિબાસ)
- અરબકે બદ્દૂ (જંગલમેં રેહનેવાલે) મસ્જિદમેં આતે તો દીવારોં પર યા સામને ઝમાન પર થૂક દેતે તો આપ (સ.અ.વ.) બહોત નાપસંદ ફરમાતે. ઔર દીવારોં પર થૂકે ધબ્બોંકો ખૂદ છડીકી નોકસે ખુરચકર સાફ કર દેતે. એક બાંર દીવાર પર થૂકકા ધબ્બા દેખા તો ઈસ ઝોરસે ગુસ્સા હુએ કે ચેહરા મુબારક સુર્ખ હો ગયા, યે દેખકર એક અન્સારીને ધબ્બેકો મિટાયા ઔર ઉસ જગહ ખૂશ્બૂ લાકર મલ દિયા, ઉસ પર આપ (સ.અ.વ.) બહોત ખૂશ હુઅ ઔર ઉસકી તારીફ કી. (નસાઈ કિતાબુલ મસાજિદ)
- એક બાર આપ (સ.અ.વ.) ને એક શખ્સકે બાલ બિખરે હુએ દેખે તો આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા, ઉસસે ઈતના નહીં હો સકતા કે બાલોંકો દુરૂસ્ત કર લે. (અબૂ દાઉદ)
- ઈસી તરહ આપ (સ.અ.વ.) સફાઈકે બાદ કભી કભી મજલિસમેં કાફૂર સુલગાતે. (નસાઈ)
- ઈસી લિયે મસ્જિદે નબવીમેં જુમ્આકે દિન ખૂશ્બૂકી અંગેઠિયાં જલાઈ જાતી થીં. (બુખારી)

આપ (સ.અ.વ.) કા મઝાક

- હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે કુછ સહાબાને રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) સે અર્ઝ કિયા "યા રસૂલલ્લાહ (સ.અ.વ.)! આપ હમસે મઝાક કરતે હૈં? "આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "મૈં (મઝાકમેં ભી) હક હી કેહતા હૂં." (તિરમિઝી)
- હઝરત અનસ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ઉનકો એક બાર મઝાકમેં યા ઝલ ઉઝુનૈન ફરમાયા : "અય દો કાનોંવાલે." (શમાઈલે તિરમિઝી)
- હઝરત અનસ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) હમસે બેતકલ્લુફ હોતે ઔર મઝાક ફરમાતે થે. મેરા એક છોટા ભાઈ થા, હુઝૂરે પાક (સ.અ.વ.

ઉસસે ફરમાતે "યા ઉમૈર! મા ફઅલન નુગૈર" અરે અબૂ ઉમૈર વો નુગૈર કહાં ચલી ગઈ? (નુગૈર એક ચિડિયાકા નામ હૈ વો મર ગઈ તો યે રંજીદા (ગમગીન) બૈઠે થે ઉસ પર આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા.) (શમાઈલે તિરમિઝી)

- હઝરત અનસ (રદિ.) કેહતે હૈં કિસી શખ્સને હુઝૂર (સ.અ.વ.) સે દરખ્વાસ્ત કી કે કોઈ સવારીકા જાનવર મુઝે અતા ફરમા દીજિયે. આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા. "એક ઊંટનીકા બચ્ચા તુમકો દેંગે" સાઈલને અર્ઝ કિયા કે હુઝૂર (સ.અ.વ.)! મૈં બચ્ચા ક્યા કરૂંગા (મુઝે તો સવારીકે લિયે ચાહિયે) હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે હર એક ઊંટ કિસી ઊંટનીકા બચ્ચા હોતા હૈ. (શમાઈલે તિરમિઝી)

- હઝરત હસન (રદિ.) કેહતે હૈં કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં એક બુઢ્ઢી ઔરત હાઝિર હુઈ ઔર અર્ઝ કિયા, યા રસૂલલ્લાહ (સ.અ.વ.)! દુઆ ફરમા દીજિયે અલ્લાહ તઆલા મુઝે જન્નતમેં દાખિલ ફરમા દે. હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા, "જન્નતમેં બુઢ્ઢી ઔરત દાખિલ નહીં હો સકતી," વો ઔરત રોતી હુઈ લૌટને લગી તો હૂઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા, ઉસે કેહ દો કે જન્નતમેં બુઢ્ઢાપેકી હાલતમેં દાખિલ નહીં હોગી બલ્કે અલ્લાહ તઆલા સબ જન્નત વાલી ઔરતોંકો નવઉમર કુંવારિયાં બના દેંગે, ઔર અલ્લાહકે ઉસ કૌલ "ઈન્ના અન્શઅ્નાહુન્ન....." મેં ઉસકા બયાન હૈ. (શમાઈલે તિરમિઝી)

- હઝરત અનસ (રદિ.) કેહતે હૈં કે એક શખ્સ જંગલકે રેહનેવાલે જિનકા નામ ઝાહિર બિન હરામ થા, વો જબ આપ (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં હાઝિર હોતે તો જંગલકે હદિયે સબ્ઝી વગૈરહ હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં પેશ કરતે. ઔર જબ વો મદીનાસે વાપસ જાનેકા ઈરાદા કરતે તો હુઝૂર (સ.અ.વ.) ખાને પીનેકા કુછ શેહરી સામાન અતા કરતે. એક બાર હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા, ઝાહિર હમારા જંગલ હૈ ઔર હમ ઉસકે શહેર હૈં" હુઝૂર (સ.અ.વ.) કો ઉનસે ખુસૂસી તઅલ્લુક થા. ઝાહિર કુછ બદ શકલ ભી થે, એક બાર કિસી જગહ ખડે હુએ વો અપના કોઈ સામાન બેચ રહે થે કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) તશરીફ લાએ ઔર પીછેસે ઉનકી કોલી (યાની ગોદી) ઈસ તરહ ભરી કે વો હુઝૂર (સ.અ.વ.) કો દેખ ન સકે, ઉનહોંને કહા, "અરે કૌન હૈ મુઝે છોડ દો" લેકિન કનખિયોંસે દેખકર હુઝૂર (સ.અ.વ.) કો પહેચાન લિયા તો અપની કમર બહોત એહતિમામસે પીછેકો કરકે હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે સીના મુબારકસે લગાને લગે,

હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "કૌન શખ્સ હૈ જો ઈસ ગુલામકો ખરીદે?" ઝાહિરને અર્ઝ કિયા "હુઝૂર (સ.અ.વ.)! અગર આપ (સ.અ.વ.) મુઝે બેચ દેંગે તો ખોટા ઔર કમ કીમત પાએંગે" હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : "નહીં અલ્લાહકે નઝદીક તુમ ખોટે નહીં હો બલ્કે તુમ બહોત કીમતી હો." (શમાઈલે તિરમિઝી)

આપ (સ.અ.વ.) કે અખ્લાક

- હઝરત ખદીજા (રદિ.) જો નુબુવ્વતસે પેહલે ઔર નુબુવ્વતકે બાદ કુલ ૨૫ સાલ તક આપ (સ.અ.વ.) કી ઝૌજિયતમેં (નિકાહમેં) રહીં, કુરઆન મજીદકે નુઝૂલકે શુરૂ ઝમાનેમેં આપ (સ.અ.વ.) કો ઈન અલ્ફાઝમેં તસલ્લી દેતી થીં "ખુદાકી કસમ ખુદા આપકો કભી ગમગીન ન કરેગા, આપ (સ.અ.વ.) સિલા રહમી (નેક સુલૂક) કરતે હૈં, મકરૂઝોંકા (બોઝ) ઉઠાતે હૈં, ગરીબોંકી મદદ કરતે હૈં, મહેમાનોંકી ઝિયાફત (મહેમાન નવાઝી) કરતે હૈં, હક કી હિમાયત કરતે હૈં, મુસીબતોંમેં લોગોંકે કામ આતે હૈં. (બુખારી)
- હઝરત આઈશા (રદિ.) ફરમાતી હૈં "હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી આદત કિસીકો બુરા ભલા કેહનેકી ન થી, બુરાઈકે બદલેમેં બુરાઈ નહીં કરતે થે બલ્કે દરગુઝર કર દેતે ઔર મઆફ ફરમા દેતે થે. (તિરમિઝી શરીફ)
- આપ (સ.અ.વ.) કો જબ દો બાતોંમેં ઈખ્તિયાર દિયા જાતા તો ઉનમેં જો આસાન હોતી ઉસકો ઈખ્તિયાર કરતે બશર્તેકિ વો ગુનાહ ન હો, આપ (સ.અ.વ.) ને કભી કિસીસે અપને ઝાતી મઆમલામેં ઈન્તિકામ (બદલા) નહીં લિયા, લેકિન જો અલ્લાહકે હુકમકે ખિલાફ કરતા ઉસસે ઈન્તિકામ (બદલા) લેતે થે (યાની ખુદાકી તરફસે જો સઝા દેનેકા હુકમ હોતા ઉસકે મુતાબિક અમલ કરતે.)

આપ (સ.અ.વ.) ને નામ લેકર કભી કિસી મુસલમાન પર લા'નત નહીં કી. આપ (સ.અ.વ.) ને કભી કિસી ગુલામ યા લોન્ડી, યા કિસી ઔરતકો યા કિસી જાનવરકો અપને હાથસે નહીં મારા. આપ (સ.અ.વ.) ને કિસીકી કોઈ દરખ્વાસ્ત રદ નહીં કી લેકિન યે કે વો નાજાઈઝ હો. આપ (સ.અ.વ.) જબ ઘરકે અંદર તશરીફ લાતે તો હંસતે ઔર મુસ્કુરાતે હુએ આતે. દોસ્તોંકે દરમિયાન પૈર ફૈલાકર નહીં બૈઠતે થે, ઔર બાતેં ઈતના ઠહેર ઠહેરકર કરતે થે કે કોઈ યાદ રખના ચાહે તો યાદ કર લે.

ઔર બાત બાત પર શોર નહીં કરતે, કોઈ બુરા કલિમહ મુંહસે કભી નહીં નિકાલતે, ન કિસીકા ઐબ તલાશતે થે, કોઈ ઐસી બાત જો આપ (સ.અ.વ.) કો નાપસંદ હોતી ઉસસે એ'રાઝ ફરમા લેતે (મુહં મોડ લેતે) થે.

અપને નફસસે આપને તીન ચીઝેં બિલકુલ દૂર કર રખ્ખી થીં. બહસ વ મુબાહિસા, ઝરૂરતસે ઝિયાદા બાત કરના, ઔર જો બાત મતલબકી ન હો ઉસમેં પડના,

ઔર દૂસરોંકે બારેમેં ભી તીન બાતોંસે પરહેઝ કરતે થે. કિસીકો આપ (સ.અ.વ.) બુરા નહીં કેહતે થે. કિસીકી ઐબજોઈ નહીં કરતે થે, કિસીકે અંદરૂની ટોહમેં નહીં પડતે થે, વોહી બાતેં કરતે થે જિનસે કોઈ મુફીદ નતીજા નિકલ સકતા થા.

કોઈ દૂસરા બાત કરતા તો જબ તક વો બાત પૂરી ન' કર લેતા આપ (સ.અ.વ.) ખામોશીસે પૂરી બાત સુનતે, લોગ જિન બાતોં પર હંસતે આપ (સ.અ.વ.) ભી મુસ્કુરા દેતે. જિન પર લોગ તઅજ્જુબ કરતે આપ (સ.અ.વ.) ભી કરતે, દૂસરોંકે મુંહસે અપની તા'રીફ સુનના પસંદ નહીં કરતે થે, લેકિન અગર કોઈ આપ (સ.અ.વ.) કે એહસાન વ ઈન્આમકા શુક્રિયા અદા કરતા તો આપ (સ.અ.વ.) કબૂલ ફરમાતે.

(પૂરી તફસીલ શમાઈલે તિરમિઝીમેં મૌજૂદ હૈ)

- કિસીસે મિલનેકે વક્ત પેહલે આપ (સ.અ.વ.) ખૂદ સલામ વ મુસાફહા કરતે, કોઈ શખ્સ ઝુકકર આપકે કાનમેં બાત કેહતા તો ઉસ વક્ત તક ઉસકી તરફસે રૂખ ન ફેરતે જબ તક વો ખૂદ મુંહ ન હટા લેતા, ઔર મુસાફહામેં જબ તક દૂસરા ખૂદ હાથ ન છોડ દેતા, આપ ન છોડતે થે. (અબૂ દાઉદ વ તિરમિઝી)
- આપ (સ.અ.વ.) બચ્ચોંકો અપની ગોદમેં લેતે ઔર ઉનસે ખેલા કરતે, મરીઝોં (બીમારોં) કી ઈયાદત ઔર મિઝાજ પુર્સીકે લિયે શહેરકે દૂર દરાઝ મોહલ્લોં તક આપ (સ.અ.વ.) તશરીફ લે જાતે, આપ (સ.અ.વ.) એહતિરામન કિસી સહાબીકા નામ ન લેતે બલ્કે ઉસકી કુન્નિયતસે પુકારતે (યાની વો નામ જો માં-બાપ, બેટા બેટી વગૈરહ કે તઅલ્લુકસે બોલા જાતા હૈ).
- હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે પાસ જબ કોઈ ગરીબ આતા યા કોઈ બુઢ્ઢી ઔરત આપસે બાત કરના ચાહતી તો સડકકે એક કિનારે સુનનેકે લિયે ખડે હો જાતે યા બૈઠ જાતે. અગર કોઈ બીમાર હોતા તો ઉસકી બીમાર પુર્સી કરતે, કિસીકા જનાઝા હોતા તો ઉસમેં શરીક હો જાતે. કોઈ ભી આદમી દઅવત કરતા તો ઉસકો કબૂલ કરતે, કોઈ

જવકી રોટા ખિલાતા તો દઅવતસે ઈન્કાર ન કરતે.

ઝબાન મુબારકસે બેકાર બાત ન નિકાલતે, સબકી દિલજોઈ (તસલ્લી) કરતે ઔર ઐસા બરતાવ કરતે જિસસે કોઈ ઘભરા ન જાએ, ઝાલિમોંસે અપના બચાવ ભી કરતે મગર સબસે અચ્છે અખ્લાકકે સાથ મિલતે. અગર બાત કરનેવાલે કઈ (બહોતસે) આદમી હોતે તો બારી બારી સબકી તરફ મુંહ કરકે બાત કરતે. હર શખ્સસે ઐસા બરતાવ કરતે કે હર શખ્સ યેહી સમઝતા કે મુઝસે સબસે ઝિયાદા આપકો મુહબ્બત હૈ. અગર કોઈ બાત કરને બૈઠતા તો જબ તક વો ન ઉઠતા આપ (સ.અ.વ.) ભી ન ઉઠતે, ઘરકા કામ અપને હાથસે કરતે, જૈસે બકરીકા દૂધ નિકાલતે, અપને કપડે સાફ કર લેતે, અપને હાથસે અપને જૂતે ગાંઠ લેતે, કિતના હી બુરા આદમી આપકે પાસ આતા ઉસસે અચ્છી તરહ મિલતે, ઉસકી દિલશિકની ન કરતે (દિલ ન તોડતે) ન સખ્તીસે બોલતે, ન સખ્તી ફરમાતે, બુરાઈકા બદલા ભલાઈસે દેતે. અપને હાથસે કિસી ઈન્સાનકો તો ક્યા કિસી જાનવરકો ભી નહીં મારા, મગર શરીઅતકે મુતાબિક સઝા દી. અગર કોઈ આપ પર ઝિયાદતી (ઝુલ્મ) કરતા તો બદલા ન લેતે, હર વક્ત મુસ્કુરાતે રેહતે હાલાંકે આખિરતકી ફિક્ર રેહતી થી. કિસીકા ઐબ બયાન ન કરતે, ન કિસી ચીઝકે દેનેમેં તકલ્લુફ (હિચકિચાહટ) કરતે. ઝબાન મુબારકસે વોહી બાત કરતે જિસમેં સવાબ મિલે. (ઈબ્ને સઅદ, શમાઈલે તિરમિઝી)

- જબ આપ (સ.અ.વ.) ગમગીન હોતે તો દાઢી મુબારકકો હાથમેં લે લેતે ઔર દાઢી મુબારકકો દેખતે. એક રિવાયતમેં હૈ કે ગમકે વક્ત અકસર આપ (સ.અ.વ.) દાઢી મુબારક પર હાથ લે જાયા કરતે થે.
- જબ આપ (સ.અ.વ.) કો કિસીકે બારેમેં બુરી બાત મા'લૂમ હોતી તો ફરમાતે "લોગોંકો ક્યા હો ગયા હૈ કે વો ઐસા ઐસા કરતે હૈં." (તિરમિઝી)
- જબ જાડેકા (સરદીકા) મોસમ આતા તો જુમ્આકી રાતકો અંદર સોના શુરૂ ફરમાતે, ઔર ગરમીકા મોસમ આતા તો જુમ્આકી રાતકો બાહિર સોના શુરૂ ફરમાતે. જબ નયા કપડા પહેનતે તો અલ્લાહ તઆલાકી હમ્દ કરતે. (ઈબ્ને અસાકિર)

યે થી મુહમ્મદ રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કી પાકીઝા ઝિંદગીકી એક ઝલક, જિસે અપને અંદર ઉતારકર એક ઈન્સાન પાકીઝા ઈન્સાન બન સકતા હૈ. અબ આગે આપ (સ.અ.વ.) કો રાત દિનમેં જો ઝરૂરતેં આમ તૌરસે પેશ આતી થીં ઉનકે આદાબકા ઝિક્ર કિયા જાતા હૈ જિસસે સુન્નત પર અમલ કરના આસાન હો જાએગા.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

લકદ્ કાન લકુમ્ ફી રસૂલિલ્લાહિ
ઉસ્વતુન્ હસનહ

લિમન્ કાન યર્જૂલ્લાહ વલ્ યવ્મલ્ આખિર
વ ઝકરલ્લાહ કષીરા.

તર્જુમા :- દર હકીકત તુમ લોગોંકે લિયે અલ્લાહકે રસૂલમેં એક બેહતરીન નમૂના હૈ ઉસ શખ્સકે લિયે જો અલ્લાહ ઔર આખિરતકા ઉમ્મીદવાર હો ઔર વો અલ્લાહકો ઝિયાદાસે ઝિયાદા યાદ કરે.

દૂસરા હિસ્સા

હઝરત રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકી ઝિંદગી ગુઝારનેકા તરીકા અહાદીસકી રોશનીમેં

હઝરત મુહમ્મદ (સ.અ.વ.) કે ઝિંદગી ગુઝારનેકા તરીકા

અલ્લાહ તઆલાને ઈન્સાનકો દુનિયામેં ચંદ દિનોંકી ઝિંદગી ગુઝારનેકે લિયે ભેજા હૈ તાકે વો ઈમ્તિહાન લેકર બંદા અપને પૈદા કરનેવાલે માલિકકો માનકર જિસને ઉસકે સાથ તમામ દુનિયાકે એહસાનાત કિયે, ઉસકા શુક્ર અદા કરકે ઝિંદગી ગુઝારતા હૈ, યા અપને પૈદા કરનેવાલે, અપને મોહસિનકી નાશુક્રી કરકે ઝિંદગી ગુઝારતા હૈ.

ઉસકે લિયે અલ્લાહને બેહતરીન ઈન્તિઝામ ભી ફરમાયા કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કો ઝિંદગીકે હર શો'બેમેં રેહનુમાઈ દેકર હી નહીં ભેજા, બલ્કે આપ (સ.અ.વ.) કી પૂરી ઝિંદગીકે એક એક લમ્હાતકો મહેફૂઝ ભી રખવાયા તાકે કિયામત તકકે તમામ ઈન્સાનોંકો પાકીઝા ઝિંદગી ગુઝારનેકે લિયે મુકમ્મલ રેહનુમાઈ હાસિલ હો, જિસકી તફસીલાત ઈસ તરહ હૈં.

આપ (સ.અ.વ.) કે ખાના ખાનેસે મુતઅલ્લિક હદીસેં

- હઝરત કઅબ બિન માલિક (રદિ.) ફરમાતે હૈં "હુઝૂર (સ.અ.વ.) અપની ઉન્ગલિયાં તીન મરતબા ચાટ લિયા કરતે થે." (શમાઈલે તિરમિઝી)
- હઝરત અનસ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે "હુઝૂર (સ.અ.વ.) જબ ખાના ખાતે તો અપની તીનોં ઉન્ગલિયોંકો ચાટ લિયા કરતે થે. (શમાઈલે તિરમિઝી)
- હઝરત અબૂ હુઝૈફા (રદિ.) કેહતે હૈં કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "મૈં ટેક લગાકર ખાના નહીં ખાતા". (શમાઈલે તિરમિઝી)
- હઝરત અનસ બિન માલિક (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે પાસ ખજૂરેં લાઈ ગઈ તો હુઝૂર (સ.અ.વ.) ઉસમેંસે ખા રહે થે ઔર ઉસ વક્ત

ભૂખકી વજહસે અપને સહારેસે નહીં બૈઠે થે બલ્કે ઉકડૂ બૈઠકર કિસી ચીઝ પર સહારા (ટેક) લગાએ હુએ થે. (શમાઈલે તિરમિઝી)

- હઝરત આઈશા (રદિ.) ફરમાતી હૈં "હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે ઘરવાલોંને લગાતાર દો દિન તક કભી જવકી રોટીસે પેટ ભર ખાના નહીં ખાયા." (શમાઈલે તરમિઝી)

- સહલ બિન સઅદ (રદિ.) સે કિસીને પૂછા કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને કભી સફેદ મૈદાકી રોટી ભી ખાઈ હૈ? ઉનહોંને જવાબ દિયા કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે સામને આખિર ઉમ્ર તક કભી મૈદા આયા ભી નહીં હોગા. ફિર સવાલ કરનેવાલેને પૂછા કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે ઝમાનેમેં તુમ લોગોંકે યહાં છલનિયાં (ચાયણી) થીં? ઉનહોંને જવાબ દિયા નહીં થીં. ફિર સાઈલને પૂછા કે જવકી રોટીકો કૈસે પકાતે થે? સહલને ફરમાયા "ઉસકે આટેમેં ફૂંક માર લિયા કરતે થે, જો મોટે મોટે તિન્કે હોતે થે વો ઉડ જાતે થે બાકી ગૂંધ લેતે થે." (શમાઈલે તિરમિઝી)

- હઝરત અનસ (રદિ.) ફરમાતે હૈં "હુઝૂરને કભી મેઝ પર ખાના નહીં ખાયા, ન છોટી પ્યાલિયોંમેં, ન આપકે લિયે કભી ચપાતી પકાઈ ગઈ". યૂનુસ (રદિ.) કેહતે હૈં મૈંને કતાદા (રદિ.) સે પૂછા "ફિર ખાના કિસ ચીઝ ર રખકર ખાતે થે?" ઉનહોંને જવાબ દિયા "યેહી ચમડેકે દસ્તરખ્વાન પર". (શમાઈલે તિરમિઝી)

- હઝરત સલમાન ફારસી (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે મૈંને તૌરેતમેં પઢ્હા થા કે ખાના ખાનેકે બાદ હાથ મુંહ ધોના બરકતકી ચીઝ હૈ, તો મૈંને યે બાત રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) સે ઝિક્ર કી. આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "ખાનેસે પેહલે ઔર ઉસકે બાદ હાથ ઔર મુંહકા ધોના બાઈસે બરકત હૈ." (જામેઅ તિરમિઝી, અબૂ દઉદ)

- હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન હારિસ (રદિ.) સે રિવાયત હૈં કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) મસ્જિદમેં થે, કિસી શખ્સને આપ (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં રોટી ઔર ગોશ્ત પેશ કિયા, આપ (સ.અ.વ.) ને મસ્જિદ હીમેં ઉસે ખા લિયા ઔર હમને ભી આપ (સ.અ.વ.) કે સાથ ખાયા ઔર આપ (સ.અ.વ.) કે સાથ હમ ભી નમાઝકે લિયે ખડે હો ગયે, ઔર ઉસસે ઝિયાદા હમને કુછ નહીં કિયા કે અપને હાથ કંકરિયોંસે સાફ કર લિયે. (સુનને ઈબ્ને માજા)

- હઝરત અમ્ર બિન અબી સલમા (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે મૈં (બચપનમેં)

રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કી ગોદમેં પરવરિશ પા રહા થા, મેરા હાથ પ્લેટમેં હર તરફ ચલતા થા તો રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને મુઝે નસીહત ફરમાઈ : "બિસ્મિલ્લાહ પઢ્હા કરો ઔર અપને દાહને હાથસે ઔર અપને સામનેસે ખાયા કરો."

(સહીહ બુખારી વ મુસ્લિમ)

● હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર (રદિ.) ને ફરમાયા કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "તુમમેંસે કોઈ ન બાએં હાથસે ખાએ ન ઉસસે પિયે, ક્યૂંકે શયતાન બાએં હાથસે ખાતા ઔર પીતા હૈ." (મુસ્લિમ શરીફ)

● હઝરત અનસ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે જબ ખાના સામને રખ દિયા જાએ તો અપને જૂતે ઉતાર દિયા કરો, ઉસસે તુમહારે પાંવકો ઝિયાદા રાહત મિલેગી.

(મુસ્નદે દારમી)

● હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) ને ફરમાયા કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : જબ કિસીકે ખાને પીનેકે બરતનમેં મખ્ખી ગિર જાએ તો ઉસ (મખ્ખી) કો ગોતા દેકર નિકાલ દો. ક્યૂંકે ઉસકે દોનોં બાઝૂઓંમેંસે એકમેં બીમારી હોતી હૈ ઔર દૂસરેમેં શિફા દેનેવાલા માદ્દા હોતા હૈ, ઔર વો અપને ઉસ બાઝૂ (પાંખ) સે જિસમેં બીમારીવાલી ચીઝ હોતી હૈ બચાવ કરતી હૈ, તો ખાનેવાલેકો ચાહિયે કે મખ્ખીકો ગોતા દેકર નિકાલ દે. (સુનને અબી દાઉદ)

● હઝરત કતાદા (રદિ.) ને રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કે ખાદિમ હઝરત અનસ (રદિ.) સે રિવાયત કિયા હૈ કે વો બયાન કરતે થે કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને કભી ખ્વાન (ચોકી યા નીચે કિસમકી મેઝ જૈસી ઉસ ઝમાનેમેં મુશરિકીન ખાનેકે લિયે ઈસ્તે'માલ કરતે થે) પર ખાના નહીં ખાયા, ઔર ન છોટી પ્યાલીમેં ખાયા, ઔર ન કભી આપકે લિયે ચપાતી પકાઈ ગઈ. કતાદાસે પૂછા ગયા તો ફિર રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ઔર આપ (સ.અ.વ.) કે સહાબા કિસ ચીઝ પર ખાના ખાયા કરતે થે? તો ઉનહોંને કહા દસ્તરખ્વાન પર. (સહીહ બુખારી)

● હઝરત અનસ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને સોને ઔર ચાંદીકે બરતનમેં ખાના ખાનેસે મના ફરમાયા હૈ. (સુનને નસાઈ)

● હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને કભી કિસી ખાનેમેં ઐબ નહીં નિકાલા, અગર પસંદ હુવા તો ખા લિયા ઔર પસંદ ન

હુવા તો ન ખાયા, છોડ દિયા. (બુખારી વ મુસ્લિમ)

- હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન જાફર (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે મૈંને રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કો કચ્ચી તર ખજૂરેં એક ખીરે (કકડી) કે સાથ ખાતે દેખા. (બુખારી વ મુસ્લિમ)

- હઝરત આઈશા સિદ્દીકા (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ખરબૂઝા ઔર બચી તર ખજૂરેં એક સાથ ખાતે થે ઔર ફરમાતે થે કે ઈન ખજૂરોંકી ગરમીકા તોડ ઈસ ખરબૂઝાકી ઠંડકસે હો જાતા હૈ ઔર ખરબૂઝાકી ઠંડકકા તોડ ખજૂરોંકી ગરમીસે હો જાતા હૈ. (સુનને અબી દાઉદ)

- હઝરત અનસ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "અલ્લાહ તઆલા અપને બંદેકે ઉસ અમલસે બડા ખૂશ હોતા હૈ કે વો કુછ ખાએ ઔર ઉસ પર અલ્લાહકી હમ્દ ઔર ઉસકા શુક્ર અદા કરે યા કુછ પિયે તો ઉસકી હમ્દ ઔર શુક્ર અદા કરે". (મુસ્લિમ)

- હઝરત અબૂ સઈદ ખુદરી (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) જબ ખાનેસે ફારિગ હોતે તો યે દુઆ પઢતે :

અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિલ્લઝી અત્અમના વ સકાના વ જઅલના મિનલ્ મુસ્લિમીન. (તિરમિઝી, અબૂ દાઉદ, ઈબ્ને માજા)

આપ (સ.અ.વ.) કે ખાના ખાનેકા તરીકા ઔર નસીહતેં

૧. આપ (સ.અ.વ.) ખાનેસે પેહલે દોનોં હાથ ધોતે ઔર સીધે હાથસે અપને સામનેસે ખાના ખાતે. (તિરમિઝી, ઈબ્ને માજા)

૨. દાએં હાથસે ખાના ખાતે, ઈસી તરહ કિસી દૂસરેકો ખાના દેના યા ખાના લેના હોતા તબ ભી દાયાં હાથ ઈસ્તે'માલ કરતે. (મુસ્લિમ)

૩. આપ (સ.અ.વ.) ટેક લગાકર કભી ખાના નહીં ખાતે, આપ (સ.અ.વ.) દોનોં ઝાનૂ બૈઠતે યા ઉકડૂ બૈઠતે. ઔર ઈસી આખરી તરીકા પર આપ (સ.અ.વ.) ઝિયાદા બૈઠતે થે. (અબૂ દાઉદ)

૪. ઈખટ્ઠે બૈઠકર ખાના. ખાનેમેં જિતને હાથ જમા હોંગે ઉતની હી બરકત ઝિયાદા હોગી. (અબૂ દાઊદ, મિશ્કાત)

૫. આપ (સ.અ.વ.) મેઝ, કુરસી પર બૈઠકર કભી ખાના નહીં ખાતે, બલ્કે ઝમીન પર દસ્તરખ્વાન બિછાકર ખાતે થે. (તિરમિઝી)

૬. જૂતે ઉતારકર ખાના ખાતે. (દારમી)

૭. આપ (સ.અ.વ.) અકસર સિર્ફ તીન ઉન્ગલિયોંસે ખાના ખાતે, યાની અંગૂઠે, શહાદતકી ઉન્ગલી ઔર બીચકી ઉન્ગલી, ઔર કભી કભી બીચકી ઉન્ગલીકે બરાબરવાલી ઉન્ગલી ભી ઈસ્તે'માલ કર લેતે.

૮. આપ (સ.અ.વ.) ઝમીન પર દસ્તરખ્વાન બિછાકર ખાના ખાતે થે.

૯. બિસ્મિલ્લા હિર્રહમા નિર્રહીમ પઢકર ખાતે. (અબૂ દાઊદ)

૧૦. છોટે છોટે લુકમે ખૂબ ચબાકર ખાતે. (તિરમિઝી)

૧૧. ખાના અપની તરફસે શુરૂ કરતે, બરતનકે બીચ યા દૂસરે આદમિયોંકે આગે હાથ ન ડાલતે. (તિરમિઝી)

૧૨. તેઝ ગરમ ખાના ન ખાતે. (મુસ્નદે અહમદ)

૧૩. ખાના ખાનેકે દરમિયાન કોઈ આ જાએ તો ઉસસે ભી પૂછ લેં. (ઈબ્ને માજા)

૧૪. ખાનેકી મજલિસમેં જો શખ્સ બડા હો ઉસે પેહલે શુરૂ કરાના. (મુસ્લિમ)

૧૫. ખાનેમેં ફૂંક ન મારના. (તિરમિઝી)

૧૬. ખાના ખાતે હુએ ખાનેકી ચીઝ યા લુકમા નીચે ગિર જાએ તો ઉસકો ઉઠાકર સાફ કરકે ખા લેં, શયતાનકે લિયે ન છોડેં. (ઈબ્ને માજા)

૧૭. આપકા સાથી ખાના ખા રહા હો તો જહાં તક હો સકે ઉસકા સાથ દેં તાકે વો પેટ ભર ખા લે. મજબૂરી હો તો ઉઝર કર દેં. (ઈબ્ને માજા)

૧૮. ખાનેકે બાદ ઉન્ગલિયાં ચાટ લિયા કરતે, પેહલે બીચકી ઉન્ગલી ચાટતે ઉસકે બાદ શહાદતકી ઉન્ગલી ઔર ફિર અંગૂઠા ચાટતે. (તબરાની)

૧૯. ખાના અગર બરતનમેં ઉપર તક ભરા હોતા તો ઉપરસે ખાના શુરૂ નહીં કરતે બલ્કે અપને સામને નીચેકી તરફસે શુરૂ કરતે ઔર ફરમાતે "ખાનેમેં બરકત બીચમેં હોતી હૈ". (તિરમિઝી)

૨૦. છોટી છોટી પ્યાલિયોંમેં આપ (સ.અ.વ.) ખાના નાપસંદ ફરમાતે.
(તિરમિઝી)

૨૧. આપ (સ.અ.વ.) કો હલવા, શહદ, સિરકા, ખજૂર, ખરબૂઝા, કકડી ઔર લૌંકી (દુધી) પસંદ થી. (તિરમિઝી)

૨૨. આપ (સ.અ.વ.) કો દસ્ત, ગરદન, ઔર પીઠકા ગોશ્ત બહોત પસંદ થા.

૨૩. આપ (સ.અ.વ.) કભી કભી ખરબૂઝા ઔર ખજૂર, કકડી ઔર ખજૂર, રોટી ઔર ખજૂર યા તલ ઔર ખજૂર મિલાકર ખાતે. (બુખારી વ મુસ્લિમ)

૨૪. આપ (સ.અ.વ.) કો અગર કોઈ ખાના પસંદ ન હોતા તો કભી ઉસકી બુરાઈ ન ફરમાતે બલ્કે ખામોશીસે ઉસકો છોડ દેતે. (બુખારી વ મુસ્લિમ)

૨૫. આપ (સ.અ.વ.) ને છના હુવા આટા યા ચપાતી કભી નહીં ખાઈ.
(તિરમિઝી)

૨૬. ખજૂર યા રોટીકા ટુકડા કિસી પાક જગહ પડા હોતા તો ઉસકો સાફ કરકે ખા લેતે. (ઈબ્ને માજા)

૨૭. બહોત ગરમ ખાના જિસમેં ભાપ નિકલતી હોતી, નહીં ખાતે, બલ્કે ઉસે ઠંડા હોને દેતે, ગરમ ખાનેકે લિયે કભી ફરમાતે "અલ્લાહને હમકો આગ નહીં ખિલાઈ હૈ" ઔર કભી ફરમાતે " ગરમ ખાનેમેં બરકત નહીં હોતી." (અહમદ)

૨૮. આપ (સ.અ.વ.) ખાના યા પાની બૈઠકર હી ખાતે યા પીતે, મગર મેવા યા ફલ ખડે ખડે યા ચલ ફિરકર ભી ખા લિયા કરતે. (અબૂ દાઊદ)

૨૯. આપ (સ.અ.વ.) પકે હુએ ગોશ્તકો કભી કભી છુરીસે કાટકર નોશ ફરમાતે. (બુખારી)

૩૦. ખાને ઔર પીનેકે બરતનકો ઢકકર રખવાતે, અગર કોઈ ચીઝ ઢકનેકી નહીં હોતી તો એક છોટીસી લકડી બરતનકે મુંહ પર રખવા દેતે. (તિરમિઝી)

૩૧. અગર આપ (સ.અ.વ.) કિસી મજલિસમેં તશરીફ ફરમા હોતે ઔર કિસીકો કોઈ ચીઝ ખાને યા પીનેકી દેની હોતી તો દાઈં તરફ બૈઠનેવાલેકો ઉસકા ઝિયાદા હકદાર સમઝતે ઔર ઉસકો દેતે, ઔર અગર બાઈં તરફ બૈઠનેવાલેકો દેના ચાહતે તો દાહની તરફવાલેસે ઈજાઝત લે લેતે, ચાહે બાઈં તરફકા આદમી કિતની હી બડી હૈસિયતકા હોતા. (તિરમિઝી)

૩૨. હુઝૂર (સ.અ.વ.) ખજૂર ખાતે તો ઉલ્ટે હાથસે શહાદત ઔર બીચકી ઉન્ગલીસે ગુઠલી ફેંકતે, ઈસ તરહ કે ઉન દો ઉન્ગલિયોંકી પુશ્ત પર ગુઠલી રખતે ઔર ફેંક દેતે. (શમાઈલે તિરમિઝી)

૩૩. આપ (સ.અ.વ.) કભી કભી કકડી નમક લગાકર ખાતે થે. (તિરમિઝી)

૩૪. હુઝૂર (સ.અ.વ.) જબ કોઈ નયા ખાના દેખતે તો આપ (સ.અ.વ.) ઉસકા નામ પેહલે પૂછતે, ફિર હાથ બઢ્હાતે. (તિરમિઝી)

૩૫. મહેમાનકો ખાના ખિલાતે તો બારબાર ફરમાતે ઔર ખાઓ, ઔર ખાઓ યહાં તકકે મહેમાન ઈન્કાર કરતા, તબ આપ (સ.અ.વ.) અપના ઈસરાર ખતમ ફરમાતે. (તિરમિઝી, ઈબ્ને માજા)

૩૬. કિસી મજમામેં ખાના ખાતે તો સબસે આખિરમેં આપ (સ.અ.વ.) હી ખાનેસે ઉઠતે (ક્યૂંકે કુછ લોગ દેર તક ખાનેકે આદી હોતે હૈં ઔર ઐસે લોગ જબ દૂસરોંકો ખાનેસે ઉઠતા દેખતે હૈં તો શરમકી વજહસે ખૂદ ભી ઉઠ જાતે હૈં ઈસ લિયે ઐસે લોગોંકા લિહાઝ કરતે હુએ હુઝૂર (સ.અ.વ.) ભી ધીરે ધીરે ખાતે.

૩૭. ખાના અગર એક કિસમકા આપ (સ.અ.વ.) કે સામને હોતા તો આપ (સ.અ.વ.) સિર્ફ અપને હી સામનેસે ખાતે, ઔર અગર કઈ કિસમકા ખાના હોતા, યા એક હી બરતનમેં કઈ કિસમકા હોતા તો આપ (સ.અ.વ.) દૂસરી તરફ ભી હાથ બઢ્હાતે.

૩૮. પુરાની ખજૂર ખાતે તો પેહલે અંદરસે સાફ કર લેતે ફિર ખાતે. (તિરમિઝી)

૩૯. ખાનેકે બાદ હાથ ધોતે ઔર હાથ ધોનેકે બાદ જો તરી (ભિનાશ) હોતી ઉસકો અપને ચેહરા ઔર સર મુબારક પર મલકર સુખા લેતે. (તિરમિઝી)

૪૦. જબ હુઝૂર (સ.અ.વ.) મુરઘીકા ગોશ્ત ખાના ચાહતે તો કઈ દિન પેહલે હુકમ દેતે કે વો બાહિર ફિરનેસે (ગંદગી ખાનેસે) રોક લી જાએ, ફિર ઉસકો ઝબહ કરકે પકવાતે. (તિરમિઝી)

૪૧. આપ (સ.અ.વ.) કો ખિચડી ઔર ગોશ્તકે શોરબેમેં ડૂબી હુઈ રોટી (ષરીદ) બહોત પસંદ થી, ઈસી તરહ મખ્ખન ઔર ખજૂર ભી આપ (સ.અ.વ.) કો બહોત પસંદ થા. (તિરમિઝી)

૪૨. દૂધ ઔર ખજૂર આપ (સ.અ.વ.) સાથ સાથ ખાતે ઔર ફરમાતે યે દોનોં ચીઝેં ક્યા ખૂબ ઉમદા હૈં. (તિરમિઝી)

૪૩. જિસ ખાદિમને ખાના પકાયા હો તો ઉસે ખાનેમેં શામિલ કરના યા ઉસકો ખાનેમેંસે કુછ અલગસે દે દેના. (મુસ્લિમ)

૪૪. ઉસ ઘરમેં ખૈરો બરકત હોગી જિસ ઘરમેં ખાનેકે બાદ હાથ ધોને ઔર કુલ્લી કરનેકી આદત હો. (ઈબ્ને માજા)

૪૫. જબ ઉન્ગલિયાં ચાટે તો પેહલે દરમિયાની બડી ઉન્ગલી, ફિર કલિમહવાલી, ફિર અંગૂઠા ચાટે. (તબરાની)

૪૬. હાથોંકો ચિકનાઈ લગ ગઈ હો તો ઉનકો હાથોં, બાઝૂઓં ઔર કદમોંસે પૂંછ સકતે હૈં. (ઈબ્ને માજા)

૪૭. દસ્તરખ્વાન પેહલે ઉઠા લિયા જાએ ઉસકે બાદ ખાનેવાલે ઉઠેં. (ઈબ્ને માજા)

૪૮. જો શખ્સ પ્યાલેમેં ખાએ ફિર ઉસકો મુકમ્મલ સાફ કરે તો પ્યાલા ઉસકે લિયે દુઆએ મગફિરત કરતા હૈ. (અહમદ, તિરમિઝી, ઈબ્ને માજા, દારમી)

૪૯. જબ આપ (સ.અ.વ.) ખાનેકા પેહલા લુકમા લેતે તો ફરમાતે યા વાસિઅલ્ મગ્ફિરહ, ઔર જબ ખાના પાસ આતા તો ફરમાતે. **અલ્લાહુમ્મ બારિક લના ફી મા રઝક્તના વ કિના અઝાબન્નાર. બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્મા નિર્રહીમ.**

ઔર જબ ખાના ખા ચુકતે તો ફરમાતે : **અલ્હમ્દુ લિલ્લા હિલ્લઝી અત્અમના વ સકાના વ જઅલના મિનલ્ મુસ્લિમીન.**

"ઔર જબ દસ્તરખ્વાન ઉઠ જાતા તો આપ (સ.અ.વ.) ફરમાતે.

અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિ હમ્દન્ કષીરન્ તય્યિબમ્ મુબારકન ફીહિ ગૈર મુકફિય્યિન વલા મુવદ્દઈન વલા મુસ્તગ્નિયન્ અન્હુ રબ્બના.

આપ (સ.અ.વ.) કે પીનેસે મુતઅલ્લિક હદીસેં

- **હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન અબ્બાસ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ** (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા. તુમ ઊંટકી તરહ એક સાંસમેં ન પિયા કરો. બલ્કે દો દો, યા

તીન તીન સાંસમેં પિયા કરો. ઔર જબ તુમ પીને લગો તો બિસ્મિલ્લાહ, પઢકર પિયા કરો, ઔર જબ પી ચુકો ઔર બરતન મુંહસે હટાઓ તો અલ્લાહકી હમ્દ ઔર ઉસકા શુક્ર અદા કિયા કરો. (તિરમિઝી)

- હઝરત અનસ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) પીનેમેં તીન બાર સાંસ લેતે થે. (સહીહ બુખારી)
- હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન અબ્બાસ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને પીનેકે બરતનમેં સાંસ લેને યા ફૂંક મારનેસે મના ફરમાયા હૈ. (સુનને અબી દાઉદ, ઈબ્ને માજા)
- હઝરત અનસ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ખડે, ખડે પીનેસે મના ફરમાયા હૈ. (સહીહ મુસ્લિમ)
- હઝરત આઈશા (રદિ.) ફરમાતી હૈં કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કો પીનેકી ચીઝોંમેં મીઠી ઔર ઠંડી ચીઝ પસંદ થી. (તિરમિઝી, અબૂ દાઉદ)
- હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ઝમઝમકા પાની ખડે હોનેકી હાલતમેં પિયા. (તિરમિઝી)
- હઝરત અમ્ર બિન શુઐબ (રદિ.) અપને બાપ ઔર વો અપને દાદાસે રિવાયત કરતે હૈં કે મૈંને હુઝૂર (સ.અ.વ.) કો ખડે ઔર બૈઠે દોનોં તરહ પાની પીતે દેખા. (તિરમિઝી)
- હઝરત હફસા (રદિ.) કેહતી હૈં કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) મેરે ઘર તશરીફ લાએ. વહાં એક મશ્કીઝા લટક રહા થા, હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ખડે ખડે મશ્કીઝાકે મુંહસે પાની નોશ ફરમાયા. (શમાઈલે તિરમિઝી)
- હઝરત અનસ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કે પાસ એક દૂધકા પ્યાલા આયા. આપ (સ.અ.વ.) કે દાહની તરફ એક દેહાતી શખ્સ થા ઔર બાઈં તરફ હઝરત અબૂબક્ર સિદ્દીક (રદિ.) થે. આપ (સ.અ.વ.) ને દૂધ પિયા ફિર દેહાતી શખ્સકો દિયા ઔર ફરમાયા કે દાહની તરફસે શુરૂ કરના ચાહિયે ફિર બાઈં તરફસે (ચાહે દાહની તરફ ઐસા શખ્સ હો જો બાઈં તરફસે રૂત્બામેં કમ હો). (મુસ્લિમ શરીફ)
- હઝરત અનસ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) મદીનામેં

તશરીફ લાએ. ઉસ વક્ત મૈં દસ સાલકા થા, ઔર આપ (સ.અ.વ.) ને જબ વફાત પાઈ ઉસ વક્ત મૈં બીસ સાલકા થા ઔર મેરી માં મુઝકો આપ (સ.અ.વ.) કી ખિદમત કરનેકી રગબત દિલાતીં, આપ (સ.અ.વ.) હમારે ઘરમેં આએ, હમને આપ (સ.અ.વ.) કે લિયે એક પલી હુઈ બકરીકા દૂધ દોહા ઔર ઘરમેં એક કુંવાં થા ઉસકા પાની ઉસ દૂધમેં મિલાયા, આપ (સ.અ.વ.) ને ઉસકો પિયા. હઝરત ઉમર (રદિ.) ને કહા અબૂબક્ર (રદિ.) કો દીજિયે, વો આપ (સ.અ.વ.) કે બાઈ તરફ બૈઠે થે. આપ (સ.અ.વ.) ને એક દેહાતીકો દિયા જો આપ (સ.અ.વ.) કે દાહની તરફ બૈઠા થા. ઔર ફરમાયા દાહની તરફસે શુરૂ કરના ચાહિયે ફિર બાઈંસે. (મુસ્લિમ શરીફ)

આપ (સ.અ.વ.) કે પીનેકા તરીકા ઔર નસીહતેં

૧. હુઝૂર (સ.અ.વ.) પાની ચૂસકર બગૈર આવાઝકે પીતે, ગટગટ કરકે આવાઝસે કભી નહીં પીતે.

૨. આપ (સ.અ.વ.) કો મીઠે પાનીકા બહોત શૌક થા, ઔર દૂર દરાઝસે મીઠા પાની પીનેકે લિયે મંગવાયા કરતે થે.

૩. હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી બીવી હઝરત આઈશા (રદિ.) જિસ બરતનસે ઔર જિસ જગહસે પીતીં, આપ (સ.અ.વ.) અપને લબ (હોંઠ) મુબારક ઉસી જગહ લગાકર પીતે.

૪. આપ (સ.અ.વ.) કો દૂધ બહોત પસંદ થા, કભી સિર્ફ દૂધ પીતે ઔર કભી ઠંડા પાની મિલાકર પીતે.

૫. આપ (સ.અ.વ.) જબ પીનેકી ચીઝકો મજલિસમેં તકસીમ કરાતે તો હુકમ દેતે કે પેહલે ઉમ્રમેં બડે લોગોંસે દૌર શુરૂ કિયા જાએ.

૬. જબ મજલિસમેં કિસી ચીઝકે પીનેકા દૌર ચલ રહા હોતા ઔર બારબાર પ્યાલા આ રહા હોતા તો દૂસરા પ્યાલા આને પર ઉસકો આપ (સ.અ.વ.) ઉસી જગહસે શુરૂ કરાતે જહાં પેહલા દૌર ખતમ હુવા થા.

૭. આપ (સ.અ.વ.) અપને સાથિયોંકો જબ કોઈ ચીઝ પિલાતે તો આપ (સ.અ.વ.) ખૂદ આખિરમેં પીતે ઔર ફરમાતે "પિલાનેવાલા સબસે આખિરમેં પીતા હૈ."

૮. આપ (સ.અ.વ.) અકસર જવ કા સત્તૂ ઈસ્તેમાલ કરતે થે.

૯. આપ (સ.અ.વ.) ને કાંચ, મિટ્ટી, તાંબે ઔર લકડીકે બરતનોંમેં ભી પાની પિયા હૈ.

૧૦. એક બાર બાદામકા સત્તૂ આપ (સ.અ.વ.) કો પેશ કિયા ગયા તો આપ (સ.અ.વ.) ને ઉસકો પીનેસે ઈન્કાર કર દિયા ઔર ફરમાયા કે "યે માલદારોંકી ગિઝા હૈ."

૧૧. આપ (સ.અ.વ.) શહદ (મધ) મિલા હુવા દૂધ નહીં પીતે થે ઔર ફરમાતે "દો સાલન એક બરતનમેં ? યાની યે ઈસરાફ (ફુઝૂલ ખર્ચી) કૈસા? (તિરમિઝી)

૧૨. આપ (સ.અ.વ.) બૈઠકર તીન સાંસમેં ઈસ તરહ પાની પીતે કે હર બાર બરતનમેં મુંહ લગાતે વક્ત બિસ્મિલ્લાહ કેહતે, ઔર જબ બરતન મુંહસે હટાતે તો અલ્હમ્દુ લિલ્લાહ ફરમાતે, આખિરમેં અલ્હમ્દુ લિલ્લાહકે સાથ વશ્શુકુલિલ્લાહ ભી પળ્હ દેતે.

૧૩. દાહને હાથસે પાની પિએં. ક્યૂંકે બાએં હાથસે શયતાન પીતા હૈ. (મુસ્લિમ)

૧૪. પાની પીનેસે પેહલે બિસ્મિલ્લાહ ઔર આખિરમેં અલ્હમ્દુલિલ્લાહ પળ્હેં. (અબૂ દાઉદ, બુખારી)

૧૫. તીન સાંસમેં પાની પીના ઔર હર સાંસમેં બરતનસે મુંહ અલગ કર લેના. (મુસ્લિમ, તિરમિઝી)

૧૬. બૈઠકર પાની પીના. (ઝાદુલ મઆદ)

૧૭. પીનેકી ચીઝમેં ફૂંક ન મારના. (અબૂ દાઉદ)

૧૮. કોઈ પીનેવાલી ચીઝ ખૂદ પીકર દૂસરેકો દેના હો તો દાઈ તરફવાલેકા હક હોતા હૈ. (તિરમિઝી)

૧૯. જો શખ્સ દૂસરોંકો પિલાએ વો ખૂદ સબસે આખિરમેં પિયે. (તિરમિઝી)

૨૦. વુઝૂસે બચા હુવા પાની ખડે હોકર પીના. (બુખારી વ તિરમિઝી)

૨૧. મશકસે (યા જિસ બરતનસે અચાનક પાની આ જાનેકા ડર હો) મુંહ લગાકર ન પિયેં. (બુખારી)

૨૨. ચાંદી ઔર સોનેકે બરતનમેં ન ખાએં ઔર ન પિએં. (બુખારી)

૨૩. બરતનકે ટૂટે હુએ કિનારેસે ન પીના. (અબૂ દાઉદ)

૨૪. હર પીનેકી ચીઝ પીકર યે દુઆ પળ્હના :

અલ્લાહુમ્મ બારિક્ લના ફીહિ વ અત્ઈમ્ના ખય્રમ્ મિન્હુ.

(શમાઈલે તિરમિઝી)

૨૫. ઔર દૂધ પીકર યે દુઆ પળ્હેં.

અલ્લાહુમ્મ બારિક્ લના ફીહિ વ ઝિદ્ના મિન્હુ. (શમાઈલે તિરમિઝી)

આપ (સ.અ.વ.) કે કપડે પહેનનેસે મુતઅલ્લિક હદીસેં

● હઝરત જાબિર (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને આદમીકો બાએં હાથસે ખાનેસે મના ફરમાયા હૈ, યા સિર્ફ એક પૈરમેં જૂતા પહેનકર ચલનેસે, ઔર ઈસી તરહ એક ચાદર અપને ઉપર લપેટકર હર તરફસે બંદ હો જાનેસે, યા એક કપડેમેં લિપટકર ઈસ તરહ બૈઠનેસે કે સતર ખુલા હો. (મુસ્લિમ શરીફ)

● હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "જો આદમી દુનિયામેં નુમાઈશ (દિખાવે) ઔર શોહરતકે કપડે પેહનેગા ઉસકો અલ્લાહ તઆલા કિયામતકે દિન ઝિલ્લત વ રૂસ્વાઈકે કપડે પહેનાએગા. (મુસ્નદે અહમદ, સુનને અબી દાઉદ, સુનને ઈબ્ને માજા)

● હઝરત આઈશા સિદ્દીકા (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે અસ્મા બિન્તે અબીબક્ર (રદિ.) રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કે પાસ આઈ ઔર વો બારીક કપડા પહેને હુએ થીં. તો આપ (સ.અ.વ.) ને ઉનકી તરફસે મુંહ ફેર લિયા ઔર કહા "અય અસ્મા! ઔરત જબ બાલિગ હો જાએ તો દુરૂસ્ત નહીં કે ઉસકે જિસ્મકા કોઈ હિસ્સા નઝર આએ સિવાએ ચેહરે ઔર હાથોંકે." (સુનને અબી દાઉદ)

● હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "જો કોઈ અપના કપડા ઘમંડ ઔર ફખ્રસે ઝિયાદા નીચે કરેગા અલ્લાહ તઆલા કિયામતકે દિન ઉસકી તરફ નઝર ભી ન ઉઠાએગા."

(બુખારી મુસ્લિમ)

● હઝરત અબૂ સઈદ ખુદરી (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે મૈંને રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) સે સુના, ફરમાતે થે. "મોમિન બંદેકે લિયે ઈઝાર યા તેહબંદ (લુંગી) બાંધનેકા તરીકા યે હૈ કે આધી પિન્ડલીસે ટખ્નોંકે દરમિયાન તક હો તો યે ભી ગુનાહ નહીં હૈ, યાની જાઈઝ હૈ. ઔર જો ટખ્નોંસે નીચે હો તો વો જહન્નમમેં હૈ." રાવી કેહતે હૈં કે યે બાત આપ (સ.અ.વ.) ને તીન બાર ઈરશાદ ફરમાઈ. અલ્લાહ ઉસ આદમીકી તરફ નિગાહ ઉઠાકર ભી ન દેખેગા જો ફખ્ર ઔર ઘમંડમેં અપના ઈઝાર (લુંગી, પાયજામા યા પેન્ટ) ઘસીટકર ચલેગા.

(સુનને અબી દાઉદ, સુનને ઈબ્ને માજા)

● હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ઉન મરદોં પર લા'નત ફરમાઈ હૈ જો ઔરતોંવાલા લિબાસ પહેનેં, ઔર ઉન ઔરતોં પર લા'નત ફરમાઈ હૈ જો મરદોંવાલા લિબાસ પહેનેં. (સુનને ઈબી દાઉદ)

● અબૂલ અહવસ કઅબી (રદિ.) અપને વાલિદસે રિવાયત કરતે હૈં કે મૈં રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં હાઝિર હુવા ઔર મૈં બહોત મા'મૂલી ઔર ઘટિયા કિસમકે કપડે પહેને હુએ થા તો આપ (સ.અ.વ.) ને મુઝસે ફરમાયા "ક્યા તુમહારે પાસ કુછ માલ ઔર દૌલત હૈ?" મૈંને અર્ઝ કિયા જી હાં "આપ (સ.અ.વ.) ને પૂછા કિસ તરહકા માલ હૈ?" મૈંને અર્ઝ કિયા મુઝે અલ્લાહને હર કિસમકા માલ દે રખ્ખા હૈ, ઊંટ ભી હૈં, ગાય બેલ ભી હૈં, ભેડ બકરિયાં ભી હૈં, ઘોડે ભી હૈં, ગુલામ બાંદિયાં ભી હૈં, આપ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા "જબ અલ્લાહને તુમકો માલ ઔર દૌલતસે નવાઝા હૈ તો ફિર અલ્લાહકે ઈન્આમ વ એહસાન ઔર ઉસકે ફઝલો કરમકા અસર તુમહારે ઉપર નઝર આના ચાહિયે. (મુસ્નદે અહંમદ, સુનને નસાઈ)

● હઝરત અમ્ર બિન શુએૈબ (રદિ.) અપને વાલિદ શુએૈબ (રદિ.) સે રિવાયત કરતે હૈં ઔર વો અપને દાદા હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન અમ્ર બિન આસ (રદિ.) સે રિવાયત કરતે હૈં કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "ઈજાઝત હૈ ખૂબ ખાઓ,

ખૂબ પિયો, દૂસરોં પર સદકા કરો ઔર કપડે બનાકર પહેનો, લેકિન ઈસરાફ (ફુઝૂલ ખર્ચી) ઔર નિય્યતમેં ફખ્ર વ ઘમંડ ન હો."

(મુસ્નદે અહમદ, સુનને નસાઈ, સુનને ઈબ્ને માજા)

• અતા બિન યાસિર (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) મસ્જિદમેં તશરીફ ફરમા થે, એક શખ્સ મસ્જિદમેં આયા ઉસકે સર ઔર દાઢીકે બાલ બિલ્કુલ બિખરે હુએ થે. આપ (સ.અ.વ.) ને અપને હાથસે ઉસકો ઈશારા ફરમાયા, જિસકા મતલબ યે થા કે વો અપને સર ઔર દાઢીકે બાલોંકો ઠીક કરાએ, તો ઉસને ઐસા હી કિયા ઔર ફિર લૌટકર આ ગયા, ઉસ પર આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "ક્યા યે ઉસસે બેહતર નહીં હૈ કે તુમમેંસે કોઈ બાલ બિખરે હુએ ઐસે હાલમેં આએ કે ગોયા વો શયતાન હો. (મુઅત્તા ઈમામ માલિક)

• હઝરત અબૂ દરદા (રદિ.) સે રિવાયત હૈ ઉનહોંને બયાન કિયા કે ઉમ્મુલ મુઅમિનીન હઝરત આઈશા સિદ્દીકા (રદિ.) ને હમકો એક અચ્છી હરી ચાદર નિકાલકર દિખાઈ ઔર એક મોટે કપડેકા તેહબંદ, ઔર હમેં બતાયા કે ઈનહી દોનોં કપડોંમેં હુઝૂર (સ.અ.વ.) કા વિસાલ હુવા થા. (સહીહ બુખારી, મુસ્લિમ)

• હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન અબ્બાસ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે જબ "ખવારિજ" (યાની હઝરત અલી (રદિ.) કે દુશ્મન) કા ઝુહૂર હુવા તો મૈં હઝરત અલી (રદિ.) કે પાસ આયા, ઉનહોંને મુઝસે ફરમાયા કે તુમ ઉન લોગોં (યાની ખવારિજ) કે પાસ જાઓ, ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) કેહતે હૈં કે મૈંને બહોત હી અચ્છે કિસમકા એક યમની જોડા પહેના, ઈસ વાકિઆકે રાવી અબૂ જમીલ કેહતે હૈં કે ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) ખૂદ બહોત હી હસીન વ જમીલ થે ઔર આવાઝ ભી ઝોરદાર થી. આગે ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) બયાન ફરમાતે હૈં કે જબ મૈં ખવારિજકી જમાઅતકે પાસ પહોંચા તો ઉનહોંને મરહબા કેહકર મેરા ઈસ્તિકબાલ કિયા ઔર સાથ હી (એ'તિરાઝકે તૌર પર) કહા કે ઈતના અચ્છા જોડા ક્યા હૈ? (મતલબ યે થા કે ઈતના અચ્છા જોડા સુન્નતે નબવી ઔર તકવાકે ખિલાફ હૈ) હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે તુમ મેરે અચ્છે લિબાસ પર ક્યા એ'તિરાઝ કરતે હો. મૈંને રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કો હસીન ઔર બેહતરસે બેહતર જોડા પેહને હુએ દેખા હૈ. (સુનને અબી દાઉદ)

• હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.)

જબ કુરતા પહેનતે તો દાહની તરફસે શુરૂ ફરમાતે. (તિરમિઝી)

● કભી કભી આપ (સ.અ.વ.) ને નિહાયત કીમતી ઔર ખૂશનુમા લિબાસ ભી પહેના હૈ, હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન અબ્બાસ (રદિ.) જબ હરૂરિયાકે પાસ સફીર બનાકર ભેજે ગયે તો યમનકે નિહાયત કીમતી કપડે પહેનકર ગયે. હરૂરિયાને કહા ક્યૂં ઈબ્ને અબ્બાસ યે ક્યા લિબાસ હૈ? બોલે તુમ ઈસ પર એ'તિરાઝ કરતે હો? મૈંને તો હુઝૂર (સ.અ.વ.) કો બેહતર કપડોંમેં દેખા હૈ." (અબૂ દાઉદ કિતાબુલ લિબાસ)

● નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને એક બાર સત્તાઈસ ઊંટનિયોંકે બદલેમેં એક જોડા ખરીદા ઔર પહેના. (ફઝાઈલે નબવી)

આપ (સ.અ.વ.) કે લિબાસ પહેનનેકા તરીકા

૧. હુઝૂર (સ.અ.વ.) કુરતેકો પસંદ ફરમાતે થે, આપકે કુરતેકી આસ્તીનેં (બાંય) હાથોંકે પહોંચોં તક હોતી થીં, કુરતેકા ગલા સીનાકી તરફ ઔર ઈતના ચૌડા કે ખુલે હોને પર એક સહાબીને પીઠકી જાનિબસે મોહરે નુબુવ્વતકો બરકતકે લિયે હાથ લગાયા થા. (શમાઈલે તિરમિઝી)

૨. આપ (સ.અ.વ.) કે કુરતેકી આસ્તીન ન ઝિયાદા તંગ હોતી ન ઝિયાદા કુશાદા, બલ્કે દરમિયાની. ઔર આસ્તીન હાથકે ગટ્ટે તક રેહતી.

૩. આપ (સ.અ.વ.) કે સફરકા કુરતા હઝરકે કુરતેસે દામન ઔર આસ્તીનમેં કુછ છોટા હોતા થા.

૪. હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે કમીસકા ગિરેબાન સીના પર હોતા થા.

૫. કભી કભી આપ (સ.અ.વ.) અપને કુરતેકા ગિરેબાન ખોલ લિયા કરતે ઔર સીના મુબારક સાફ નઝર આતા ઔર ઈસી હાલતમેં નમાઝ પઢ્હ લેતે.

૬. જબ કમીસ પહેનતે તો પેહલે દાહના હાથ દાહની આસ્તીનમેં ડાલતે ફિર બાયાં હાથ બાઈ આસ્તીનમેં.

૭. આપ (સ.અ.વ.) ને પાયજામા નહીં પહેના બલ્કે હમેશા તેહબંદ પહેના હૈ. અલબત્તા પાયજામા ખરીદા હૈ.

૮. આપ (સ.અ.વ.) તેહબંદકો નાફસે નીચે બાંધતે જો આધી પિન્ડલી તક

હોતા થા.

૯. પાયજામાકો આપ (સ.અ.વ.) ને પસંદ ફરમાયા, લેકિન ઉમ્ર ભર તેહબંદ હી ઈસ્તે'માલ કરતે રહે. (તિરમિઝી)

૧૦. આપ (સ.અ.વ.) કે તેહબંદકા અગલા હિસ્સા પિછલે હિસ્સેસે નીચા હોતા થા.

૧૧. આપ (સ.અ.વ.) કે ઓઢનેકી ચાદર ચાર ગઝ લંબી ઔર દો ગઝ એક બાલિશ્ત ચૌડી હોતી થી.

૧૨. કભી કભી આપ (સ.અ.વ.) ચાદરકો સીધી (દાહની) બગલસે નિકાલકર ઉલ્ટે કંધે પર ડાલ લેતે.

૧૩. સફેદ લિબાસ આપ (સ.અ.વ.) કો બહોત પસંદ થા. (શમાઈલે તિરમિઝી)

૧૪. જબ આપ (સ.અ.વ.) લિબાસ પહેનતે, યહાં તકકે જૂતિયાં ભી પહેનતે તો પેહલે દાહની તરફસે પહેનના શુરૂ કરતે, ઔર જબ લિબાસ યા જૂતા ઉતારતે તો બાઈં તરફસે ઉતારના શુરૂ કરતે. (તિરમિઝી)

૧૫. કપડા જબ તક પૈવંદ (થિગડા) લગાનેકે લાઈક ન હો જાતા ઉસકો રદ ન કરતે. (તિરમિઝી)

૧૬. પાયજામા, તેહબંદ વગૈરહ ટખ્નોંસે ઉપર હોના ચાહિયે. (તિરમિઝી)

૧૭. આપ (સ.અ.વ.) કા તેહબંદ ટખ્નોંસે ઉપર આધી પિન્ડલી તક હોતા થા. (હાકિમ)

૧૮. આપ (સ.અ.વ.) નયા લિબાસ જુમ્આકે દિન પહેનતે થે.

૧૯. આપ (સ.અ.વ.) કો સફેદ લિબાસ બહોત પસંદ થા, લેકિન સબ્ઝ (હરા-લીલા) ભી પસંદ થા.

૨૦. આપ (સ.અ.વ.) દુઆ પઢકર નયા કપડા પહેનતે થે.

૨૧. આપ (સ.અ.વ.) ને પુરાને કપડે પૈવંદ લગાકર પેહને હૈં.

૨૨. આપ (સ.અ.વ.) કા લિબાસ, ચાદર, લુંગી, કુરતા ઔર અમામહ (પાઘડી) હોતા થા. ધારીદાર ચાદર પસંદ કરતે થે. અમામહકે નીચે ટોપી રખતે થે, કભી સિર્ફ ટોપી પહેનતે, કિસી વક્ત સિર્ફ અમામહ હી બાંધ લેતે. અમામહકા શમલા કભી

હોતા કભી ન હોતા, શમલા કમરકી તરફ હોતા થા, આપ (સ.અ.વ.) ને કબા (યાની એક કિસમકા આગેસે ખુલા હુવા લંબા કોટ) ભી પેહના હૈ. આપકી ચાદર મુબારકકી લંબાઈ છ હાથ ઔર ચૌડાઈ તીન હાથ એક બાલિશ્ત થી, ઔર તેહબંદકી લંબાઈ ચાર હાથ એક બાલિશ્ત થી, ઔર ચૌડાઈ દો હાથ એક બાલિશ્ત થી. તેહબંદ પિન્ડલી તક હોતા થા. ચાદરકા રંગ સુર્ખ ધારીદાર હોતા, સબ્ઝ ઔર સિયાહ રંગકી ઊની ચાદર બૂટેવાલી (ફૂલ પત્તીવાલી) ભી આપને ઈસ્તેમાલ ફરમાઈ હૈ. રૂમકે બાદશાહને પોસ્તીન જિસ પર રેશમકી કડાઈ થી ભેજી થી, આપ (સ.અ.વ.) ને ઉસકો ભી પહેના. બાઝ રિવાયાતમેં પાયજામાકા ખરીદના ઔર પહેનના ભી આયા હૈ. સૂતી કપડા ઝિયાદા ઈસ્તેમાલ ફરમાતે થે, આપ (સ.અ.વ.) ને કીમતી કપડા ભી ઈસ્તેમાલ ફરમાયા. ઔર આપ (સ.અ.વ.) કા તકિયા ચમડેકા થા જિસકે અંદર ખજૂરકી છાલ ભરી હુઈ થી. (શરહે સફરુસ સઆદહ વ નશ્રુત્તીબ)

આપ (સ.અ.વ.) કે અમામહ બાંધનેસે મુતઅલ્લિક હદીસેં

● હઝરત ઉમર બિન હુરૈસ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે મૈંને રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કો મિમ્બર પર દેખા ઉસ વક્ત આપ (સ.અ.વ.) કાલે રંગકા અમામહ બાંધે હુએ થે, ઔર ઉસકા કિનારા આપકી પીઠ પર દોનોં મોંઢોં (કંધોં) કે દરમિયાન લટકા હુવા થા. (મુસ્લિમ)

● હઝરત ઉમર બિન ખત્તાબ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) સફેદ ટોપી ભી પહેના કરતે થે. (મુઅજમ કબીર, તબરાની)

● આપ (સ.અ.વ.) કે અમામહકા શમલા કભી દાહની તરફ આગે હોતા થા ઔર કભી પીછે દોનોં શાનોંકે બીચ પડા રેહતા થા, ઔર કભી કભી પૂરા લપેટ લેતે થે ઔર ઉસકા રંગ કાલા હોતા થા, ઈસી તરહ અમામહકે નીચે સરસે ચિપટી હુઈ ટોપી યા કપડા હોતા થા. ઔર ફરમાતે "હમમેં ઔર મુશરિકીનમેં યેહી ફર્ક હૈ કે હમ ટોપિયોં પર અમામહ બાંધતે હૈં." (અબૂ દાઉદ, કિતાબુલ લિબાસ)

આપ (સ.અ.વ.) કા અમામહ બાંધનેકા તરીકા

૧. આપ (સ.અ.વ.) કા અમામહ તકરીબન સાત ગઝ લંબા હોતા થા.

૨. આપ (સ.અ.વ.) અમામહમેં શમલા યાની નીચે કુછ કપડા છોડ દેતે થે જો તકરીબન એક બાલિશ્ત હોતા થા.

૩. આપ (સ.અ.વ.) કે અમામહકા શમલા દોનોં શાનોંકે દરમિયાન હુવા કરતા થા જિસે કભી કભી સર પર ભી ડાલતે થે.

૪. અમામહકે નીચે આપ (સ.અ.વ.) ટોપી ઝરૂર પહેનતે થે.

૫. આપ (સ.અ.વ.) અકસર સફેદ ટોપી પહેના કરતે થે.

૬. વતનમેં આપ (સ.અ.વ.) સરસે ચિપટી હુઈ ટોપી પહેના કરતે થે.

૭. આપ (સ.અ.વ.) કે સફરકી ટોપી ઉઠી હુઈ બાડદાર (ધારવાલી) હોતી થી.

આપ (સ.અ.વ.) કે જૂતા પહેનનેસે મુતઅલ્લિક હદીસેં

● હઝરત કતાદા (રદિ.) કેહતે હૈં કે મૈંને હઝરત અનસ (રદિ.) સે દરિયાફત કિયા કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે નઅલૈન શરીફ (જૂતે મુબારક) કૈસે થે? ઉનહોંને ફરમાયા કે હર એક જૂતેમેં દો તસ્મે થે. (શમાઈલે તિરમિઝી)

● હઝરત જાબિર (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે એક બાર રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) જબ જિહાદકે લિયે એક સફર પર જા રહે થે, મૈંને આપ (સ.અ.વ.) કો સુના, આપ (સ.અ.વ.) ફરમા રહે થે "લોગો! જૂતિયાં ઝિયાદા લે લો. ક્યૂંકે આદમી જબ તક પૈરમેં જૂતા પેહને રેહતા હૈ વો સવારકી તરહ રેહતા હૈ." (સહીહ મુસ્લિમ)

● હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "જબ તુમમેં કોઈ જૂતા પેહને તો પેહલે દાહને પૈરમેં પેહને, ઔર જબ નિકાલને લગે તો પેહલે બાએં પૈરસે નિકાલે, દાહના પૈર પહેનનેમેં પેહલે ઔર નિકાલનેમેં બાદમેં." (સહીહ બુખારી વ મુસ્લિમ)

• હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે જબ કોઈ શખ્સ તુમમેંસે જૂતા પેહને તો દાઈ જાનિબસે શુરૂ કરે, ઔર જબ નિકાલે તો બાઈ જાનિબસે. (શમાઈલે તિરમિઝી)

• આપ (સ.અ.વ.) કે નઅલૈન મુબારક ઈસ તરહકે થે જૈસે હમારે યહાં ચંપલ કેહતે હૈં, યે સિર્ફ એક તલા (તલિયા) કા હોતા થા જિસમેં તસ્મે લગે હોતે થે.

આપ (સ.અ.વ.) કે જૂતા પહેનનેકા તરીકા

૧. આપ (સ.અ.વ.) ચંપલકી તરહ યા ખડાવકી તરહ જૂતા પહેનતે થે.

૨. જૂતા પહેનતે તો પેહલે સીધા પૈર જૂતેમેં ડાલતે ફિર બાયાં પૈર બાએં જૂતેમેં, ઔર ઉતારતે તો પેહલે બાયાં પૈર જૂતેસે નિકાલતે ફિર દાહના પૈર.

૩. જૂતા કભી ખડે હોકર પહેનતે ઔર કભી બૈઠકર.

૪. આપ (સ.અ.વ.) જૂતા ઉઠાતે તો બાએં હાથકે અંગૂઠે ઔર ઉસકે પાસવાલી ઉન્ગલીસે ઉઠાતે.

૫. આપ ચંપલમેં કભી દો તસ્મે રખતે, એક તસ્મા અંગૂઠે ઔર ઉસકે બરાબરવાલી ઉન્ગલીમેં રેહતા, ઔર દૂસરા છુન્ગલિયા (સબસે છોટી ઉન્ગલી) ઔર ઉસકે બરાબરવાલી ઉન્ગલીમેં રેહતા.

૬. આપ (સ.અ.વ.) કા જૂતા એક બાલિશ્ત દો ઉન્ગલ લંબા ઔર તલવેકે પાસસે સાત ઉન્ગલ ચૌડા ઔર દોનોં તસ્મોંકે દરમિયાન નીચેસે દો ઉન્ગલ ફાસલા હોતા થા.

આપ (સ.અ.વ.) કે અંગૂઠી પહેનનેકા તરીકા

૧. આપ (સ.અ.વ.) ચાંદીકી અંગૂઠી પહેનતે.

૨. આપ (સ.અ.વ.) ને અંગૂઠી સીધે ઔર ઉલ્ટે દોનોં હાથકી છુન્ગલિયા (સબસે છોટી ઉન્ગલી) મેં પહેની હૈ.

૩. અંગૂઠીકા નગીના આપ (સ.અ.વ.) ને કભી ચાંદીકા રખ્ખા ઔર કભી

હબ્શી પત્થરકા.

૪. આપ (સ.અ.વ.) અંગૂઠીકા નગીના બજાએ ઉપરકી તરફકે હાથકે અંદર હથેલીકી તરફ રખતે.

૫. આપ (સ.અ.વ.) કી અંગૂઠી પર તીન સતરોંમેં, મુહમ્મદ, રસૂલ, અલ્લાહ, ખુદા હુવા થા.

મુહમ્મદ, નીચેકી સતરમેં. રસૂલ ઉસકે ઉપરકી સતરમેં. ઔર અલ્લાહ ઉસકે ઉપરકી સતરમેં.

આપ (સ.અ.વ.) કે ખૂશ્બૂ લગાનેકા તરીકા

૧. આપ આખિર રાતમેં ખૂશ્બૂ લગાયા કરતે થે.

૨. સોનેસે બેદાર હોતે તો કઝાએ હાજતસે ફારિગ હોનેકે બાદ વુઝૂ કરતે ઔર ફિર ખૂશ્બૂ મંગાકર લિબાસ પર લગાતે.

૩. ખૂશ્બૂ અગર હદિયામેં પેશ કી જાતી તો આપ (સ.અ.વ.) ઉસકો ઝરૂર કબૂલ ફરમાતે ઔર ખૂશ્બૂકી ચીઝકો વાપસ કરનેકો નાપસંદ ફરમાતે.

૪. રૈહાનકી ખૂશ્બૂકો બહોત પસંદ ફરમાતે થે.

૫. મહેંદીકે ફૂલકો ભી આપ (સ.અ.વ.) બહોત પસંદ ફરમાતે થે.

૬. ઈસી તરહ ઊદકી ખૂશ્બૂકો તમામ ખૂશ્બૂઓંસે ઝિયાદા મહેબૂબ રખતે.

૭. આપ (સ.અ.વ.) ખૂશ્બૂ સર મુબારક પર ભી લગા લેતે.

આપ (સ.અ.વ.) કે સોને ઔર જાગનેસે મુતઅલ્લિક હદીસેં

- **આપ (સ.અ.વ.) સુબહ સવેરે બેદાર હોનેકે બાદ દોનોં હાથોંસે ચેહરે ઔર આંખકો મલતે તાકે નીંદકા ખુમાર (નશા-અસર) જાતા રહે. (શમાઈલ)**
- **હઝરત જાબિર (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને લોગોંકો ઐસી છત પર સોનેસે મના ફરમાયા જિસમેં મુંડેર (કઠેડા) ન હો. (તિરમિઝી)**

- હઝરત અલી (રદિ.) બિન શૈબાન (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે જો શખ્સ કિસી ઘરકી ઐસી છત પર સોએ જિસ પર પરદા ઔર રૂકાવટકી દીવાર હો તો ઉસકી ઝિમ્મેદારી ખતમ હો ગઈ.

(સુનને અબી દાઉદ)

- હઝરત જાબિર (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ઈસ બાતસે મના ફરમાયા કે આદમી ચિત (કમરકે બલ-સીધા) લેટનેકી હાલતમેં અપની એક ટાંગ ઉઠાકર દૂસરી ટાંગ પર રખ્ખે. (સહીહ મુસ્લિમ)

- હઝરત અબૂહુરૈરહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને એક શખ્સકો પેટકે બલ ઊંધા લેટા હુવા દેખા તો આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે લેટનેકા યે તરીકા અલ્લાહકો નાપસંદ હૈ. (તિરમિઝી)

- હઝરત અબૂ ઝર ગિફારી (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે એક બાર રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) મેરે પાસસે ગુઝરે, મૈં પેટકે બલ લેટા હુવા થા તો આપ (સ.અ.વ.) ને કદમ મુબારકસે મુઝે હિલાયા ઔર ફરમાયા "યે દોઝખિયોંકે લેટનેકા તરીકા હૈ.

(સુનને ઈબ્ને માજા)

- હઝરત અબૂ કતાદા (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કા અમલ ઔર દસ્તૂર થા કે જબ આપ (સ.અ.વ.) રાતમેં કહીં પડાવ કરતે તો દાહની કરવટ પર આરામ ફરમાતે. ઔર સુબહસે કુછ પેહલે પડાવ કરતે તો અપની કલાઈ ખડી કર લેતે.ઔર સર મુબારક અપની હથેલી પર રખકર કુછ આરામ ફરમા લેતે.

(શરહે સુનન)

- હઝરત હુઝૈફા (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) જબ બિસ્તર પર રાતકો લેટતે તો અપના હાથ રૂખ્સાર (ગાલ) મુબારકકે નીચે રખ લેતે ઔર યે દુઆ પઢતે :

અલ્લાહુમ્મ બિસ્મિ-ક અમૂતુ વ અહ્યા.

ઔર જબ આપ (સ.અ.વ.) જાગતે તો યે દુઆ પઢતે :

અલહમ્દુ લિલ્લાહિલ્લઝી અહ્યાના બઅ્દ મા અમા તના વ ઈલયહિન્નુશૂર. (સહીહ બુખારી)

- હઝરત ઉમર (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) જબ સોનેકા

ઈરાદા કરતે તો મિસ્વાક અપને સરહાને રખ લેતે, ફિર જબ બેદાર હોતે તો સબસે પેહલે મિસ્વાક કરતે. (મુસ્નદે અહમદ, મુસ્તદરક હાકિમ)

- હઝરત આઈશા સિદ્દીકા (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે હઝરત મુહમ્મદ (સ.અ.વ.) રાતમેં સોતે તો મિસ્વાક ઝરૂર કરતે. (સુનને અબી દાઉદ)

આપ (સ.અ.વ.) કે સોને ઔર જાગનેકા તરીકા ઔર નસીહતેં

૧. આપ (સ.અ.વ.) શુરૂકી રાતમેં આરામ ફરમાતે ઔર આધી રાતકે બાદ ઉઠ જાતે.

૨. શુરૂ રાતમેં જબ ગેહરી નીંદમેં હોતે તો દાહની કરવટ ઈસ તરહ સોતે કે દાહને હાથકી હથેલી દાહને ગાલકે નીચે રખ લેતે ઔર દુઆ પઢ્હતે.

૩. કિસી શખ્સકો પેટકે બલ ઔર ઊંધા લેટા હુવા યા સોતા હુવા દેખતે તો બહોત નારાઝ હોતે ઔર પૈરસે ઉસકો ઉઠા દેતે.

૪. આપ (સ.અ.વ.) ખજૂરકી છાલ ભરે ચમડેકે ગદ્દે પર યા ચટાઈ પર યા ટાટ પર યા બાન કી બુની હુઈ ચારપાઈ પર, કભી સિર્ફ ચમડે યા સિયાહ કપડે પર ઔર કભી ઝમીન પર આરામ ફરમાયા કરતે થે.

૫. જિસ ટાટ પર આપ (સ.અ.વ.) આરામ ફરમાતે ઉસકો સિર્ફ દો બાર તેહ કરકે બિછાનેકા હુકમ દેતે, આપ (સ.અ.વ.) સોનેમેં ખરાટિ લેતે થે.

૬. આપ (સ.અ.વ.) કભી ચિત (યાની કમરકે બલ-સીધે) લેટતે ઔર પૈર પર પૈર રખકર આરામ ફરમાતે મગર ઈસ તરહકે સતર ન ખુલતા, અગર સતર ખુલનેકા અંદેશા હોતા તો ઐસે લેટનેસે આપ (સ.અ.વ.) મના ફરમાતે.

૭. ઈશાસે પેહલે આપ (સ.અ.વ.) નહીં સોતે થે.

૮. આપ (સ.અ.વ.) રાતમેં ઐસે ઘરમેં આરામ નહીં કરતે થે જિસમેં ચિરાગ ન જલાયા ગયા હો.

૯. અગર આપ (સ.અ.વ.) જનાબતકી હાલતમેં આરામ કરના ચાહતે તો

પેહલે નાપાક જગહકો ધો લેતે ફિર સોતે.

૧૦. આપ (સ.અ.વ.) આમ તૌર પર વુઝૂ કરકે સોતે થે.

૧૧. અગર રાતમેં આંખ ખુલતી તો કઝાએ હાજતકે બાદ સિર્ફ ચેહરા ઔર હાથ ધોકર સો જાતે.

૧૨. સોનેસે પેહલે દૂસરે કપડેકી તેહબંદ બાંધતે ઔર કુરતા ઉતારનેકે બાદ આરામ કરતે.

૧૩. રાતકો આપ (સ.અ.વ.) કે સરહાને એક સુરમા દાની રખ્ખી રેહતી જિસમેસ આપ (સ.અ.વ.) લગાકર સોતે થે ઔર સુરમાદાનીકા રંગ કાલા હોતા થા.

૧૪. આપ (સ.અ.વ.) કે પેશાબ કરનેકે લિયે ચારપાઈકે નીચે એક લકડીકા બરતન ઈસ્તિન્જાકે લિયે રખ્ખા રેહતા જિસે આપ (સ.અ.વ.) કભી કભી પેશાબકે લિયે ઈસ્તેમાલ ફરમાતે.

૧૫. આપ (સ.અ.વ.) સુરમા લગાતે તો દોનોં આંખોંમેં તીન તીન બાર સલાઈ લગાતે. ઔર કભી હર આંખમેં દો દો બાર, આખરી એક સલાઈ દોનોં આંખમેં લગાતે.

૧૬. આપ (સ.અ.વ.) સોતે વક્ત અપને ઘરવાલોંકે સામને કુછ બાતેં કિયા કરતે થે, કભી ઘરકે બારેમેં ઔર કભી મુસલમાનોંકે બારેમેં.

૧૭. આપ (સ.અ.વ.) હર રાતકો તકિયા પર સર રખકર : **કુલ હુવલ્લાહુ અહદ, કુલ અઊઝુ બિરબ્બિલ્ ફલક, કુલ અઊઝુ બિરબ્બિન્નાસ,** એક એક બાર પઢકર દોનોં હાથોંકી મુઠ્ઠિયોંમેં ફૂંક લેતે, ફિર ઉનકો ખોલકર પૂરે બદન પર જહાં તક હાથ જાતા મલ લેતે, ઔર હાથોંકો સર ઔર ચેહરેસે નીચેકી તરફ તીન બાર ફેરતે. (તિરમિઝી)

૧૮. ઘરકે દરવાઝે **બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્‌મા નિર્રહીમ** પઢકર બંદ કરેં ઔર **બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્‌મા નિર્રહીમ** પઢકર કુંડી લગાએં, જિન બરતનોંમેં ખાને પીનેકી ચીઝેં હોં ઉન સબકો **બિસ્મિલ્લા હિર્રહમા નિર્રહીમ** પઢકર ઢાંક દેં. (બુખારી)

૧૯. આગ જલ રહી હો યા સુલગ રહી હો તો ઉસકો બુઝા દેં. (બુખારી)

૨૦. જિસ રોશનીસે આગ લગનેકા ખતરા હો ઉસકો બુઝા દેં. (બુખારી)

૨૧. બીવી બચ્ચોંસે અચ્છી અચ્છી બાતેં કરેં. (તિરમિઝી)

૨૨. જબ બચ્ચે નવ દસ સાલકી ઉમ્રકે હો જાએં તો બહેન ભાઈકે બિસ્તર અલગ

અલગ કર દેં. (મિશ્કાત)

૨૩. સોનેકે લિયે મિસ્વાક કર લેં. (મિશ્કાત)

૨૪. ખૂદ બિસ્તર બિછાએં. (મુસ્લિમ)

૨૫. તકિયા લગાએં. (મુસ્લિમ)

૨૬. દાહની કરવટ કિબ્લા રૂ હોકર સોએં. (બુખારી)

૨૭. દાહને હાથકે ઉપર સર રખકર સોએં (બુખારી)

૨૮. તહજ્જુદકી નમાઝકે લિયે નિય્યત કરકે સોએં. (નસાઈ)

૨૯. સુબહ સવેરે નીંદસે બેદાર હોનેકે બાદ ચેહરે પર હાથોંકો મલેં તાકે નીંદકા ખુમાર (અસર) જાતા રહે. (શમાઈલે તિરમિઝી)

૩૦. નીંદસે જબ આપ (સ.અ.વ.) બેદાર હોતે તો યે અલ્ફાઝ કેહતે :

અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિલ્લઝી અહ્યાના બઅ્દ મા અમાતના વ ઈલયૂહિન્નુશૂર.

(બુખારી, અબૂ દાઉદ, નસાઈ)

૩૧. જબ સોકર ઉઠેં તો મિસ્વાક કરેં. (મુસ્નદે અહમદ, અબૂ દાઉદ)

આપ (સ.અ.વ.) કે કંઘા ઔર તેલ લગાનેસે મુતઅલ્લિક હદીસેં

- હઝરત અનસ બિન માલિક (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે બાલ મુબારક આધે કાન તક થે. (શમાઈલે તિરમિઝી)
- હઝરત આઈશા (રદિ.) ફરમાતી હૈં કે મૈં હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે બાલોંમેં કંઘા કરતી થી, હાલાંકે મૈં હાઈઝા (યાની માહવારીમેં) હોતી થી. (શમાઈલે તિરમિઝી)
- હમીદ બિન અબ્દુર્રહમાન નકલ કરતે હૈં કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) કભી કભી કંઘા કિયા કરતે થે. (શમાઈલે તિરમિઝી)

આપ (સ.અ.વ.) કે સરકે બાલ અકસર શાને તક લટકે રેહતે થે, ફત્હે મક્કામેં લોગોંને દેખા તો શાનોં (કંધોં) પર ચાર ગેસૂ પડે હુએ થે.

• મુશરિકીને અરબ બાલોંમેં માંગ નિકાલતે, હુઝૂર (સ.અ.વ.) ચૂંકે કુફ્ફારકે મુકાબલેમેં અહલે કિતાબ (યાની યહૂદ-નસારા) કી તરફદારી કરતે થે ઈસ લિયે આપ (સ.અ.વ.) ભી શુરૂમેં અહલે કિતાબકી તરહ બાલ રખતે થે ફિર માંગ નિકાલને લગે. (અબૂ દાઉદ)

• હઝરત આઈશા સિદ્દીકા (રદિ.) ફરમાતી હૈં કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) અપને બાલોંમેં કંઘા કરનેમેં ઔર જૂતા પહેનનેમેં ઔર વુઝૂ કરનેમેં દાઈ તરફસે શુરૂ ફરમાતે થે. (શમાઈલે તિરમિઝી)

હુઝૂર (સ.અ.વ.) અકસર તેલ લગાતે, ઔર કંઘા ભી કરતે થે, આપ (સ.અ.વ.) કે સિર્ફ ચંદ બાલ સફેદ હુએ થે.

• હઝરત આઈશા સિદ્દીકા (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે જબ મૈં રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કે બાલોંકી માંગ નિકાલના ચાહતી તો આપકે સર મુબારકકે બીચોં બીચસે માંગ ચીરતી ઔર આપ (સ.અ.વ.) કે પેશાનીકે બાલોંકો દોનોં તરફ લટકા દેતી, દોનોં આંખોંકી બીચકી સીધ યાની આધે ઈધર, આધે ઉધર. (મુસ્નદે અબૂ દાઉદ)

• વાઈલ બિન હજર (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે મૈં રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કે પાસ આયા, મેરે સરકે બાલ લંબે લંબે થે, જબ રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને મુઝે દેખા તો ફરમાયા "ઈતને લંબે બાલ રખના નહૂસત હૈ" મૈં યે સુનકર લૌટ ગયા ઔર બાલોંકો કતરકર દૂસરે રોઝ આયા, આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "મૈંને તેરે સાથ બુરાઈ નહીં કી, અબ ઈસ તરહ અચ્છા હૈ."

આપ (સ.અ.વ.) કી રફતાર (ચાલ) બહોત તેઝ થી ઈસ લિયે જબ ચલતે તો મા'લૂમ હોતા કે ઢલવાન ઝમીનસે ઉતર રહે હૈં.

આપ (સ.અ.વ.) કે કંઘા ઔર તેલ લગાનેકા તરીકા

૧. આપ (સ.અ.વ.) સોતે વક્ત મિસ્વાક કરતે, વુઝૂ કરતે ઔર સરકે બાલ ઔર દાઢી મુબારકમેં કંઘા કરતે.

૨. આપ (સ.અ.વ.) સાત ચીઝેં અપને સાથ રખતે (૧) તેલકી શીશી (૨) કંઘા (૩) સુરમાદાની (૪) કેંચી (૫) મિસ્વાક (૬) આઈના (૭) એક છોટીસી લકડી (સીંક-સળી)

૩. આપ (સ.અ.વ.) કા કંઘા હાથીકે દાંતકા થા જિસે આપ (સ.અ.વ.) દાઢી ઔર સર મુબારકમેં તેલ લગાનેકે બાદ ઈસ્તે'માલ ફરમાતે.

૪. દાઢીમેં તેલ ઉપરસે લગાતે જો ગરદનસે મિલા હિસ્સા હૈ, ઔર સરમેં તેલ લગાતે તો પેહલે પેશાનીકી તરફસે શુરૂ કરતે.

૫. આપ (સ.અ.વ.) ને અકસર સર પર બાલ રખ્ખે હૈં, કભી કાનકી લવસે ઊંચે રખ્ખે, કભી કાનકી લવ તક ઔર કભી ઉસસે નીચે કંધે તક.

૬. શુરૂમેં આપ (સ.અ.વ.) માંગ નહીં નિકાલતે થે, મગર બાદમેં આપ (સ.અ.વ.) માંગ નિકાલને લગે થે.

૭. આપ (સ.અ.વ.) કભી કભી પાની લગાકર ભી દાઢીમેં કંઘા કિયા કરતે થે.

૮. આપ (સ.અ.વ.) જબ આઈના દેખતે તો યે દુઆ પઢતે :

અલ્લાહુમ્મ અન્ત હસ્સન્ત ખલ્કી ફહસ્સિન્ ખુલ્કી.

આપ (સ.અ.વ.) કે નાખુન ઔર દાઢી કટવાનેસે મુતઅલ્લિક હદીસેં

- હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા કે યે પાંચ ચીઝેં ઈન્સાનકી ફિતરતમેંસે હૈં, ઔર દીને ફિતરતકે ખાસ અહકામ હૈં.

(૧) ખત્ના (૨) ઝેરે નાફ (નાફકે નીચેકે) બાલોંકી સફાઈ (૩) મૂંછેં તરાશના (૪) નાખુન તરાશના (૫) બગલકે બાલ સાફ કરના.

(સહીહ બુખારી, સહીહ મુસ્લિમ)

- હઝરત અનસ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે મૂંછેં તરશવાને, ઔર નાખુન કાટને ઔર બગલ વ ઝેરે નાફકી સફાઈકે બારેમેં હમારે લિયે હદ મુકર્રર કર દી ગઈ

હૈ કે ચાલીસ દિનસે ઝિયાદા ન છોડેં. (સહીહ મુસ્લિમ)

- હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) હર જુમ્આકો નમાઝે જુમ્આકે લિયે નિકલનેસે પેહલે અપને નાખુન તરાશતે ઔર લબેં બનવાતે થે. (કંઝુલ ઉમ્માલ)

- હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે મૂછોંકો ખૂબ બારીક કરો ઔર દાઢીયાં છોડ દો. (સહીહ બુખારી વ સહીહ મુસ્લિમ)

- હઝરત અમ્ર બિન શુઐબ (રદિ.) અપને વાલિદ શુઐબસે ઔર વો અપને દાદા અબ્દુલ્લાહ બિન અમ્ર બિન આસ (રદિ.) સે રિવાયત કરતે હૈં કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) અપની દાઢી મુબારકકે બાલોંકે અર્ઝ (ચૌડાઈ) સે ભી ઔર તૂલ (લંબાઈ) સે ભી કુછ તરાશવા દેતે થે. (તિરમિઝી)

- હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "જિસ શખ્સકે બાલ હોં તો ઉસકો ચાહિયે કે વો ઉન બાલોંકા ઈકરામ કરે. (સુનને અબી દાઉદ)

- (હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર (રદિ.) કે ખાદિમ) નાફેઅ હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર (રદિ.) સે રિવાયત કરતે હૈં કે આપ (સ.અ.વ.) મના ફરમાતે થે, કઝઅસે. નાફેઅસે પૂછા ગયા કે કઝઅ ક્યા હૈ? ઉનહોંને કહા, કઝઅ યે હૈ કે બચ્ચોંકે સરકે કુછ હિસ્સાકે બાલ મૂંડ દિયે જાએં ઔર કુછ હિસ્સાકે છોડ દિયે જાએં. (સહીહ બુખારી વ સહીહ મુસ્લિમ)

આપ (સ.અ.વ.) કે નાખુન કાટનેકા તરીકા

૧. હાથકે નાખુન કાટનેમેં આપ (સ.અ.વ.) પેહલે દાહને હાથકી શહાદતકી ઉન્ગલી, ફિર બીચકી ઉન્ગલી, ફિર બીચકે બરાબરવાલી ઉન્ગલી, ફિર છુન્ગલિયાં, ફિર બાએં હાથકી છુન્ગલિયાં, ફિર ઉસકે બરાબરવાલી ઉન્ગલી ફિર બીચકી ઉન્ગલી ફિર શહાદતકી ઉન્ગલી, ફિર અંગૂઠા, ફિર આખિરમેં સીધે હાથકે અંગૂઠેકે નાખુન કાટતે.

૨. પૈરકે નાખુન કાટનેમેં આપ (સ.અ.વ.) પેહલે દાહને પૈરકી છુન્ગલિયા (છોટી ઉન્ગલી) સે શુરૂ કરતે ઔર અંગૂઠે તક ખતમ કરતે, ફિર બાએં પૈરકી છુન્ગલિયાસે શુરૂ કરતે ઔર અંગૂઠે પર ખતમ કરતે.

૩. આપ (સ.અ.વ.) નાખુન જુમ્આકો કાટતે થે.

આપ (સ.અ.વ.) કે સફરસે મુતઅલ્લિક હદીસેં

• હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન સરજિસ (રદિ.) કેહતે હૈં કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) સફર કરતે તો પનાહ માંગતે સફરકી મશક્કતસે, તકલીફદેહ મંઝરસે, બુરી હાલતસે (આ'માલ ઔર અહલો માલમેં ઝિયાદતીકે બાદ નુકસાનસે, મઝલૂમકી બદ દુઆસે ઔર વાપસ આકર અહલો માલકો બુરી હાલતમેં દેખનેસે. (મુસ્લિમ)

• હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : સલામ કરે સવાર પૈદલ પર, ઔર પૈદલ ચલનેવાલા બૈઠે હુએ પર, ઔર સલામ કરેં થોડે લોગ બહોત લોગોં પર. (મુસ્લિમ)

• હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા, ફરિશ્તે સાથ નહીં રેહતે ઉન મુસાફિરોંકે જિનકે સાથ ઘંટા હો યા કુત્તા હો. (સહીહ મુસ્લિમ)

• હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "ઘંટા શયતાનકા બાજા હૈ." (મુસ્લિમ)

• હઝરત અબૂ સઈદ ખુદરી (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "બચો તુમ રાસ્તેમેં બૈઠનેસે "લોગોંને કહા, યા રસૂલલ્લાહ! હમકો અપની મજલિસોંમેં બૈઠના ઝરૂરી હૈ બાતેં કરનેકે લિયે, આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "અગર તુમ નહીં માનતે હો તો રાસ્તેકા હક અદા કરો" લોગોંને અર્ઝ કિયા યા રસૂલલ્લાહ (સ.અ.વ.)! રાસ્તેકા હક ક્યા હૈ? આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : આંખ નીચી

રખના, રાસ્તેમેં તકલીફ ન દેના (કિસીકો ચલનેમેં), સલામકા જવાબ દેના, અચ્છી બાતકા હુકમ કરના ઔર બુરી બાતસે મના કરના. (મુસ્લિમ)

આપ (સ.અ.વ.) કે સફર કરનેકા તરીકા

૧. આપ (સ.અ.વ.) સફરકે લિયે ખૂદ રવાના હોતે યા કિસીકો રવાના કરતે તો જુમે'રાતકો, લેકિન ઉસે ઝરૂરી નહીં સમઝતે.

૨. આપ (સ.અ.વ.) સફરમેં સવારીકો ઝિયાદા તેઝ રફતારસે ચલાના પસંદ કરતે, ઔર જબ દેખતે કે સફર લંબા હૈ તો રફતાર ઔર તેઝ કર દેતે.

૩. સફર અકસર આપ (સ.અ.વ.) સુબહકે વક્ત કરતે.

૪. સફરમેં આપ (સ.અ.વ.) જહાં ઠહેરતે કમસે કમ દો રકાત નમાઝ ઝરૂર પઢ્હતે.

૫. આપ (સ.અ.વ.) જબ ઘરમેં દાખિલ હોતે યા સફરમેં કહીં મંઝિલ પર પડાવ ડાલતે તો જબ તક દો રકાત નમાઝ ન પઢ્હ લેતે ઉસ વક્ત તક ન બૈઠતે થે.

૬. અગર પિછલી રાત કહીં પડાવ ડાલતે તો દાહને હાથકો કોહનીકે બલ ખડા કરકે ઉસકી હથેલી પર અપના સર મુબારક રખકર આરામ ફરમાતે.

૭. આપ (સ.અ.વ.) સે કોઈ સફરસે વાપસીકે બાદ મિલતા તો આપ (સ.અ.વ.) ઉસસે મુઆનકા કરતે (ગલે મિલતે) ઔર ઉસકી પેશાની પર બોસા દેતે.

૮. જબ કિસીકો સફરકે લિયે રૂખ્સત ફરમાતે તો ઉસસે દુઆકા મુતાલબા કરતે કે અપની દુઆમેં હમકો ન ભૂલના.

૯. જબ આપ (સ.અ.વ.) અપને સાથિયોંકે સાથ હોતે ઔર કોઈ કામ સબકો કરના હોતા (જૈસે ખાના વગૈરહ પકાનેકા) તો આપ (સ.અ.વ.) કામકાજમેં ઝરૂર હિસ્સા લેતે. જૈસે એક બાર સબ સાથિયોંને ખાના પકાનેકા ઈરાદા કિયા ઔર સબને એક એક કામ અપને ઝિમ્મે લે લિયા તો આપ (સ.અ.વ.) ને લકડિયાં ચુનકર લાનેકા કામ અપને ઝિમ્મે લિયા.

૧૦. સફરસે વાપસી પર આપ (સ.અ.વ.) સીધે ઘર તશરીફ નહીં લે જાતે, બલ્કે પેહલે મસ્જિદમેં જાકર દો રકાત નમાઝ પઢ્હતે ફિર ઘર તશરીફ લે જાતે.

૧૧. સફરસે વાપસી પર શહેરકે રાસ્તેમેં બચ્ચે મિલતે તો ઉનકો આપ (સ.અ.વ.) અપની સવારી પર બિઠા લેતે, છોટે બચ્ચેકો અપને આગે ઔર બડેકો અપને પીછે.

૧૨. આપ (સ.અ.વ.) જબ સફરમેં જિહાદકે લિયે જાતે તો હર દિન સહાબામેંસે કિસી એક સહાબીકો અપની સવારી પર બિઠાતે.

૧૩. જબ આપ (સ.અ.વ.) સફરકે લિયે રવાના હોતે ઔર સવારી પર અચ્છી તરહ બૈઠ જાતે તો તીન બાર અલ્લાહુ અકબર, કેહતે ઔર ફિર યે દુઆ પળ્હતે :

અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિ. સુબ્હાનલ્લઝી સખ્ખર લના હાઝા વમા કુન્ના લહૂ મુકરિનીન, વ ઈન્ના ઈલા રબ્બિના લમુન્કલિબૂન.

જબ આપ (સ.અ.વ.) સફરસે વાપસ હોતે તો યેહી દુઆ પળ્હતે લેકિન ઉસકે સાથ યે અલ્ફાઝ ઔર બળ્હા દેતે.

આઈબૂ-ન તાઈબૂ-ન આબિદૂ-ન લિરબ્બિના હામિદૂન.

૧૪. જબ કિસી ઊંચાઈ પર સવારી ચળ્હતી તો તીન બાર અલ્લાહુ અકબર કેહતે ઔર યે દુઆ ફરમાતે :

અલ્લાહુમ્મ લક શ્શર્ફુ અલા કુલ્લિ શરીફિન્ વ લકલ્ હમ્દુ અલા કુલ્લિ હસન.

૧૫. જબ નીચેકી જાનિબ સવારી ઉતરતી તો ફરમાતે : સુબ્હાનલ્લાહ તીન બાર, ઔર રકાબમેં પૈર રખતે વક્ત ફરમાતે : **બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્મા નિર્રહીમ.**

૧૬. જબ આપ (સ.અ.વ.) સફરકે લિયે કિસીકો રૂખ્સત કરતે તો યે દુઆ પળ્હતે:

અસ્તવ્દિ ઉલ્લાહ દીન-ક વ અમાનત-ક વ ખવાતી-મ અમલિક.

૧૭. જબ સફરસે અપને ઘરમેં દાખિલ હોતે તો યે દુઆ પળ્હતે :

તવ્બન્ તવ્બન્ લિરબ્બિના અવ્બલ્ લા યુગાદિરુ અલયના હવ્બા.

આપ (સ.અ.વ.) કે કઝાએ હાજત (ઈસ્તિન્જા) સે મુતઅલ્લિક હદીસેં

• હઝરત અબૂ ઐયૂબ અન્સારી (રદિ.) કેહતે હૈં રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "તુમ જબ પાખાના (સંડાસ) કે લિયે જાઓ તો કા'બાકી તરફ મુંહ ન કરો,

ઔર ન ઉસકી તરફ પીઠ કરો. (બુખારી વ મુસ્લિમ)

● હઝરત સલમાન (રદિ.) કેહતે હૈં કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને હમેં ઉસસે મના કિયા હૈ કે હમ પાખાના યા પેશાબકે વક્ત કા'બાકી તરફ મુંહ કરેં યા હમ દાહને હાથસે ઈસ્તિન્જા કરેં, યા હમ તીન પત્થરોંસે કમમેં ઈસ્તિન્જા કરેં, યા હમ હડ્ડીસે, યા નજિસ (નાપાક) ચીઝસે ઈસ્તિન્જા કરેં. (મુસ્લિમ)

● હઝરત અબ્બાસ (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) દો કબરોંકે પાસસે ગુઝરને લગે તો ફરમાયા "ઈન દોનોંકો અઝાબ દિયા જા રહા હૈ ઔર અઝાબ કિસી બડી બાતકે સિલસિલેમેં નહીં દિયા જા રહા હૈ, બલ્કે ઈન દોનોંમેંસે એક શખ્સ તો વો હૈ જો પેશાબસે અપનેકો નહીં બચાતા થા. ઔર દૂસરા શખ્સ વો હૈ જો ચુગલખોરી કરતા ફિરતા થા" ફિર આપ (સ.અ.વ.) ને ખજૂરકી એક ટેહની લેકર ઉસકો આધી આધી કરકે દોનોં કબ્ર પર ગાડ દિયા, યે દેખકર સહાબાને અર્ઝ કિયા "આપ (સ.અ.વ.) ને યે કિસ લિયે કિયા?" આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "ઉમ્મીદ હૈ કે જબ તક યે ટેહનિયાં હરી (તાઝા) રહેંગી ઉસ વક્ત તક દોનોંકે અઝાબમેં કમી હોતી રહેગી." (બુખારી વ મુસ્લિમ)

● હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : ઉન દોનોં ચીઝોંસે બચો જો લા'નતકા ઝરીઆ હૈં "સહાબાને પૂછા યા રસૂલલ્લાહ (સ.અ.વ.)! વો દો ચીઝેં ક્યા હૈં? ઈરશાદ હુવા જો શખ્સ લોગોંકે રાસ્તેમેં ઔર ઉનકે સાયા લેનેકી જગહમેં પાખાના કરે. (મુસ્લિમ)

● હઝરત અનસ (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) જબ પાખાનાકો જાતે તો મૈં ઔર એક દૂસરા ખાદિમ પાનીકા બરતન ઔર બરછી લેકર જાતે, હઝરત મુહમ્મદ (સ.અ.વ.) પાનીસે ઈસ્તિન્જા કરતે. (બુખારી વ મુસ્લિમ)

● હઝરત જાબિર (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) હાજતકે લિયે જબ ઈરાદા ફરમાતે તો ઈતની દૂર તક જાતે કે જહાં આપ (સ.અ.વ.) કો કોઈ દેખ નહીં સકતા થા. (અબૂ દાઊદ)

● હઝરત આઈશા સિદ્દીકા (રદિ.) ફરમાતી હૈં કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "તુમમેં કોઈ શખ્સ જબ પાખાનાકો જાએ તો ઉસકો અપને સાથ તીન પત્થર લે જાને ચાહિયે જિસકે ઝરીઆ વો ઈસ્તિન્જા કરે, તો વો તીન પત્થર ઉસકે

લિયે કાફી હોંગે. (અહમદ, અબૂ દાઉદ, નસાઈ, દારમી)

- હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન સરજિસ (રદિ.) કેહતે હૈં કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "તુમમેં કોઈ શખ્સ કિસી સૂરાખમેં પેશાબ ન કરે.

(સુનને અબી દાઉદ, નસાઈ)

- હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન મુઅફફલ કેહતે હૈં કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "તુમમેં કોઈ શખ્સ અપને ગુસલખાનામેં પેશાબ ન કરે, ફિર વહીં નહાએ ઔર વુઝૂ કરે. ક્યૂંકે ઉસસે અકસર વસ્વસે પૈદા હોતે હૈં.

(અબી દાઉદ, તિરમિઝી, નસાઈ)

- હઝરત અબૂ સઈદ (રદિ.) કેહતે હૈં કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "દો આદમી પાખાના કરનેકે લિયે ઈસ તરહ ન નિકલેં કે વો દોનોં એક દૂસરેકે સામને સતર ખોલે રહેં ઔર બાતેં કરતે રહેં. (અહમદ, અબૂ દાઉદ, ઈબ્ને માજા)

- હઝરત ઉમર (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને મુઝકો ઈસ હાલમેં દેખા કે મૈં ખડા હુવા પેશાબ કર રહા થા તો ફરમાયા : "અય ઉમર! ખડે હોકર પેશાબ ન કિયા કરો" ફિર ઉસકે બાદ મૈંને કભી ખડે હોકર પેશાબ નહીં કિયા. (તિરમિઝી, ઈબ્ને માજા)

આપ (સ.અ.વ.) કા બૈતુલખલા જાનેકા તરીકા ઔર હુકમ

૧. જબ હુઝૂર (સ.અ.વ.) બૈતુલખલામેં તશરીફ લે જાતે તો જૂતા પહેનકર ઔર સર ઢાંકકર જાતે. (ઈબ્ને માજા)

૨. હુઝૂર (સ.અ.વ.) બૈતુલખલામેં દાખિલ હોતે તો બાયાં પૈર પેહલે અંદર રખતે, ઔર જબ બાહિર નિકલતે તો દાયાં પૈર પેહલે નિકાલતે. ઔર જાતે વક્ત યે દુઆ પઢતે :

બિસ્મિલ્લાહિ. અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની અઊઝુબિક મિનલ્ ખુબુષિ વલ ખબાઈષ.

૩. બૈતુલખલામેં દાખિલ હોતે વક્ત પેહલે બાયાં પૈર રખતે, ઔર કદમચે પર સીધા પૈર રખતે, ઔર ઉતરનેમેં બાયાં પૈર કદમચેસે નીચે રખતે. (ઝાદુલ મઆદ)

૪. જબ જિસ્મ નંગા કરે તો આસાનીકે સાથ જિતના નીચા હોકર ખોલ સકે ઉતના હી બેહતર હૈ. (તિરમિઝી, અબૂ દાંઉદ)

૫. બૈતુલખલા જાનેસે પેહલે અંગૂઠી યા કિસી ચીઝ પર કુરઆન શરીફકી આયત યા હુઝૂરકા મુબારક નામ લિખ્ખા હો તો ઉસકો ઉતારકર બાહિર હી છોડ દેં, ફરાગતકે બાદ બાહિર આકર પહેન લેં, તા'વીઝ જિસકો મોમજામા કર લિયા હો યા કપડેમેં સી લિયા ગયા હો ઉસકો પહેનકર જાના જાઈઝ હૈ. (નસાઈ)

૬. હાજત કરતે વક્ત કિબ્લાકી તરફ ન ચેહરા કરેં ઔર ન ઉસકી તરફ પીઠ કરેં. (તિરમિઝી)

૭. હાજત કરતે વક્ત બગૈર ઝરૂરત બાત ન કરેં ઔર ન અલ્લાહકા ઝિક્ર કરેં. (મિશ્કાત)

૮. પેશાબ કરતે વક્ત યા ઈસ્તિન્જા કરતે વક્ત ખાસ ઉઝ્વ (શરમગાહ) કો દાયાં હાથ ન લગાએં બલ્કે બાયાં હાથ લગાએં. (બુખારી વ મુસ્લિમ)

૯. પેશાબ, પાખાનાકી છીંટોંસે બચેં. ક્યૂંકે અકસર અઝાબે કબ્ર પેશાબકી છીંટોંસે ન બચનેકી વજહસે હોતા હૈ. (મિશ્કાત)

૧૦. કહીં કહીં બૈતુલખલા નહીં હોતા તો ઉસ વક્ત ઐસી આડકી જગહમેં કરના ચાહિયે જહાં દૂસરે આદમીકી નિગાહ ન પડે. (તિરમિઝી)

૧૧. પેશાબ કરનેકે લિયે નરમ ઝમીન તલાશ કરેં, તાકે પેશાબકી છીંટેં ન ઉડેં. (તિરમિઝી)

૧૨. આપ (સ.અ.વ.) પેશાબ કરના ચાહતે તો નરમ ઝમીનકી તલાશ રેહતી, અગર આપ (સ.અ.વ.) કો નરમ ઝમીન ન મિલતી તો લકડી યા કિસી ઔર ચીઝસે સખ્ત ઝમીનકો ખોદકર નરમ કર લેતે ફિર પેશાબ કરતે.

૧૩. જબ આપ (સ.અ.વ.) કઝાએ હાજતકે લિયે જાતે તો ઈતની દૂર જાતે કે નઝરોંસે ગાઈબ હો જાતે, બલ્કે કભી કભી શહેરસે દો દો મીલ દૂર નિકલકર કઝાએ હાજતકે લિયે બૈઠતે.

૧૪. બૈઠકર પેશાબ કરેં, ખડે હોકર પેશાબ ન કરેં. (તિરમિઝી)

૧૫. પેશાબ કરનેકે લિયે ઉકડૂં બૈઠતે તો રાનોંકે દરમિયાન કાફી ફાસલા રખતે.

૧૬. ઈસ્તિન્જાકે બાદ આપ (સ.અ.વ.) અપને બાએં હાથકો મિટ્ટીસે રગડકર ધોતે ઔર પાક કરતે.

૧૭. કઝાએ હાજતકો બૈઠનેકે લિયે રેત, મિટ્ટીકા ઢેલા, યા પત્થર, યા ખજૂર વગૈરહકી આડકો પસંદ ફરમાતે.

૧૮. આપ (સ.અ.વ.) કઝાએ હાજતકે લિયે બૈઠતે તો કિબ્લાકી તરફ ન મુંહ કરતે ઔર ન પુશ્ત.

૧૯. કઝાએ હાજતકે બાદ સફાઈકે લિયે મિટ્ટીકે ઢેલે ઝરૂર લેકર જાતે ઔર વો તા'દાદમેં હમેશા તાક હોતે (યાની તીન, પાંચ, સાત).

૨૦. બૈતુલખલાસે નિકલતે વક્ત પેહલે દાયાં પૈર બાહિર નિકાલેં. (તિરમિઝી)

૨૧. બૈતુલખલાસે બાહિર આએં તો યે દુઆ પઢેં :

ગુફ્રાનક. અલ્હમ્દુલિલ્લા હિલ્લઝી અઝ્હ-બ અન્નિલ્ અઝા વ આફાની.

(તિરમિઝી)

૨૨. પેશાબ કરનેકે બાદ ઈસ્તિન્જા સુખાના હો તો દીવાર વગૈરહકી આડમેં ખડે હોના ચાહિયે. બાઝારોં ઔર સડકોં પર ચલ ફિરકર ઈસ્તિન્જા સુખાના બેહયાઈકી બાત હૈ. (બુખારી)

ગુસલ કરનેકા તરીકા

૧. પેહલે દોનોં હાથ પોંહચોં તક તીન તીન મરતબા ધોએં, ફિર બદન પર જિસ જગહ મની યા નાપાકી લગી હો ઉસકો તીન મરતબા ધોએં, ફિર છોટા ઔર બડા દોનોં ઈસ્તિન્જા કરેં, ઉસકે બાદ સુન્નતકે તરીકે પર વુઝૂ કરેં, અગર નહાનેકા પાની કદમોંમેં જમા હો રહા હો તો પૈરોંકો ન ધોએં ઉસ જગહસે અલાહિદા હોનેકે બાદ ધોએં, વરના ઉસી વક્ત ધો લેં, ઉસકે બાદ સર પર પાની ડાલેં, ફિર દાએં કંધે પર ફિર બાએં કંધે પર, ફિર બદનકો હાથસે મલેં. યે એક દફા હુવા. ફિર દો બારહ ઈસી તરહ પાની ડાલેં, પેહલે સર પર, ફિર દાએં કંધે પર, ફિર બાએં કંધે પર, ફિર ઈસી તરહ તીસરી બાર પાનીસે પૈર તક બહાએં. (તિરમિઝી)

૨. ગુસલકે બાદ બદનકો કપડેસે સાફ કરના ભી સાબિત હૈ ઔર ન સાફ કરના ભી, ઈસ લિયે દોનોંમેંસે જો ભી સૂરત હો સુન્નતકી નિય્યત કર લેં. (મિશ્કાત)

આપ (સ.અ.વ.) કે ચલનેકા તરીકા

• હઝરત હસન (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે મૈંને અપને મામૂંસે સુના કે જબ આપ (સ.અ.વ.) ચલતે તો કુવ્વતસે કદમ ઉઠાતે ઔર આગેકો ઝુકકર ચલતે. આપ (સ.અ.વ.) કા કદમ ઝમીન પર આહિસ્તા પડતા ઝોરસે નહીં પડતા થા. આપ (સ.અ.વ.) તેઝ રફતાર થે ઔર ઝરા કુશાદા કદમ રખતે, છોટે કદમ નહીં રખતે થે. જબ આપ (સ.અ.વ.) ચલતે તો ઐસા માલૂમ હોતા થા કે પસ્તીમેં (ઢલવાનમેં) ઉતર રહે હૈં. ઔર જબ કિસી જાનિબ મુતવજ્જેહ હોતે તો પૂરે બદનસે ફિરકર તવજ્જોહ ફરમાતે, આપ (સ.અ.વ.) કી નઝર નીચી રેહતી થી, આપ (સ.અ.વ.) કી નિગાહ આસમાનસે ઝમીનકી તરફ ઝિયાદા રેહતી થી, યાની શરમો હયાકી વજહસે પૂરી આંખ ભરકર નહીં દેખતે થે, ચલનેમેં સહાબાકો અપને આગે કર દેતે થે ઔર આપ (સ.અ.વ.) પીછે રેહ જાતે થે, જિસસે મિલતે સલામ કરનેમેં ખૂદ પહેલ કરતે.

(શમાઈલે તિરમિઝી)

૧. ચલતે વક્ત હુઝૂર (સ.અ.વ.) અપને બદનકો આગેકી તરફ ઝુકાકર ચલતે જિસ તરહ કોઈ બુલંદીસે નીચે ઉતર રહા હો.

૨. આપ (સ.અ.વ.) કદમ લંબે લંબે ઉઠાકર રખતે, ઘસીટકર ન ચલતે.

૩. આપ (સ.અ.વ.) ઐસે તેઝ ચલતે કે મામૂલી રફતારવાલા આદમી આપ (સ.અ.વ.) કે સાથ ચલનેમેં પીછે રેહ જાતા.

૪. આપ (સ.અ.વ.) અપને સાથિયોંકે સાથ ચલતે તો સબસે પેહલે ચલતે ઔર અપને સબ સાથિયોંકો આગે રખતે ઔર ફરમાતે મેરે પીછે ફરિશ્તોંકો ચલને દો.

૫. આપ (સ.અ.વ.) ચલતે વક્ત બદનકો ઢીલા નહીં રખતે બલ્કે બદનકો ચુસ્ત ઔર સિમ્ટા હુવા રખતે.

૬. ચલતે વક્ત દાએં બાએં નહીં દેખતે.

૭. આપ (સ.અ.વ.) ચલનેમેં કિસી ચીઝકી તરફ મુડકર દેખતે તો પૂરે જિસ્મસે

મુડતે, સિર્ફ ગરદન યા નઝર નહીં ફેરતે.

૮. ચલતે વક્ત કભી કભી આપ (સ.અ.વ.) અપને સાથીકા હાથ પકડકર ચલતે.

૯. ચલતે વક્ત આપ (સ.અ.વ.) અપની તેહબંદકો પીછેસે ઊંચા કર લેતે.

રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કા સલામ કરનેકા તરીકા

- સલામ કરનેકા સુન્નત તરીકા યે હૈ કે સલામ કરનેવાલા "અસ્સલામુ અલયકુમ" કહે (અગર દૂરસે કરે તો હાથકા ઈશારા કરતે હુએ ઝબાનસે ભી અસ્સલામુ અલયકુમ કહે) વરના યહૂદ વ નસારાકી તરહ કેહલાએગા જો ખિલાફે સુન્નત હૈ. (તિરમિઝી)
- જબ કિસી મુસલમાન ભાઈકો સલામ કરેં તો ઉસકી ખૈરિયત પૂછેં ઔર પૂરા સલામ કરેં. સલામકે બાદ મુસાફહા ભી કરેં (ઔરતેં ઔરતોંસે મુસાફહા કર સકતી હૈં). (મુસ્નદે અહમદ, તિરમિઝી)
- જબ કોઈ અપને ઘર જાએ તો અપને ઘરવાલોંકો સલામ કરે, કે ઉસકે ઘરવાલોંકે લિયે બરકત હોગી ઔર ઉસકે લિયે ભી. (તિરમિઝી)
- આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "કલામ (બાતચીત) સે પેહલે સલામ કરના ચાહિયે." (તિરમિઝી)
- જો શખ્સ સવારી પર સવાર હો તો ઉસકો ચાહિયે કે પૈદલ ચલનેવાલોંકો સલામ કરે, જો ચલ રહા હો વો બૈઠે હુએ કો સલામ કરે, ઔર જો લોગ તા'દાદમેં કમ હોં વો કિસી બડી જમાઅતમેંસે ગુઝરેં તો ઉનકો ચાહિયે કે વો સલામમેં પહેલ કરેં. (બુખારી)
- બુખારીકી એક રિવાયતમેં હૈ કે છોટા સલામ કરે બડેકો. (બુખારી)
- બચ્ચોંકો ભી સલામ કરના સુન્નત હૈ, જબ યહૂદ વ નસારા તુમકો સલામ કરેં તો ઉનકે જવાબમેં વ અલયકુમ કહો. (બુખારી વ મુસ્લિમ)
- એક મુસલમાન ભાઈસે બારબાર મુલાકાત હો તો બારબાર સલામ કરે.

ઔર જિસ તરહ પેહલી મુલાકાતકે વક્ત સલામ કરના મસનૂન હૈ ઉસી તરહ રૂખ્સતકે વક્ત ભી સલામ કરના મસનૂન હૈ. (તિરમિઝી, અબૂ દાઉદ)

● કિસી મુસલમાનકે લિયે જાઈઝ નહીં કે વો અપને મુસલમાન ભાઈસે તીન દિનસે ઝિયાદા તઅલ્લુક ખતમ રખ્ખે, જબ વો મિલે તો વો એક તરફ મુંહ ફેર લે ઔર દૂસરા દૂસરી તરફ, ઔર દોનોંમેં અચ્છા વો હૈ જો સલામ કરનેમેં પહેલ કરે. (બુખારી)

રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કે મુઆનકા વ મુસાફહા કરનેકા તરીકા

● જબ દો મુસલમાન મિલેં ઔર મુસાફહા કરેં તો ઉન દોનોંકે અલગ હોનેસે પેહલે ઉનકો બખ્શ દિયા જાતા હૈ. ઔર અબૂ દાઉદકી રિવાયતમેં યે ભી હૈ કે જબ દો મુસલમાન આપસમેં મિલેં ઔર મુસાફહા કરેં ઔર અલ્લાહકી હમ્દ કરેં ઔર બખ્શિશ ચાહેં તો ઉનકો બખ્શ દિયા જાતા હૈ. (તિરમિઝી, અબૂ દાઉદ)

● હઝરત ઝૈદ બિન હારિસા (રદિ.) જબ મદીના આએ તો નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કે યહાં પહોંચકર દરવાઝા ખિટખિટાયા તો આપ (સ.અ.વ.) અપની ચાદર ઘસીટતે હુએ દરવાઝા પર પહોંચે ઔર ઉનસે મુઆનકા કિયા (યાની ગલે લગાયા ઔર પેશાની પર બોસા દિયા). (તિરમિઝી)

● હુઝૂર (સ.અ.વ.) કા મા'મૂલ થા કે જબ કોઈ આપ (સ.અ.વ.) કે પાસ આકર આપ (સ.અ.વ.) સે મુસાફહા કરતા તો આપ અપના હાથ ઉસકે હાથસે ઉસ વક્ત તક નહીં ખીંચતે જબ તક કે વો ખૂદ અપના હાથ ન ખીંચ લે.

રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કે ગુફતગૂ કરનેસે મુતઅલ્લિક હદીસેં

● હઝરત આઈશા સિદ્દીકા (રદિ.) ફરમાતી હૈં કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી ગુફતગૂ તુમ લોગોંકી તરહ લંબી લંબી નહીં હોતી થી, બલ્કે હર મઝમૂન સાફ

સાફ દૂસરેસે બેહતર હોતા થા, પાસ બૈઠનેવાલે અચ્છી તરહસે ઝહન નશીન કર લેતે થે. (શમાઈલે તિરમિઝી)

• હઝરત અનસ (રદિ.) કેહતે હૈં કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) એક એક બાતકો તીન તીન બાર દોહરાતે તાકે સુનનેવાલે અચ્છી તરહ સમઝ લેં. (તિરમિઝી)

• હઝરત હસન (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે મૈંને અપને મામૂં હિંદ ઈબ્ને અબીહાલાસે (જો હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે ઔસાફ બયાન ફરમાતે થે) અર્ઝ કિયા કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી ગુફતગૂકી કૈફિયત મુઝસે બયાન ફરમાએં, ઉનહોંને બયાન ફરમાયા કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) (આખિરતકે) ગમમેં હમેશા ફિક્રમંદ રેહતે થે (ઉમ્મતકે લિયે) હર વક્ત સોચમેં રેહતે થે જિસકી વજહસે કિસી વક્ત આપ (સ.અ.વ.) કો બેફિક્રી ઔર રાહત નહીં હોતી થી, અકસર ઔકાત ખામોશ રેહતે થે, બિલા ઝરૂરત ગુફતગૂ નહીં ફરમાતે થે. આપ (સ.અ.વ.) કી તમામ ગુફતગૂ શુરૂસે આખિર તક મુંહ ભરકર હોતી થી પૂરે અલ્ફાઝકે સાથ, આપ (સ.અ.વ.) કા કલામ એક દૂસરેસે બેહતર હોતા થા, ન ઉસમેં ફુઝૂલ બાતેં હોતી થીં ન ઉસમેં કોતાહિયાં કે મતલબ સમઝમેં ન આએ. આપ (સ.અ.વ.) ન સખ્ત મિઝાજ થે, ન કિસીકો ઝલીલ કરતે થે, અલ્લાહકી નેઅમત ચાહે કિતની હી થોડી હો ઉસકો બહોત બડા સમઝતે થે, ઉસકી મઝમ્મત (બુરાઈ) નહીં ફરમાતે થે, ઔર ખાનેકી ચીઝોંકી ન મઝમ્મત ફરમાતે ન તા'રીફ, દુનિયા ઔર દુન્યાવી કામોંકી વજહસે આપ (સ.અ.વ.) કો કભી ગુસ્સા ન આતા થા, હાં અગર કિસી દીની કામ ઔર હક બાતસે કોઈ શખ્સ બળ્હ જાતા તો ઉસ વક્ત આપ (સ.અ.વ.) કે ગુસ્સાકી કોઈ તાબ ન લા સકતા થા ઔર ન કોઈ ઉસકો રોક સકતા થા, યહાં તકકે આપ (સ.અ.વ.) ઉસકા બદલા ન લે લેં. અપની ઝાતકે લિયે ન કિસી પર નારાઝ હોતે થે, ન ઉસકા બદલા લેતે થે, જબ કિસી વજહસે કિસીકી તરફ ઈશારા ફરમાતે તો પૂરે હાથસે ઈશારા ફરમાતે, જબ કિસી બાત પર તઅજ્જુબ ફરમાતે તો હાથ પલટ લેતે થે, જબ બાત કરતે તો કભી કભી દાહની હથેલીકો બાએં અંગૂઠેકે અંદરૂની હિસ્સા પર મારતે, જબ કિસી પર નારાઝ હોતે તો મુંહ ફેર લેતે ઔર બેતવજ્જોહી ફરમાતે યા દરગુઝર ફરમાતે, ઔર જબ ખૂશ હોતે તો શરમકી વજહસે આંખેં બંદ કર લેતે, આપ (સ.અ.વ.) કી અકસર હંસી તબસ્સુમ

(મુસ્કુરાહટ) હોતી થી, ઉસ વક્ત આપ (સ.અ.વ.) કે દાંત મુબારક ઓલેકી તરહ ચમકદાર સફેદ ઝાહિર હોતે થે. (શમાઈલે તિરમિઝી)

- હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "દો શખ્સ કાનાફૂંસી (યાની ખુસર ફુસર) ન કરેં તીન આદમિયોંમેં, તીસરેકી મરઝીકે બગૈર. (મુસ્લિમ)

- હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : જબ તુમમેંસે તીન આદમી હોં તો દો આદમી કાનાફૂંસી ન કરેં જો તીસરેકો જુદા કરે યહાં તકકે ઔર લોગ તુમસે મિલેં, ઈસ લિયે કે ઉસકો રંજ હોગા. (મુસ્લિમ)

- આપ (સ.અ.વ.) કી ગુફતગૂ (યાની બાતચીત) નિહાયત શીરીં ઔર દિલકો ભાનેવાલી હોતી થી. ઈસ લિયે કે આપ (સ.અ.વ.) બહોત ઠહેર ઠહેરકર ગુફતગૂ ફરમાતે થે, એક એક બાત અલગ હોતી થી, સુનનેવાલેકો યાદ હો જાતી. ઔર એક એક બાતકો તીન બાર કેહ દેતે થે, જિસ બાત પર ઝોર દેના હોતા ઉસકો બારબાર દોહરાતે, બાત કરતે વક્ત અકસર આપ (સ.અ.વ.) કી નિગાહ આસમાનકી જાનિબ હોતી ઔર બુલંદ આવાઝસે બાત કરતે, હઝરત ઉમ્મે હાની (રદિ.) ફરમાતી હૈં કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) કા'બામેં કુરઆન પઢતે તો હમ લોગ ઘરોંમેં ચારપાઈ પર લેટે લેટે સુનતે થે.
(ઈબ્ને માજા, બાબ મા જાઅ ફી કિરાઅતિલ કુરઆન)

- આપ (સ.અ.વ.) હમેશા ફિક્રમંદ રેહતે થે ઔર અકસર ખામોશ રેહતે ઔર બેઝરૂરત કભી બાત ન કરતે, હાથસે ઈશારા કરતે તો પૂરા હાથ ઉઠાતે. કિસી બાત પર તઅજ્જુબ કરતે તો હથેલીકા રૂખ પલટ દેતે, તકરીરમેં કભી હાથ પર હાથ મારતે, હંસી આતી તો મુસ્કુરા દેતે ઔર યેહી આપ (સ.અ.વ.) કી હંસી થી.
(શમાઈલે તિરમિઝી)

રિવાયતોંમેં હૈ કે જબ આપ (સ.અ.વ.) કો ઝિયાદા હંસી આતી તો આપ (સ.અ.વ.) કે દાંત નઝર આને લગતે, લેકિન ઈબ્ને કય્યિમ વગૈરહને લિખ્ખા હૈ કે યે મુબાલગા લગતા હૈ વરના આપ (સ.અ.વ.) કભી ઝોરસે નહીં હંસતે થે કે દાંત દિખાઈ દેને લગેં.

આપ (સ.અ.વ.) કે ગુફતગૂ (બાનચીત) કા તરીકા

૧. આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે જો શખ્સ ઝબાન ઔર શરમગાહકી ઝમાનત દેગા મૈં ઉસકે લિયે જન્નતકી ઝમાનત દૂંગા. (બુખારી)

૨. હુઝૂર (સ.અ.વ.) ગુફતગૂ ફરમાતે તો અલ્ફાઝ ઈતના ઠહેર ઠહેરકર બોલતે કે સુનનેવાલા આસાનીસે યાદ કર લેતા, બલ્કે અગર કોઈ ગિનનેવાલા હો તો આપ (સ.અ.વ.) કે અલ્ફાઝકો ગિન ભી સકતા થા.

૩. બાત કરનેમેં અકસર અલ્ફાઝ તીન બાર દોહરાતે થે.

૪. જિસ બાતકો ખોલકર બતાના તેહઝીબકે ખિલાફ હોતા ઉસે ઈશારાસે બતાતે.

૫. કિસી બાત પર ઝોર દેના હોતા ઔર આપ (સ.અ.વ.) ટેક લગાએ હોતે તો ટેક છોડકર સીધે બૈઠ જાતે ઔર ખાસ લફઝકો બારબાર કેહતે.

૬. બાત કરનેકે વક્ત આપ (સ.અ.વ.) મુસ્કુરાતે ઔર નિહાયત ખંદા પેશાની (હંસમુખ) કે સાથ ગુફતગૂ કરતે.

૭. જબ આપ (સ.અ.વ.) હાઝિરીનકો કિસી બાતસે ડરાતે, ઝબાન મુબારકસે અલ્ફાઝ અદા ફરમાતે, ઔર હાથકો ઝમીન પર મલતે.

૮. જબ આપ (સ.અ.વ.) ગુફતગૂમેં કિસી ચીઝકી તરફ ઈશારા કરતે તો પૂરે હાથસે ઈશારા કરતે, સિર્ફ ઉન્ગલીસે ઈશારા ન કરતે.

૯. આપ (સ.અ.વ.) ગુફતગૂમેં કિસી બાત પર તઅજ્જુબ કરતે તો હથેલીકો ઉલટ દેતે.

૧૦. કભી કભી બાત કરતે કરતે તઅજ્જુબકે વક્ત દાહને હાથકી હથેલી ઉલ્ટે હાથકે અંગૂઠેકે અંદરકે હિસ્સે પર મારતે.

૧૧. આપ (સ.અ.વ.) તઅજ્જુબકે વક્ત સર હિલાતે ઔર હોંઠોંકો દાંતોંસે દબાતે ઔર કભી કભી હાથોંકો રાનોં પર મારતે થે.

૧૨. આપ (સ.અ.વ.) કભી કભી જબ કિસી ફિક્રમેં હોતે તો ઉસ વક્ત ઝમીનકો લકડીસે કુરેદતે જાતે ઔર સોચતે રેહતે.

૧૩. જબ કિસી બાત પર ઝિયાદા ઝોર દેના હોતા તો હાથ યા ઉન્ગલીકે ઈશારેસે ઉસકો વાઝેહ કરતે, જબ કિસી દો ચીઝોંકે સાથ સાથ હોનેકો બતાતે તો શહાદતકી ઉન્ગલીકો બીચકી ઉન્ગલીકે સાથ મિલાકર ઈશારા ફરમાતે, યા દૂસરે હાથકી ઉન્ગલીમેં દાખિલ કરતે.

૧૪. કિસી અહમ ગુફતગૂકે વક્ત ટેક લગા લેતે ઔર સીધે હાથકો ઉલ્ટે હાથ પર રખકર સીધે હાથકી ઉન્ગલિયોંકો બાએં હાથકી ઉન્ગલિયોંકે પુશ્તકી તરફસે દાખિલ કરતે.

આપ (સ.અ.વ.) કા બચ્ચોંકે સાથ મુહબ્બત કરનેસે મુતઅલ્લિક હદીસેં

- હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે અકરાઅ બિન હાબિસને રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કો દેખા કે આપ (સ.અ.વ.) પ્યાર કર રહે થે હઝરત હુસૈન (રદિ.) કો, તો કહા કે મેરે દસ બચ્ચે હૈં મૈંને કભી કિસીકો પ્યાર નહીં કિયા, રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા જો શખ્સ રહમ ન કરે ઉસ પર રહમ ન હોગા.

(સુનને અબી દાઉદ)

- હઝરત શાહવી (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) સે મિલે તો ઉનસે મુઆનકા કિયા ઔર ઉનકી દોનોં આંખોંકે દરમિયાન બોસા દિયા.

(સુનને અબી દાઉદ)

- હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે એક કિસ્સા બયાન કિયા ઔર યે કહા કે હમ રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કે કરીબ ગયે ઔર બોસા દિયા આપ (સ.અ.વ.) કે હાથ પર. (સુનને અબી દાઉદ)

- હઝરત હમ્માદ ઔર અબૂઝર (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને મુઝકો પુકારા, અય અબૂઝર! મૈંને કહા હાઝિર હૂં ઔર તૈયાર હૂં આપ (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં યા રસૂલલ્લાહ (સ.અ.વ.), ઔર ફિદા હૂં આપ (સ.અ.વ.) પર. (સુનને અબી દાઉદ)

- હઝરત અનસ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) બચ્ચોંકે પાસસે ગુઝરે તો ઉનકો સલામ કિયા. (મુસ્લિમ)
- ઈસા બિન ઈબ્રાહીમસે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) હંસે તો હઝરત અબૂબક્ર (રદિ.) યા હઝરત ઉમર (રદિ.) ને કહા : અલ્લાહ આપ (સ.અ.વ.) કો હમેશા હંસતા રખ્ખે. (મુસ્લિમ)

આપ (સ.અ.વ.) કા બચ્ચોંસે પ્યાર કરનેકા તરીકા

૧. હુઝૂર (સ.અ.વ.) બચ્ચોંસે બહોત શફકત ફરમાતે ઔર ઉનસે મુહબ્બત કરતે, ઉનકે સર પર હાથ ફેરતે, ઉનકો પ્યાર કરતે ઔર ઉનકે હકમેં દુઆએ ખૈર કરતે.

૨. બચ્ચે આપ (સ.અ.વ.)કે કરીબ આતે તો ઉનકો ગોદમેં લેતે, બડી મુહબ્બતસે ઉનકો ખિલાતે, જબ કભી બચ્ચોંકે સામને અપની ઝબાન મુબારક નિકાલતે તો બચ્ચા ખૂશ હોતા ઔર બહેલતા, કભી લેટે હોતે તો અપને કદમોંકે અંદરકે તલવોં પર બચ્ચેકો બિઠા લેતે ઔર કભી સીનએ અતહર પર બચ્ચેકો બિઠા લેતે.

૩. અગર કઈ બચ્ચે એક જગહ જમા હોતે તો આપ (સ.અ.વ.) ઉનકો એક કતારમેં ખડા કર દેતે ઔર આપ (સ.અ.વ.) અપને દોનોં હાથોંકો ફૈલાકર બૈઠ જાતે ઔર ફરમાતે કે તુમ સબ દૌડકર હમારે પસ આઓ, જો બચ્ચા હમકો સબસે પેહલે છૂએગા હમ ઉસકો યે ઈન્આમ દેંગે, બચ્ચે ભાગકર આપ (સ.અ.વ.) કે પાસ આતે, કોઈ આપ (સ.અ.વ.) કે પેટ પર ગિરતા ઔર કોઈ સીના પર, આપ (સ.અ.વ.) ઉનકો સીના મુબારકસે લગા લેતે ઔર પ્યાર કરતે.

૪. આપ (સ.અ.વ.) બચ્ચોંસે અકસર મઝાક કરતે. હઝરત અનસ (રદિ.) કો "યા ઝુલ ઉઝુનૈન" યાની દો કાનોંવાલે કેહકર પુકારતે.

૫. હઝરત અનસ (રદિ.) કે એક ભાઈ થે અબૂ ઉમૈર નામી, ઉનહોંને એક ચિડિયા (લાલ) પાલ રખ્ખી થી. એક રોઝ વો મર ગઈ, અબૂ ઉમૈર ઉસકે રંજમેં

ગમગીન બૈઠે થે, હુઝૂર (સ.અ.વ.) તશરીફ લાએ ઔર જબ ઉનકો લાલ યા મમૂલેકે રંજમેં દેખા તો ઈરશાદ ફરમાયા "યા અબા ઉમૈર મા ફઅલન નુગૈર" યાની અય અબૂ ઉમૈર યે તુમહારે મમૂલેકો ક્યા હુવા? (યાની તુમહારા લાલ ક્યા હુવા?).

૬. હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન બશીર (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે મેરી વાલિદાને મુઝકો એક અંગૂરકા ખોશા દિયા ઔર કહા કે યે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કો દે આઓ, મૈં ઉસે લેકર ચલા, રાસ્તેમેં મેરી નિય્યત બિગડ ગઈ ઔર મૈં ઉસકો ખા ગયા, મેરી વાલિદા હુઝૂર (સ.અ.વ.) સે મિલીં તો ખોશા (ગચ્છા) કે બારેમેં પૂછા કે આપ (સ.અ.વ.) કો અંગૂરોંકા ખોશા મિલા થા? આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા નહીં, તો મેરી વાલિદા ઔર હુઝૂર (સ.અ.વ.) સમઝ ગયે કે મૈં રાસ્તેમેં ખા ગયા, ઈસ વાંકિઆકે બાદ જબ હુઝૂર (સ.અ.વ.) મુઝકો રાસ્તેમેં મિલતે તો મેરા કાન પકડકર ફરમાતે, યા ગદર યા ગદર (અય ધોકેબાઝ અય ધોકેબાઝ). (તિરમિઝી)

આપ (સ.અ.વ.) કી મજલિસસે મુતઅલ્લિક હદીસેં

- હઝરત જાબિર બિન સમુરહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે હમ લોગોંકા યે તરીકા થા કે જબ હમમેં કોઈ હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી મજલિસમેં આતા તો કિનારે હી બૈઠ જાયા કરતા થા. (સુનને અબી દાઉદ)
- હઝરત અબૂ હુઝેફા (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે હઝરત મુહમ્મદ (સ.અ.વ.) કી ઝબાન મુબારકને ઉસ શખ્સકો કાબિલે લા'નત કરાર દિયા હૈ જો હલ્કાકે બીચમેં બૈઠ જાએ. (તિરમિઝી, સુનને અબી દાઉદ)
- હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા. જબ તુમમેંસે કોઈ સાયાકી જગહ બૈઠા હો, ફિર ઉસ પરસે સાયા હટ જાએ ઔર ફિર ઉસકે જિસ્મકા કુછ હિસ્સા ધૂપમેં ઔર કુછ સાયેમેં હો જાએ તો ઉસે ચાહિયે કે વો ઉસ જગહસે ઉઠ જાએ. (સુનને અબી દાઉદ)
- હઝરત અમ્ર બિન આસ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે એક દિન એક શખ્સને

ખડે હોકર (તકરીરકે તૌર પર) બાત કી તો આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા, અગર યે શખ્સ બાત મુખ્તસર કરતા તો ઉસકે લિયે બેહતર હોતા, મૈંને રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) સે સુના હૈ કે આપ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા કે મૈં યે મુનાસિબ સમઝતા હૂં યા આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે મુઝે અલ્લાહ તઆલાકી જાનિબસે યે હુકમ હૈ કે બાત મુખ્તસર તરીકેસે કરૂં. ક્યૂંકે બાત મુખ્તસર હી બેહતર હોતી હૈ. (સુનને અબી દાઉદ)

- હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) રિવાયત કરતે હૈં રસૂલુલાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા. જબ કોઈ ઐસી મજલિસમેં શરીક હો કે વહાં બેફાઈદા બાતેં હો રહી હોં ઔર વહાંસે ઉઠનેસે પેહલે મજલિસસે ઉઠનેકી દુઆ પઢે તો ઉસ મજલિસમેં જો કુછ હુવા, વો ઉસકે લિયે મઆફ કર દિયા જાતા હૈ. (તિરમિઝી, બયહકી)
- જો શખ્સ અપની જગહસે ઉઠકર કહીં ચલા જાએ, ફિર વાપસ આ જાએ તો વો અપની જગહકા ઝિયાદા હકદાર હૈ. (મુસ્લિમ)
- દો બૈઠે હુએ આદમિયોંકે દરમિયાન જુદાઈ ન ડાલે. યાની આદમિયોંકે દરમિયાન ન બૈઠે, હાં અગર વો ઈજાઝત દે દેં. (તિરમિઝી, અબૂ દાઉદ)
- અહલે મજલિસકો ચાહિયે કે બાદમેં આનેવાલોંકો જગહ દેનેકી કોશિશ કરેં, ઔર બાદમેં આનેવાલોંકે લિયે યે હૈ કે કિસીકો અપની જગહસે ન ઉઠાએં. (બુખારી વ મુસ્લિમ)
- હર વો મજલિસ જિસમેં અલ્લાહકા ઝિક્ર ન હો વો મજલિસ કિયામતકે દિન હસરત વ અફસોસકા ઝરીઆ હોગી. (મિશ્કાત)

આપ (સ.અ.વ.) કી મજલિસકા તરીકા

૧. આપ (સ.અ.વ.) નાગા કરકે તકરીર ફરમાતે તાકે લોગ ઉકતા ન જાએં.

૨. આપ (સ.અ.વ.) મજલિસમેં અગર કિસી આનેવાલેકો ખાસ એ'ઝાઝ દેના ચાહતે તો આપ (સ.અ.વ.) ઉસકે લિયે અપની ચાદર મુબારક બિછા દેતે.

૩. આપ (સ.અ.વ.) સહાબએ કિરામ (રદિ.) કે મજમામેં તશરીફ લે જાતે ઔર કોઈ આપ (સ.અ.વ.) કી તા'ઝીમકે લિયે ખડા હોતા તો આપ (સ.અ.વ.)

બુરા માનતે, ઈસ તરહ જબ સહાબએ કિરામ (રદિ.) આપ (સ.અ.વ.) કી આદતે મુબારક પહેચાન ગયે તો આપ (સ.અ.વ.) કે તશરીફ લાને પર કોઈ ભી ખડા નહીં હોતા થા.

૪. હુઝૂર (સ.અ.વ.) કિસી મજલિસમેં શિરકત ફરમાતે તો જહાં મજલિસ ખતમ હોતી વહીં તશરીફ રખતે, મજલિસકે બીચ જાકર બૈઠનેકી હરગિઝ કોશિશ નહીં કરતે.

૫. સહાબએ કિરામ (રદિ.) મજલિસમેં બૈઠે હુએ જિસ ગુફતગૂમેં મસરૂફ હોતે આપ (સ.અ.વ.) ભી ગુફતગૂમેં ઉનકે શરીક હો જાતે, ઔર જબ દેખતે લોગ ઉકતા રહે હૈં તો મૌઝૂઅ (વિષય) બદલ દેતે.

૬. અગર કિસી બાતમેં હુઝૂર (સ.અ.વ.) મસરૂફ હોતે ઔર બીચમેં કોઈ દૂસરા સવાલ કર દેતા તો આપ (સ.અ.વ.) અપની બાત જારી રખતે, ગોયા આપ (સ.અ.વ.) ને સુના હી નહીં, ફિર જબ બાત ખતમ હો જાતી તો ફિર સવાલ કરનેવાલેસે સવાલ પૂછકર ઉસકા જવાબ દેતે.

આપ (સ.અ.વ.) કા ઘરમેં ઈજાઝત લેકર જાનેસે મુતઅલ્લિક હદીસેં ઔર નસીહતેં

• અબૂ માલિક અશઅરી (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : જબ કોઈ અપને ઘરમેં જાને લગે તો યે કહે :

અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની અસ્અલુક ખય્રલ્ મવ્લજિ વ ખય્રલ મખ્રજિ બિસ્મિલ્લાહિ વલજ્ના વ બિસ્મિલ્લાહિ ખરજ્ના વ અલલ્લાહિ રબ્બના તવક્કલ્ના.

યાની યા અલ્લાહ મૈં માંગતા હૂં તુઝસે અંદર જાનેકી બેહતરી ઔર બાહિર નિકલનેકી બેહતરી. અલ્લાહકે નામ પર હમ અંદર જાતે હૈં ઔર અલ્લાહકે નામ પર હમ બાહિર નિકલતે હૈં, ઔર ભરોસા કરતે હૈં અલ્લાહ પર જો હમારા પરવરદિગાર હૈ. ફિર અંદર જાકર ઘરકે લોગોંકો સલામ કરે (સુનને અબી દાઉદ)

• હઝરત અનસ બિન માલિક (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે એક શખ્સને

રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કે કિસી હુજરેમેં ઝાંકા, મૈંને દેખા કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) તીર લેકર ઉઠે તાકે મારેં. (અબૂ દાઉદ)

● હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) ને રિવાયત કી હૈ કે જો શખ્સ કિસી ઘરમેં ઉસકી ઈજાઝતકે બગૈર ઝાંકે તો વો ઉસકી આંખેં ફોડ દે તો ઉસકા બદલા ન લિયા જાએગા. (સુનને અબી દાઉદ)

● ઈબ્ને હમ્બલસે રિવાયત હૈ કે સફવાન બિન ઉમૈયાને ઉસકો રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કે પાસ ભેજા, દૂધ, હિરન ઔર કકડિયાં દેકર, ઔર આપ (સ.અ.વ.) બુલંદી પર થે, વો ગયા ઔર સલામ નહીં કિયા, રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને કહા, લૌટ જા ઔર કેહ "અસ્સલામુ અલયકુમ" ઔર યે કિસ્સા ઈસ્લામ લાનેકે બાદકા થા. (સુનને અબી દાઉદ)

● હઝરત અબૂ સઈદ ખુદરી (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે મૈં મદીનાકી મજલિસમેં બૈઠા થા કે ઈતનેમેં અબૂ મૂસા અશઅરી (રદિ.) આએ ડરે હુએ, હમને પૂછા તુમકો ક્યા હુવા? ઉનહોંને કહા મુઝકો હઝરત ઉમર (રદિ.) ને બુલવા ભેજા હૈ, જબ મૈં ઉનકે દરવાઝે પર ગયા તો તીન બાર સલામ કિયા, ઉનહોંને જવાબ ન દિયા, મૈં લૌટ આયા, ફિર ઉનહોંને કહા તુમ મેરે ઘર ક્યૂં નહીં આએ? મૈંને કહા મૈં તુમહારે પાસ આયા થા ઔર તુમહારે દરવાઝે પર તીન બાર સલામ કિયા, તુમને જવાબ ન દિયા, આખિર લૌટ આયા, ઔર રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા હૈ કે જબ તુમમેંસે કોઈ તીન બાર ઈજાઝત ચાહે ફિર કોઈ ઈજાઝત ન મિલે તો લૌટ જાએ, હઝરત ઉમર (રદિ.) ને કહા ઈસ બાત પર ગવાહ લાઓ વરના મૈં તુમકો સઝા દૂંગા. ઉબય બિન કઅબને કહા, અબૂ મૂસાકે સાથ વો શખ્સ જાએ જો હમ સબ લોગોંમેં છોટા હો, અબૂ સઈદ ખુદરી (રદિ.) ને કહા, મૈં સબસે છોટા હું, ઉબય બિન કઅબને કહા, અચ્છા તુમ જાઓ ઉનકે સાથ. (મુસ્લિમ શરીફ)

● હઝરત અબૂ સઈદ ખુદરી (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે હમ ઉબય બિન કઅબકી મજલિસમેં બૈઠે થે ઈતનેમેં અબૂ મૂસા અશઅરી (રદિ.) આએ ગુસ્સામેં, ઔર ખડે હોકર કેહને લગે મૈં તુમકો કસમ દેતા હૂં અલ્લાહકી, તુમમેંસે કિસીને સુના હૈ રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) સે કે આપ (સ.અ.વ.) ફરમાતે થે, તીન બાર ઈજાઝત માંગના, ફિર અગર ઈજાઝત મિલે તો બેહતર, વરના લૌટ જાઓ. હઝરત ઉબય બિન કઅબ (રદિ.)

ને કહા, તુમ ક્યૂં પૂછતે હો? ઉનહોંને કહા મૈંને કલ હઝરત ઉમર (રદિ.) કે ઘર પર તીન બાર ઈજાઝત માંગી, મુઝકો ઈજાઝત ન મિલી તો મૈં લૌટ આયા, આજ મૈં ફિર ઉનકે પાસ આયા ઔર મૈંને કહા કલ મૈં તુમહારે પાસ આયા થા ઔર તીન બાર સલામ કિયા થા ફિર મૈં લૌટ ગયા, હઝરત ઉમર (રદિ.) ને કહા કે ઉસ વક્ત હમ કામમેં થે, તુમને ફિર ઈજાઝત ક્યૂં નહીં માંગી જબ તક તુમકો ઈજાઝત ન મિલતી. મૈંને કહા, રસૂલુલ્લાહને જિસ તરહ ફરમાયા હૈ ઉસ તરહ મૈંને ઈજાઝત માંગી. ઉનહોંને કહા કસમ ખુદાકી મૈં તકલીફ દૂંગા તેરે પેટ ઔર પીઠકો, નહીં તો તૂ ગવાહ લા. ઈસ હદીસ પર ઉબય બિન કઅબ (રદિ.) ને કહા, ખુદાકી કસમ તુમહારે સાથ વો જાએ જો હમ સબમેં કમસિન હો, ઉઠ અય અબૂ સઈદ! ફિર મૈં ઉઠા ઔર હઝરત ઉમર (રદિ.) કે પાસ આયા ઔર કહા, મૈંને રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કી યે હદીસ સુની હૈ.

(મુસ્લિમ શરીફ)

આપ (સ.અ.વ.) કે ઘરમેં જાનેકા તરીકા

૧. હુઝૂર (સ.અ.વ.) અપને ઘરમેં હોતે ઔર કોઈ શખ્સ મુલાકાતકે લિયે આતા ઔર અંદર આનેકી ઈજાઝત લેતા તો આપ (સ.અ.વ.) ખાદિમકો હુકમ દેતે કે જાઓ ઔર ઉસકો ઘરમેં આનેકા તરીકા સિખાઓ કે પેહલે સલામ કરે ઔર ફિર ઈજાઝત લે.

૨. અગર કોઈ બગૈર ઈજાઝત આપ (સ.અ.વ.) કે પાસ ચલા આતા તો આપ (સ.અ.વ.) ઉસકો વાપસ કર દેતે ઔર ફરમાતે કે જાઓ વાપસ જાઓ ઔર સલામ કરકે અંદર આઓ.

૩. અગર કોઈ આપ (સ.અ.વ.) સે અંદર આનેકી ઈજાઝત ચાહતા તો આપ (સ.અ.વ.) પૂછતે કૌન હૈ? ઔર અગર વો જવાબમેં કેહતા "મૈં" તો આપ (સ.અ.વ.) કો યે જવાબ બહોત નાપસંદ હોતા ઔર ફરમાતે કે "મૈં" "મૈં" ક્યા કરતે હો, નામ ક્યૂં નહીં બતાતે.

૪. અગર કિસીકો બુલાયા જાતા ઔર વો શખ્સ આનેવાલેકે સાથ બગૈર ઈજાઝત અંદર આ જાતા તો આપ (સ.અ.વ.) બુરા નહીં માનતે થે.

૫. અગર આપ (સ.અ.વ.) ખૂદ કિસીસે મુલાકાતકે લિયે તશરીફ લે જાતે તો આપ (સ.અ.વ.) તીન બાર સલામ કરકે વાપસ તશરીફ લે આતે.

૬. આપ (સ.અ.વ.) કભી દરવાઝાકે સામને ખડે નહીં હોતે.

આપ (સ.અ.વ.) કા બીમારકી ઈયાદત કરનેસે મુતઅલ્લિક હદીસેં

- હઝરત અબૂ મૂસા (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા, ભૂકેકો ખાના ખિલાઓ, બીમારકી ઈયાદત કરો ઔર કૈદીકો છુડાઓ.
(બુખારી વ મુસ્લિમ)

- હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા, (એક) મુસલમાનકે (દૂસરે) મુસલમાન પર છ હક હૈં. અર્ઝ કિયા યા રસૂલલ્લાહ (સ.અ.વ.)! વો ક્યા હૈં? ફરમાયા (૧) જબ તુમ કિસી મુસલમાનસે મુલાકાત કરો તો ઉસે સલામ કરો. (૨.) જબ તુમહેં કોઈ (અપની મદદકે લિયે યા દઅવતકે ખાતિર) બુલાએ તો ઉસે કબૂલ કરો. (૩) જબ તુમસે કોઈ ખૈરખ્વાહી ચાહે તો ઉસકે હકમેં ખૈરખ્વાહી કરો. (૪) જબ કોઈ છીંકે ઔર "અલ્હમ્દુ લિલ્લાહ" કહે તો "યરહમુકલ્લાહ" કેહકર ઉસકા જવાબ દો. (૫) જબ કોઈ બીમાર હો તો ઉસકી ઈયાદત કરો. (૬) જબ કોઈ મર જાએ તો (નમાઝે જનાઝા ઔર દફન કરનેકે લિયે ઉસકે સાથ જાઓ.
(મુસ્લિમ)

- હઝરત બરાઅ બિન આઝિબ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને હમેં સાત ચીઝોંકા હુકમ દિયા ઔર સાત ચીઝોંસે મના ફરમાયા, જિન ચીઝોંકા હુકમ દિયા વો યે હૈં (૧) બીમારકી ઈયાદત કરના (૨) જનાઝાકે સાથ જાના (૩) છીંકનેવાલેકો જવાબ દેના (૪) સલામકા જવાબ દેના (૫) બુલાનેવાલેકી દઅવત કબૂલ કરના (૬) કસમ ખાનેવાલેકી કસમ પૂરી કરના (૭) મઝલૂમકી મદદ કરના.

ઔર જિન ચીઝોંસે મના ફરમાયા હે વો યે હૈં (૧) સોનેકી અંગૂઠી પહેનનેસે (૨) રેશમકે કપડે પહેનનેસે (૩) અતલસકે કપડે (એક કિસમકા રેશમી

કપડા) ઈસ્તે'માલ કરનેસે (૪) દીબાજ (રેશમ) કે કપડે પહેનનેસે (૫) સુર્ખ ઝીન પોશ (કજાવા-કાઠી કે ઉપર ડાલનેકા લાલ કપડા) ઈસ્તે'માલ કરનેસે (૬) કિસીકુ કપડે પહેનનેસે (૭) ઔર ચાંદીકે બરતનમેં પીનેસે (ભી મના ફરમાયા હૈ). ક્યૂંકુ જો શખ્સ ચાંદીકે બરતનમેં દુનિયામેં પિએગા આખિરતમેં ઉસે ચાંદીકે બરતનમેં પીના નસીબ ન હોગા. (બુખારી)

- હઝરત સવબાન (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા! મુસલમાન જબ અપને કિસી મુસલમાન ભાઈકી ઈયાદત (બીમારપુસી) કરતા હૈ તો વો જન્નતકે મેવાખાનેમેં રેહતા હૈ, જબ તક કે વો વાપસ ન આ જાએ. (મુસ્લિમ)

- હઝરત આઈશા (રદિ.) ફરમાતી હૈં કે જબ હમમેંસે કોઈ બીમાર હોતા તો રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ઉસ પર દાહના હાથ ફેરતે ઔર ફરમાતે : અય લોગોંકે પરવરદિગાર! બીમારી દૂર કર દે ઔર શિફા દે, તૂહી શિફા દેનેવાલા હૈ, તેરે સિવા કિસીકી શિફા ઐસી નહીં જો બીમારીકો દૂર કર દે. (બુખારી વ મુસ્લિમ)

- હઝરત આઈશા (રદિ.) ફરમાતી હૈં કે નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) જબ બીમાર હોતે તો મુઅવ્વઝાત (સૂરએ ફલક-સૂરએ નાસ) પઢકર અપને ઉપર દમ કરતે ઔર અપના હાથ બદન પર ફેરતે, ઈસ તરહ જબ આપ (સ.અ.વ.) ઉસ બીમારીમેં થે જિસમેં આપ (સ.અ.વ.) ને વફાત પાઈ તો મૈં મુઅવ્વઝાત પઢકર આપ (સ.અ.વ.) પર દમ કરતી થી જૈસે આપ (સ.અ.વ.) ખૂદ મુઅવ્વઝાત પઢકર દમ ફરમાયા કરતે થે, ઔર મૈં આપકા હાથ આપ (સ.અ.વ.) કે બદન પર ફેરા કરતી થી, ઈસ તરહ કે મૈં મુઅવ્વઝાત પઢકર હઝરત મુહમ્મદ (સ.અ.વ.) કે હાથોં પર દમ કરતી થી ઔર ફિર આપ (સ.અ.વ.) કે દોનોં હાથ આપકે બદન મુબારક પર ફેરતી થીં. (બુખારી વ મુસ્લિમ)

- હઝરત અનસ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) તીન દિન તક બીમારકી ઈયાદત કરતે થે. (ઈબ્ને માજા, બયહકી)

- હઝરત ઉમર (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે જબ તુમ બીમારકે પાસ જાઓ તો ઉસસે કહો કે તુમહારે લિયે દુઆ કરે, ક્યૂંકે ઉસકી દુઆ ફરિશ્તોંકી દુઆકી તરહ હૈ. (ઈબ્ને માજા)

• હઝરત અબૂ સઈદ ખુદરી (રદિ.) રિવાયત કરતે હૈં કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : જબ તુમ બીમારકે પાસ જાઓ તો ઉસકી ઝિંદગીકે બારેમેં ઉસકા ગમ દૂર કરો. ઈસ લિયે કે યે કિસી ચીઝકો ટાલ નહીં સકતી મગર બીમારકા દિલ ખૂશ હોતા હૈ. (તિરમિઝી, ઈબ્ને માજા)

આપ (સ.અ.વ.) કા બીમારકી ઈયાદત કરનેકા તરીકા

૧. જબ કિસી બીમારકો દેખને જાતે તો બીમારકી પેશાની ઔર નબ્ઝ પર હાથ રખતે. ઉસસે ખાનેકે લિયે પૂછતે, અગર વો કુછ માંગતા તો ઉસકે લિયે વો ચીઝ મંગવાતે ઔર ફરમાતે કે બીમાર જો માંગે વો ઉસકો દો.

૨. બીમારકે પાસ બૈઠતે તો તસલ્લી દેતે, ઉસકી તન્દુરૂસ્તીકે લિયે દુઆ ફરમાતે ઔર કેહતે કે કોઈ પરવાહ ન કરો, અલ્લાહને ચાહા તો ખૈર હોગા.

૩. બીમારકે સરહાને બૈઠતે ઔર પૂછતે તુમહારી કૈસી તબીઅત હૈ?

૪. આપ (સ.અ.વ.) બીમારકી પેશાની યા દર્દકી જગહ પર હાથ રખકર દુઆ કરતે.

આપ (સ.અ.વ.) કા લોગોંસે મુહબ્બત કરનેસે મુતઅલ્લિક હદીસેં

• હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) કેહતે હૈં કે નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : મુસલમાન ઉલ્ફત વ મુહબ્બતકા મકામ ઔર ખઝાના હૈ. ઔર ઉસ શખ્સમેં ભલાઈ નહીં હૈ જો મુહબ્બત નહીં કરતા, ન ઉસસે મુહબ્બત કી જાતી હૈ, યાની જો શખ્સ ઐસા હો કે ન તો વો મુસલમાનોંસે મુહબ્બત કરે ઔર ન મુસલમાન ઉસસે મુહબ્બત કરેં તો વો કિસી કામકા નહીં. (અહમદ)

• હઝરત અનસ (રદિ.) કેહતે હૈં કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે

જો શખ્સ મઝલૂમકી ફરિયાદ સુનતા હૈ તો અલ્લાહ તઆલા ઉસકે લિયે બહત્તર (૭૨) બખ્શિશ લિખ દેતે હૈં. ઔર ઉનમેંસે એક બખ્શિશ તો વો હૈ જો ઉસકે તમામ કામોંકે ઈસ્લાહકી ઝામિન બન જાતી હૈ. ઔર બાકી બખ્શિશેં કિયામતકે દિન ઉસકે દરજાતકી બુલંદીકા ઝરીઆ હોંગી. (મિશ્કાત)

● હઝરત અનસ (રદિ.) ઔર હઝરત અબ્દુલ્લાહ (રદિ.) (દોનોં) કેહતે હૈં, રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : મખ્લૂક ખુદાકા કુંબા (કબીલા-ખાનદાન) હૈ, ઈસ લિયે ખુદાકે નઝદીક મખ્લૂકમેં બેહતર વો શખ્સ હૈ જો ખુદાકે કુંબોંકે સાથ એહસાન ઔર હુસ્ને સુલૂક (અચ્છે બરતાવ) કા મઆમલા કરે. (બયહકી)

● હઝરત અનસ (રદિ.) કેહતે હૈં કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા, જો આદમી મેરી ઉમ્મતમેં કિસી શખ્સકી હાજત વ ઝરૂરતકો પૂરા કરે ઔર ઉસસે ઉસકા મકસદ ઉસકો ખૂશ કરના હો તો ઉસને મુઝકો ખૂશ કિયા, ઔર જિસને મુઝકો ખૂશ કિયા ઉસને અલ્લાહકો ખૂશ કિયા, ઔર જિસને અલ્લાહકો ખૂશ કિયા ઉસકો અલ્લાહ જન્નતમેં દાખિલ કરેગા. (મિશ્કાત)

● હઝરત અબૂ મૂસા (રદિ.) રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) સે રિવાયત કરતે હૈં કે જબ આપ (સ.અ.વ.) કે પાસ કોઈ હાજતમંદ આતા તો ફરમાતે, ઉસ શખ્સકી સિફારિશ કરો તાકે તુમહેં સિફારિશકા સવાબ મિલ જાએ. ઔર અલ્લાહ તઆલા અપને રસૂલકી ઝબાનસે જો હુકમ ચાહતા હૈ જારી ફરમાતા હૈ.
(બુખારી વ મુસ્લિમ)

● હઝરત અનસ (રદિ.) કેહતે હૈં કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા, કસમ હૈ ઉસ ઝાતકી જિસકે કબ્ઝેમેં મેરી જાન હૈ, કે કોઈ બંદા ઉસ વક્ત તક કામિલ મોમિન નહીં હો સકતા જબ તક કે વો અપને ભાઈકે લિયે વોહી ચીઝ ન પસંદ કરે જો અપને લિયે પસંદ કરે. (બુખારી વ મુસ્લિમ)

● હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) કેહતે હૈં કે વો શખ્સ હમારી ઈત્તિબાઅ (પૈરવી) કરનેવાલોંમેંસે નહીં હૈ જો હમારે છોટોં પર રહમ ઔર શફકત ન કરે ઔર હમારે બડોંકા એહતિરામ ન કરે, નેકી ઔર ભલાઈકા હુકમ ન દે ઔર બુરાઈસે મના ન કરે.
(તિરમિઝી)

● હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) કેહતે હૈં કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને

ફરમાયા, મુસલમાનોંકે ઘરોંમેં બેહતરીન ઘર વો હૈ જિસમેં કોઈ યતીમ હો ઔર ઉસકે સાથ અચ્છા સુલૂક કિયા જાએ. ઔર મુસલમાનોંકે ઘરોંમેં બુરા ઘર વો હૈ જિસમેં કોઈ યતીમ હો ઔર ઉસકે સાથ બુરા સુલૂક કિયા જાએ. (ઈબ્ને માજા)

• હઝરત જાબિર બિન સમુરહ (રદિ.) કેહતે હૈં કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા, અપને બેટેકો અદબકી એક બાત સિખાના એક સાઅ ગલ્લા (અનાજ) ખૈરાત કરનેસે બેહતર હૈ. (મિશ્કાત)

• હઝરત ઉકબહ બિન આમિર (રદિ.) કેહતે હૈં કે જો શખ્સ કિસી મુસલમાનમેં કોઈ ઐબ દેખે ઔર ઉસકી બુરાઈકો જાને ઔર બુરાઈકો છુપાએ તો ઉસ શખ્સકા દરજા ઉસ શખ્સકે બરાબર હોગા જો ઝિંદા દફન કી હુઈ લડકીકો બચા લે.

(અહમદ, તિરમિઝી)

• હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) સે એક શખ્સને અપની સંગદિલી (બે-રહમી) કી શિકાયત કી તો આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે યતીમકે સર પર હાથ ફેરા કરો ઔર મિસ્કીનકો ખાના ખિલાયા કરો.

(અહમદ)

• હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) સે નકલ કરતે હૈં કે અલ્લાહ તઆલા કિયામતકે દિન ફરમાએગા, કહાં હૈં વો લોગ જો મેરી બડાઈકે લિયે ઔર મેરી તા'ઝીમકે લિયે આપસમેં મુહબ્બત વ તઅલ્લુક રખતે થે, આજ મૈં ઉન લોગોંકો અપને સાયામેં પનાહ દૂંગા, ઔર આજકે દિન મેરે સાયેકે અલાવા ઔર કોઈ સાયા નહીં હૈ. (મુસ્લિમ)

• હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) કેહતે હૈં કે નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને હઝરત અબૂઝર (રદિ.) સે ફરમાયા કે ઈમાનકી કૌનસી શાખ મઝબૂત હૈ? હઝરત અબૂઝર (રદિ.) ને જવાબ દિયા કે અલ્લાહ ઔર ઉસકા રસૂલ ઝિયાદા જાનનેવાલે હૈં. હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : ખુદાકી રઝા ઔર ખૂશ્નૂદીકે લિયે આપસમેં એક દૂસરેસે મેલ મુહબ્બત રખના ઔર ખુદાકી રઝાકે લિયે કિસીસે દોસ્તી રખના, ઔર ખુદાકી રઝાકે લિયે કિસીસે બુગ્ઝ વ નફરત રખના. (બયહકી)

• હઝરત મુહમ્મદ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા, કોઈ મુસલમાન બંદા કોઈ દરખ્તકા પૌદા લગાએ યા ખેતી કરે, ફિર કોઈ ઈન્સાન યા કોઈ પરિંદા યા ચોપાયા

(જાનવર) ઉસ દરખ્ત યા ખેતીમેંસે ખાએ તો યે ઉસ બંદેકી તરફસે સદકા ઔર સવાબ હૈ. (બુખારી વ મુસ્લિમ)

• હઝરત સફવાન બિન સલીમ (રદિ.) ને નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) સે નકલ કિયા હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : બેવાઓં ઔર મિસ્કીનોંકી ખબરગીરી કરનેવાલા અલ્લાહકે રાસ્તેમેં જિહાદ કરનેવાલેકી તરહ હૈ, યા ઉસ શખ્સકી તરહ હૈ જો દિનમેં રોઝા રખતા હો ઔર રાતમેં ઈબાદત કરતા હો. (બુખારી)

આપ (સ.અ.વ.) કા લોગોંસે મુહબ્બત કરનેકા તરીકા

૧. જબ આપ (સ.અ.વ.) કે કાનમેં કોઈ ચુપકેસે બાત કેહના ચાહતા તો સર મુબારકકો ઉસકે મુંહસે ઉસ વક્ત તક ન હટાતે જબ તક કે વો શખ્સ ખૂદ અપની બાત કેહકર મુંહ ન હટા લેતા.

૨. અગર કોઈ આપ (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં નયા કપડા પહેનકર હાઝિર હોતા તો આપ (સ.અ.વ.) ઉસકી તા'રીફ કરતે ઔર ફરમાતે હસ્સન્ત હસ્સન્ત (બહોત ખૂબ બહોત ખૂબ)

૩. કભી કભી મુહબ્બતમેં મુખ્તસર નામ લેતે, જૈસે અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) કો કેહતે અબાહુર.

૪. જબ કિસીકી ઝબાનસે યા હરકતસે કોઈ બુરા અમલ હો જાતા તો આપ (સ.અ.વ.) ઉસકા નામ લેકર ઉસકી તંબીહ (ધમકી) નહીં ફરમાતે બલ્કે ઉમૂમી તૌર પર કેહતે કે લોગોંકો ક્યા હો ગયા હૈ કે ઐસા કેહતે હૈં યા ઐસા કરતે હૈં.

૫. આપ (સ.અ.વ.) કો કિસીસે દીની મઆમલેમેં નારાઝગી હોતી તો ઈસ તરહ નારાઝગીકા ઈઝહાર ફરમાતે, એક યે હૈ કે ઉસ શખ્સકે આને પર ઉસકી તરફસે ચેહરએ અનવર ફેર લેતે યા ઉસકા હદિયા કબૂલ નહીં કરતે થે.

૬. જબ આપ (સ.અ.વ.) કિસીકો પૈગામ ભેજતે તો સલામ ભી કહેલવાતે.

૭. જબ આપ (સ.અ.વ.) કો કિસીકા સલામ પહોંચતા તો સલામ પહોંચાનેવાલેકે સાથ સલામ લાનેવાલેકો ભી સલામકા જવાબ દેતે ઔર યૂં કેહતે "અલયૂક વ અલયૂહિસ્સલામ."

૮. અગર કિસીકા નામ માલૂમ ન હોતા ઔર ઉસકા પુકારના હોતા તો આપ (સ.અ.વ.) ફરમાતે યા ઈબ્ને અબ્દુલ્લાહ, યાની "અય અલ્લાહકે બંદેકે બેટે" કેહકર પુકારતે.

૯. આપ (સ.અ.વ.) દોસ્તોંકી તરફસે હદિયે ઝરૂર કબૂલ કરતે લેકિન ઉસકા બદલા ભી ઉતારનેકી કોશિશ કરતે.

૧૦. મુલાકાતકે વક્ત આપ (સ.અ.વ.) કભી મુસાફહા કરતે ઔર કભી મુઆનકા કરતે (ગલે મિલતે) ઔર કભી પેશાની પર બોસા ભી દેતે.

હઝરત મુહમ્મદ (સ.અ.વ.) કા સુબહસે શામ તક ઝિંદગી ગુઝારનેકા તરીકા

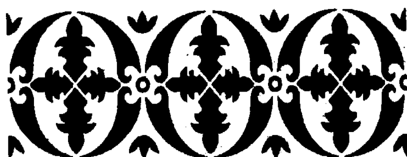
આપ (સ.અ.વ.) ફજરકી નમાઝ પઢકર જા નમાઝ (યાની મુસલ્લા) પર હી આલતી પાલતી મારકર બૈઠ જાતે ઔર આપ (સ.અ.વ.) કે સાથી (સહાબા) ભી આકર પાસ બૈઠ જાતે, આપ (સ.અ.વ.) ઉનકો અચ્છી અચ્છી નસીહતેં કરતે, કભી કભી આપ (સ.અ.વ.) સહાબાસે પૂછતે, કિસીને કોઈ ખ્વાબ દેખા હો તો બયાન કરે, સહાબા (રદિ.) ખ્વાબ બયાન કરતે, આપ (સ.અ.વ.) ખ્વાબકી તા'બીર બયાન ફરમાતે, લોગ તરહ તરહકી બાતેં કરતે, શઅર પઢતે હંસી ખૂશીકી બાતેં કરતે, હુઝૂર (સ.અ.વ.) સુનકર ખૂશ હોતે ઔર મુસ્કુરાતે.

જબ કુછ દિન ચઢ જાતા તો આપ (સ.અ.વ.) નફલ નમાઝ કભી ચાર રકાત, કભી આઠ રકાત પઢતે ફિર ઘર જાતે ઔર ઘરકે કામોંમેં લગ જાતે, ઈસી તરહ ઝોહરકે વક્ત તક કામોંમેં લગે રેહતે, ફિર અસરકી નમાઝ પઢકર અપની બીવિયોંકે ઘર જાતે, સબકી ખૈરિયત પૂછતે, થોડી થોડી દેર ઠહેરતે,

આખિરમેં એક બીવીકે યહાં ઠહેર જાતે ફિર ઉસી ઘરમેં તમામ બીવિયાં જમા હો જાતીં, મગરિબસે ઈશા તક વહીં રેહતીં, હંસી ખૂશીકી બાતેં કરતીં.

ઈશાકી અઝાન હોતે હી આપ (સ.અ.વ.) ઉઠ ખડે હોતે ઔર નમાઝ પઢનેકે બાદ આકર સો જાતે ઔર તમામ બીવિયાં ચલી જાતીં, ઈસ તરહ આધી રાતકે બાદ કુછ રાત બાકી રેહતી તો આપ (સ.અ.વ.) ઉઠ જાતે, દુઆ પઢતે ઔર મિસ્વાક કરતે ફિર વુઝૂ કરકે ઘર હીમેં નમાઝ પઢતે, ફિર ફજરકે લિયે મસ્જિદ જાતે.

નોટ :- લોગોંકે દરમિયાન આપ કૈસે રહેં, ઉસકે બારેમેં સુન્નતે રસૂલ (સ.અ.વ.) યે હૈ કે આપકા દિલ લોગોંકે બારેમેં બુરે ખયાલાતસે પાક હો. જબ એક આદમી દૂસરે આદમીકે દરમિયાન રેહતા હૈ તો તરહ તરહકે આપસી મઆમલાત પેશ આતે હૈં, ઉસકી વજહસે અકસર ઐસા હોતા હૈ કે એક શખ્સકો દૂસરેકે ખિલાફ રંજિશ ઔર શિકાયત પૈદા હો જાતી હૈ, ઐસા હોના ફિતરી હૈ. મગર અલ્લાહકે રસૂલકી સુન્નત યે હૈ કે ઐસે જઝબાતકો અપને દિલમેં ઠહેરને ન દિયા જાએ બલ્કે ઉનહેં બાહિર નિકાલ દિયા જાએ, શિકાયતોંકો નઝર અંદાઝ કિયા જાએ, રંજિશોંકો ભુલાયા જાએ, ગલતિયોંકો મઆફ કર દિયા જાએ, તકલીફકો બરદાશ્ત કર લિયા જાએ, યે સબ પૈગંબરાના તરીકા હૈં, ઔર જન્નત ઉનહીં લોગોંકે લિયે હૈ જો પૈગંબરકે તરીકે પર ચલેં, જો લોગ પૈગંબરકે તરીકેકો છોડકર અપને મન ચાહે તરીકેકો અપનાતે હૈં વો લોગ આખિરતમેં નેક લોગોંસે દૂર હોંગે.

بِسۡمِ اللّٰہِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِیۡمِ

યા અય્યુહલ્લઝીન આમનૂ અતીઊલ્લાહ વ અતીઊ ર્રસૂલ વ ઉલિલ્ અમ્રિ મિન્કુમ.

તર્જુમા :- અય લોગો! જો ઈમાન લાએ હો ઈતાઅત કરો અલ્લાહ ઔર ઈતાઅત કરો રસૂલકી ઔર ઉન લોગોંકી જો તુમમેં સાહિબે અમ્ર હોં.

તીસરા હિસ્સા

ઝિંદગી ગુઝારનેકે શરઈ આદાબ કુરઆન વ સુન્નતકી રોશનીમેં

ઝિંદગી ગુઝારનેકે શરઈ આદાબ હઝરત મુહમ્મદ (સ.અ.વ.) કી સીરતકી રોશનીમેં

નીચે ઝિંદગી ગુઝારનેકે શરઈ આદાબ યાની સુન્નતોંકા ઝિક્ર બહોત મુખ્તસર તરીકેસે અલગ અલગ કરકે બયાન કિયા ગયા હૈ તાકે અમલ કરનેમેં આસાની હો, જૈસે :

ખાના ખાનેકે શરઈ આદાબ

૧. **બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્‌મા નિર્રહીમ.** પઢકર ખાના શુરૂ કરના. (અબૂ દાઉદ)

૨. ખાનેસે પેહલે હાથ ધોના ઔર કુલ્લી કરના. (તિરમિઝી)

૩. દાએં હાથસે ખાના ખાના, ઈસી તરહ કિસી દૂસરેકો ખાના દેના હો તબ ભી દાયાં હાથ ઈસ્તેમાલ કરના. (મુસ્લિમ)

૪. ઈખટ્ઠે બૈઠકર ખાના ખાના, ખાનેમેં જિતને હાથ જમા હોંગે ઉતની હી બરકત ઝિયાદા હોગી. (અબૂ દાઉદ વ મિશ્કાત)

૫. બૈઠકર ખાના, ઉકડૂ યા દો ઝાનૂ યા એક ઝાનૂ બૈઠના, જૈસે એક ઘુટના ખડા હો ઔર દૂસરેકો બિછાકર ઉસ પર બૈઠે, યા દોનોં ઘુટને ઝમીન પર બિછાકર કાઈદાકી તરહ બૈઠે. (ઉમ્દતુલ કારી)

૬. દસ્તરખ્વાન બિછાના. (તિરમિઝી)

૭. ખાનેસે પેહલે દુઆ પઢના જૈસે.

બિસ્મિલ્લાહિ વ અલા બરકતિલ્લાહ.

૮. અપને સામનેસે ખાના. (બુખારી)

૯. દાહને હાથસે ખાના ખાના, ખાનેકી મજલિસમેં જો શખ્સ સબસે ઝિયાદા બુઝુર્ગ ઔર બડા હો ઉસસે શુરૂ કરાના. (મુસ્લિમ)

૧૦. ખાના એક કિસમકા હો તો અપને સામનેસે ખાના, બરતનકે બીચમેં યા

દૂસરે આદમીકે આગે હાથ ન ડાલના. (તિરમિઝી)

૧૧. તેઝ ગરમ ખાના ન ખાના. (મુસ્નદે અહમદ)

૧૨. જિસ ખાદિમને ખાના પકાયા હો ઉસે ખાનેમેં શામિલ કરના, યા ઉસકો ખાનેમેંસે કુછ અલગ દે દેના.

૧૩. ખાના ખાનેકે દરમિયાન કોઈ આ જાએ તો ઉસે ભી બુલા લેના. (ઈબ્ને માજા)

૧૪. ખાનેકે બાદ હાથ ધોના ઔર કુલ્લી કરના. (ઈબ્ને માજા)

૧૫. અગર કોઈ લુકમા ગિર જાએ તો ઉસે ઉઠાકર સાફ કરકે ખા લેના.

૧૬. ટેક લગાકર ન ખાના. (તિરમિઝી)

૧૭. ખાનેમેં કોઈ ઐબ ન નિકાલના. (બુખારી વ મુસ્લિમ)

૧૮. જૂતા ઉતારકર ખાના. (દારમી)

૧૯. ખાનેકે બાદ બરતન પ્યાલા ઔર પ્લેટકો સાફ કરના. (મુસ્નદે અહમદ, તિરમિઝી, ઈબ્ને માજા, દારમી)

૨૦. અગર આપકા સાથી ખાના ખા રહા હો તો ઉસકા સાથ દેના તાકે વો પેટ ભરકર ખા લે, મજબૂરી હો તો ઉઝર કર દે. (ઈબ્ને માજા)

૨૧. મુંહ બંદ કરકે ખાના ખાએ તાકે ચપચપ કી આવાઝ ન આએ. (તિરમિઝી)

૨૨. સરકો ઢકકર ખાના.

૨૩. પેહલે દસ્તરખ્વાન ઉઠાના ફિર ખૂદ ઉઠના. (ઈબ્ને માજા)

૨૪. દસ્તરખ્વાન ઉઠાનેકી દુઆ પઢના :

અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિ હમ્દન્ કષીરન્ તય્યિબમ્ મુબારકન્ ફીહિ ગયૂર મુકફિય્યિન વલા મુવદઈન્ વલા મુસ્તગ્નિયન્ અન્હુ રબ્બના.

૨૫. અગર શુરૂમેં બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્માનિર્રહીમ ભૂલ જાએ તો યે પઢે :

બિસ્મિલ્લાહિ અવ્વલહૂ વ આખિરહૂ. (તિરમિઝી, અબૂ દાઉદ)

૨૬. જબ કિસીકે યહાં ખાના ખાએ તો મેઝબાનકો યે દુઆ દે :

અલ્લાહુમ્મ અત્ઈમ્ મન્ અત્અમની વસ્કિ મન્ સકાની.

૨૭. ખાનેકે વક્ત બિલકુલ ખામોશ રેહના મકરૂહ હૈ.

૨૮. જબ ખાના ખા ચુકેં તો યે દુઆ પઢેં :

અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિલ્લઝી અત્અમના વ સકાના વ જઅલના મિનલ્ મુસ્લિમીન.

પાની પીનેકે શરઈ આદાબ

૧. પાની પીનેસે પેહલે **બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્મા નિર્રહીમ** પળ્હના. (અબૂ દાઊદ)

૨. બૈઠકર પાની પીના. (ઝાદુલ મઆદ)

૩. દાહને હાથસે પીનેકા બરતન પકડના ઔર પીના. (મુસ્લિમ)

૪. તીન સાંસમેં પીના ઔર સાંસ લેતે વક્ત પાનીકા બરતન મુંહસે અલગ કરના. (મુસ્લિમ, તિરમિઝી)

૫. બરતનકે ટૂટે હુએ કિનારેકી તરફસે ન પીના. (અબૂ દાઊદ)

૬. મશકસે મુંહ લગાકર ન પીના. (બુખારી)

૭. પીનેકે બાદ કમસે કમ **અલ્હમ્દુ લિલ્લાહ** કેહના. (અબૂ દાઊદ)

૮. પીનેકે બાદકી દુઆ પળ્હના.

અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિલ્લઝી સકાના અઝ્બન્ ફુરાતન્ બિરહ્મતિહી માઅન્ અવલમ્ યજ્અલ્હુ બિઝુનૂબિના મિલ્હન્ ઉજાજા.

૯. પાની પીકર અગર દૂસરોંકો દેના હો તો પેહલે દાહનેવાલેકો દેં, ફિર ઉસી તરતીબસે દેતે જાએં. (તિરમિઝી)

૧૦. ચાંદી યા સોનેકે બરતનમેં ન ખાએં ન પીએં. (બુખારી)

૧૧. જો દૂસરેકો પિલાએ વો ખૂદ આખિરમેં પીયે. (તિરમિઝી)

૧૨. આબે ઝમઝમ ખડે હોકર પીયે. (બુખારી, તિરમિઝી)

૧૩. વુઝૂકા બચા હુવા પાની ખડે હોકર પીયે. (બુખારી, તિરમિઝી)

૧૪. દૂધ પીકર યે દુઆ પળ્હના ચાહિયે.

અલ્લાહુમ્મ બારિક્ લના ફીહિ વ ઝિદ્ના મિન્હુ.

૧૫. હર પીનેવાલી ચીઝ પીકર યે દુઆ પળ્હના :

અલ્લાહુમ્મ બારિક્ લના ફીહિ વ અત્ઈમ્ના ખયૂરમ્ મિન્હુ.

મહેમાનીકે આદાબ

૧. હઝરત શુરૈહ કઅબી (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે જો શખ્સ અલ્લાહ ઔર આખિરતકે દિન પર ઈમાન રખતા હો તો ઉસકો ચાહિયે કે અપને મહેમાનકી ઈઝ્ઝત કરે, મહેમાનકે સાથ તકલ્લુફ વ એહસાન કરનેકા વક્ત એક દિન એક રાત હૈ ઔર મહેમાનદારીકા તીન દિન હૈ. ઉસકે બાદ જો દિયા જાએગા વો હદિયા ઔર ખૈરાત હોગા. ઔર મહેમાનકે લિયે યે જાઈઝ નહીં હૈ કે વો મેઝબાનકે યહાં (તીન દિનકે બાદ) ઠેહરે કે વો તંગીમેં મુબ્તલા હો જાએ. એક હદીસમેં રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : જો શખ્સ અલ્લાહ ઔર કિયામતકે દિન પર ઈમાન રખતા હો, તો ઉસકો ચાહિયે કે વો અપને મહેમાનકી ઈઝ્ઝત કરે. ઔર જો શખ્સ અલ્લાહ ઔર કિયામતકે દિન પર ઈમાન રખતા હો તો ઉસકો ચાહિયે કે વો અપને પડોસીકો તકલીફ ન દે. ઔર જો શખ્સ અલ્લાહ ઔર કિયામતકે દિન પર ઈમાન રખતા હો તો ઉસકો ચાહિયે કે ભલી બાત કહે યા ખામોશ રહે.

(બુખારી વ મુસ્લિમ)

૨. મહેમાન નવાઝીકે આદાબમેંસે એક યે હૈ કે મહેમાનકે આતે હી જો કુછ ખાને પીનેકી ચીઝ મયસ્સર હો ઔર જલ્દીસે મોહય્યા (તૈયાર) હો સકે ઉસે રખ્ખેં, ફિર અગર સાહિબે વુસ્અત (માલવાલા) હો તો મઝીદ મહેમાન નવાઝીકા ઈન્તિઝામ બાદમેં કરે.

૩. આનેવાલે મહેમાનકો ચાહિયે કે સલામમેં પેશકદમી (યાની પહેલ) કરે, ઔર દૂસરોંકો ચાહિયે કે જવાબ દેં.

૪. મહેમાન નવાઝીકે લિયે બહોત ઝિયાદા તકલ્લુફાતકી ફિક્રમેં ન પડે.

૫. આસાનીસે જો અચ્છી ચીઝ મયસ્સર હો જાએ વો મહેમાનકી ખિદમતમેં પેશ કરે.

૬. મહેમાનકે આદાબમેંસે એક યે ભી હૈ કે મહેમાનકે સામને જો ચીઝ પેશ કી જાએ ઉસકો કબૂલ કરે (ખાનેકો દિલ ન ચાહે તો થોડા બહોત દિલજોઈકે લિયે શરીક હો જાએ) ઔર અગર વો નુકસાન દેહ હો તો ઉઝર કર દે, મહેમાનકા મેઝબાનકો

ઈસ તરહ દુઆ દેના સુન્નત હૈ :

અલ્લાહુમ્મ બારિક્ લહુમ્ ફીમા રઝક્તહુમ્ વગ્ફિર્ લહુમ્ વર્હમ્હુમ.

(મુસ્લિમ)

૭. મેઝબાનકો ચાહિયે કે સિર્ફ ખાના વગૈરહ સામને રખકર ફારિગ ન હો જાએ બલ્કે ઉસ પર નઝર રખ્ખે કે મહેમાન ખા રહા હૈ યા નહીં, મગર યે નઝર ઈસ તરહ ન હો કે મહેમાનકે ખાને પીનેકો તિકતા રહે, સરસરી નઝરસે દેખ લે, ક્યૂંકે મહેમાનકે લુકમોંકો દેખના આદાબકે ખિલાફ ઔર મહેમાનકે લિયે બાઈસે શરમિંદગી હોતા હૈ.

૮. મહેમાનકો રૂખ્સત કરનેકે લિયે મકાનકે દરવાઝે યા બાહિર કુછ દૂર તક ઉસકે સાથ જાના મસનૂન હૈ. (મિશ્કાત)

૯. મેઝબાનકા નેક વ સાલેહ મહેમાનસે દુઆ કરાના ઔર મહેમાનકા મેઝબાનકે લિયે દુઆ કરના મસનૂન હૈ. (મઝાહિરે હક)

૧૦. હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) કેહતે હૈં કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા, જિસ ઘરમેં (મહેમાનોંકો) ખાના ખિલાયા જાતા હૈ વહાં ખૈર (યાની રિઝ્ક વ બરકત ઔર ભલાઈ) ઈતની તેઝીસે પહોંચતી હૈ જિસ તરહ ઊંટકા ગોશ્ત કાટનેમેં છુરી તેઝીસે કોહાનકી તરફ જાતી હૈ. (ઈબ્ને માજા)

૧૧. હઝરત માલિક બિન ફુઝાલા (રદિ.) કેહતે હૈં કે મૈંને અર્ઝ કિયા કે યા રસૂલલ્લાહ (સ.અ.વ.) અગર મૈં કિસી શખ્સકે યહાં જાકર મહેમાન હૂં ઔર વો મેરી મહેમાન નવાઝી ન કરે ઔર મેરી દઅવતકા હક અદા ન કરે, ફિર વો શખ્સ મેરે યહાં (કભી) મહેમાન હો તો ક્યા મૈં ઉસકી મહેમાન નવાઝી કરૂં યા ઉસસે બદલા લૂં? (યાની મૈં ભી ઉસકે સાથ વોહી સુલૂક કરૂં જો વો મેરે સાથ કર ચુકા હૈ) આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા (નહીં ઉસસે બદલા ન લો) બલ્કે ઉસકી મહેમાન નવાઝી કરો. (તિરમિઝી)

જાગનેકે શરઈ આદાબ

૧. સવેરે ઉઠનેકે બાદ દોનોં હાથોંસે ચેહરે ઔર આંખોંકો મલેં તાકે નીંદકા

ખુમાર (અસર) ખતમ હો જાએ. (તિરમિઝી)

૨. જાગનેકે બાદ યે દુઆ પઢે :

અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિલ્લઝી અહ્યાના બઅ્દ મા અમાતના વ ઈલયહિન્નુશૂર.

(બુખારી વ મુસ્લિમ, અબૂ દાઉદ, નસાઈ)

૩. જાગનેકે બાદ મિસ્વાક કરો. (અબૂ દાઉદ, મુસ્નદે અહમદ)

૪. બરતનમેં હાથ ડાલનેસે પેહલે તીન બાર હાથોંકો અચ્છી તરહ ધો લે.

(અબૂ દાઉદ)

સોનેકે શરઈ આદાબ

૧. બિસ્તરકો ઝાડકર બિછાના. (તિરમિઝી)

૨. બિસ્મિલ્લાહ પઢતે હુએ બિસ્તર પર બૈઠના. (મુસ્લિમ)

૩. તસ્બીહે ફાતિમા પઢના. (બુખારી વ મુસ્લિમ)

૪. ચારોં કુલ ફાતિહાકે સાથ તીન તીન બાર પઢના. (અબૂ દાઉદ)

૫. સુરમા લગાના (તિરમિઝી)

૬. દાએં કરવટ લેટના. (મુસ્લિમ)

૭. દાહના હાથ દાએં ગાલકે નીચે રખના. (બુખારી વ મુસ્લિમ)

૮. સોનેસે પેહલેકી દુઆ પઢના. જૈસે,

અલ્લાહુમ્મ બિસ્મિક અમૂતુ વ અહ્યા. (બુખારી વ મુસ્લિમ)

૯. મસ્જિદમેં એ'તિકાફકી નિય્યત કરકે સોના. જૈસે

બિસ્મિલ્લાહિ દખલ્તુ વ અલયહિ તવક્કલ્તુ વ નવયતુ સુન્નતલ્ એઅ્તિકાફ.

૧૦. ઘરકે દરવાઝે **બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્મા નિર્રહીમ.** પઢકર બંદ કરેં.

(મુસ્લિમ)

૧૧. જિન બરતનોંમેં ખાને પીનેકી ચીઝેં હો ઉસે બિસ્મિલ્લાહ પઢકર ઢાંક દેં.

(મુસ્લિમ)

૧૨. આગ જલતી હો યા સુલગ રહી હો ઉસકો બુઝા દેં. (બુખારી વ મુસ્લિમ)

૧૩. જિસ રોશનીસે આગ લગનેકા ખતરા હો ઉસકો બુઝા દેં.

(બુખારી વ મુસ્લિમ)

૧૪. બીવી બચ્ચોંકે સાથ નસીહતકી બાતેં કરેં. (શમાઈલે તિરમિઝી)

૧૫. જબ બચ્ચે દસ સાલકે હો જાએં તો બહેન ભાઈકે બિસ્તર અલગ કર દેં.

(અબૂ દાઊદ, મિશ્કાત)

૧૬. આંખોંમેં સુરમા લગાએં, પેહલે દાઈ આંખમેં ફિર બાઈ આંખમેં.

(તિરમિઝી, મિશ્કાત)

૧૭. સોનેસે પેહલે મિસ્વાક કર લેં.

૧૮. સોનેસે પેહલે દોનોં હાથોંકી હથેલિયાં મિલાકર ઉન પર ફૂંક મારેં, **બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્મા નિર્રહીમ** પઢકર સૂરએ ઈખ્લાસ પઢેં, ફિર પૂરી **બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્મા નિર્રહીમ** પઢકર **કુલ અઊઝુ બિરબ્બિલ ફલક** ફિર **બિસ્મિલ્લાહ હિર્રહ્મા નિર્રહીમ** પઢકર **કુલ અઊઝુ બિરબ્બિન્નાસ** પઢેં ઔર દોનોં હાથોંકો સરસે પૈર તક જહાં તક હાથ પહોંચેં ફેર લેં, પેહલે સામનેસે શુરૂ કરકે પૈરોં તક, ઉસકે બાદ કમરકી તરફ ફેર લેં, ઈસ તરહસે તીન બાર કરેં.

(તિરમિઝી)

૧૯. ખૂદ બિસ્તર બિછાએં, તકિયા લગાએં. (મુસ્લિમ)

૨૦. ચમડે ઔર ખાલ યા ચટાઈ યા બોરિયા યા કપડેકે બિસ્તર યા ઝમીન યા તખ્ત પર સોના સુન્નત હૈ. (તિરમિઝી)

૨૧. પેટકે બલ લેટના ઈસ તરહ કે સીના ઝમીનકી તરફ હો ઔર પીઠ આસમાનકી તરફ મના કિયા ગયા હૈ. (તિરમિઝી)

૨૨. કુરઆન મજીદમેંસે કોઈ એક સૂરત પઢેં. (હદીસ)

૨૩. તહજ્જુદકી નમાઝકે લિયે નિય્યત કરકે સોએં.

૨૪. વુઝૂકા પાની ઔર મિસ્વાક પેહલેસે તૈયાર રખ્ખેં.

૨૫. રાતકો સોનેસે પેહલે વુઝૂ કરકે સોના સુન્નત હૈ. (અબૂ દાઊદ)

૨૬. ગુસલ ફર્ઝ હો જાએ તો ઉસી વક્ત ગુસલ કરના અફઝલ હૈ. (બુખારી)

ગુસલકો જી ન ચાહે તો વુઝૂ કરકે સોએં. (બુખારી, મુસ્લિમ, અબૂ દાઊદ)

ઔર યે ભી જી ન ચાહે તો ઈસ્તિન્જા કરકે સોએં. (મુસ્નદે અહમદ)

ઔર યે ભી ન હો સકે તો તયમ્મુમ કરકે સોએં. (મજમઉલ ફવાઈદ)

૨૭. લેકિન સુબહ સાદિક હો જાનેકે બાદ ગુસલ કરનેમેં દેર ન કરેં.

છીંકને ઔર જમાઈકે શરઈ આદાબ

૧. જબ છીંકે તો **અલ્હમ્દુ લિલ્લાહ** કહે. (અબૂ દાઉદ)

૨. સુનનેવાલેકો ચાહિયે કે વો **યરહમુકલ્લાહ** કહે. (અબૂ દાઉદ)

૩. અગર કોઈ છીંકનેવાલેકે, **અલ્હમ્દુ લિલ્લાહ**કે જવાબમેં **યરહમુકલ્લાહ** કહે તો છીંકનેવાલા ઉસકે જવાબમેં **યહ્દીકુમુલ્લાહુ વ યુસ્લિહુ બાલકુમ** કહે. (બુખારી)

૪. જબ છીંક આએ તો અપને મુંહકો હાથ યા કપડેસે ઢાંક લે ઔર આવાઝકો હલકી રખ્ખે. (અબૂ દાઉદ)

૫. તીન બાર અપને મુસલમાન ભાઈકી છીંકકા જવાબ દે, ઉસસે ઝિયાદા છીંક આએ તો વો ઝુકામ હૈ. (અબૂ દાઉદ)

૬. જબ જમાઈ (બગાસુ) આએ તો હાથ રખકર મુંહ બંદ કર લે, ક્યૂંકે શયતાન દાખિલ હો જાતા હૈ. (અબૂ દાઉદ વ મુસ્લિમ)

લિબાસ પહેનનેકે શરઈ આદાબ

૧. અગર તેહબંદ પેહને તો ઈસ તરહ પેહને કે ઘુટને ખુલેં ન રહેં.

૨. કુરતા પહેનના, કુરતેકી કિસમસે હર વો કપડા જો પૂરી આસ્તીનકા હો ઔર સુરીન (ચૂતડ) ઢકે રહેં.

૩. ગોલ ટોપી, દો પલ્લી ટોપી ઔર હર વો ટોપી જિસમેં કુફ્ફારકી મુશાબહત ન હો.

૪. પાયજામા પહેનના, શલવાર યા છોટી મોહરી (મોરી) કા પાયજામા જો ન ઝિયાદા ચૌડા હો ઔર ન પતલા.

૫. કોઈ ઐસા કપડા જિસસે તકબ્બુરકી બૂ ન આએ.

૬. પાયજામા, શલવાર યા લુંગી ટખ્નોંસે ઉપર રખના.

૭. નયા કપડા પહેનકર યે દુઆ પઢે :

અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિલ્લઝી કસાની મા ઉવારી બિહી અવ્રતી વ અતજમ્મલુ બિહી ફી હયાતી.

૮. બગૈર ટોપીકે અમામહ બાંધના સુન્નતકે ખિલાફ હૈ.

૯. કાલા અમામહ બાંધના ઔર શમલા છોડના સુન્નત હૈ.

૧૦. કપડા ઉતારતે વક્ત બિસ્મિલ્લાહ કહેં.

૧૧. પેહલે બાયાં હાથ આસ્તીનસે નિકાલેં ફિર દાયાં હાથ, ઈસી તરહ શલવાર ઔર પાયજામા ઉતારતે વક્ત પેહલે બાયાં પૈર નિકાલેં ફિર દાયાં.

કુરતા પહેનનેકે શરઈ આદાબ

૧. પુરાના કપડા પૈવંદ લગાકર પહેનના.

૨. બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્મા નિર્રહીમ પઢના.

૩. દાહની આસ્તીનમેં પેહલે દાયાં હાથ ડાલના.

૪. ફિર બાયાં હાથ ડાલના.

૫. ફિર સરમેં ડાલકર દુરૂસ્ત કરના.

૬. ફિર યે દુઆ પઢેં :

અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિલ્લઝી કસાની હાઝા મિનૂ ગયૂરિ હવ્લિમ્ મિન્ની વલા કુવ્વહ.

પાયજામા પહેનનેકે શરઈ આદાબ

૧. બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્મા નિર્રહીમ પઢના.

૨. બૈઠકર પહેનના.

૩. દાહને પૈરમેં ડાલના.

૪. ફિર બાએં પૈરમેં ડાલકર ખડે હોકર બાંધના.

૫. પાયજામા યા શલવાર પેહને તો દાહને પૈરમેં ફિર બાએં પૈરમેં, કમીસ પહેનેં તો પેહલે દાહને હાથમેં ફિર બાએં હાથમેં, ઈસી તરહ સદરી ઔર જૂતા, પેહલે દાહને

પૈરમેં ફિર બાએંમેં, ઔર જબ ઉતારેં તો પેહલે બાઈં તરફકા ઉતારેં ફિર દાઈં તરફકા, ઔર બદનકી પેહની હુઈ હર ચીઝકે ઉતારનેકા યેહી સુન્નત તરીકા હૈ.

જૂતા પહેનનેકે શરઈ આદાબ

૧. જૂતા પેહલે દાહને પૈરમેં પહેનના ફિર બાએં પૈરમેં પહેનના.

૨. ઉતારતે વક્ત પેહલે બાએં પૈરસે ઉતારેં ફિર દાએં પૈરસે.

૩. જબ નયા જૂતા પેહને તો યે દુઆ પળ્હે :-

અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની અસ્અલુક મિન્ ખયૂરિહી વ ખયૂરિ માહુવ લહૂ વ અઊઝુબિક મિન્ શર્રિહી વ શર્રિ માહુવ લહૂ.

બાલોંકે શરઈ આદાબ

૧. "વફરા" રખાના, યાની કાનકે ઉપર હિસ્સાસે પીછેકા મુંડવાના ઔર સીધી માંગ નિકાલના.

૨. "લિમ્મા" રખાના. યાની કાનકે નીચેસે મુંડાના જિસકો "પટ્ટા" કેહતે હૈં.

૩. "જુમ્મા" રખાના, યાની ગરદનકી ઈબ્તિદાસે કટવાના જિસકો "કાકલ" કેહતે હૈં.

૪. હજામતકે સાથ બગલ ભી મુંડાના.

૫. ઝેરે નાફ (દૂંટીકે નીચેકે બાલ) હર હફતા યા ચાલીસ દિનસે પેહલે મૂંડના યા સાફ કરના.

૬. મૂંછોંકો કતરનેમેં મુબાલગા કરના (ઝિયાદા કતરના) સુન્નત હૈ.

૭. બાલોંકો ધોના, તેલ લગાના ઔર કંઘા કરના સુન્નત હૈ.

૮. સરમેં તેલ ડાલનેકી શુરૂઆત પેશાનીકી તરફસે કરના.

૯. કંઘા પેહલે દાએંસે શુરૂ કરના.

૧૦. શીશા (આઈના-દર્પણ) દેખતે વક્ત યે દુઆ પળ્હના.

અલ્લાહુમ્મ અન્ત હસ્સન્ત ખલ્કી ફહસ્સિન્ ખુલ્કી.

નાખુન કાટનેકે શરઈ આદાબ

૧. હાથકે નાખુન, દાહને હાથકી કલિમહકી ઉન્ગલીસે શુરૂ કરકે હાથકી છોટી ઉન્ગલી પર ખતમ કરના.

૨. બાએં હાથકી છોટી ઉન્ગલીસે શુરૂ કરકે દાહને અંગૂઠે પર ખતમ કરના.

૩. પૈરકે નાખુન, દાહને પૈરકી છોટી ઉન્ગલીસે શુરૂ કરકે અંગૂઠે પર ખતમ કરના.

૪. બાએં પૈરકે અંગૂઠેસે શુરૂ કરકે છોટી ઉન્ગલી પર ખતમ કરના.

અંગૂઠી પહેનનેકે શરઈ આદાબ

૧. ચાંદીકી અંગૂઠી પેહને.

૨. સીધે હાથકી છુન્ગલિયા (છોટી ઉન્ગલી) મેં પેહને.

૩. નગીના નીચે રખ્ખે, ચાંદીકા યા પત્થરકા.

મસ્જિદમેં દાખિલ હોનેકે શરઈ આદાબ

૧. બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્મા નિર્રહીમ પળ્હના.

૨. દાહના કદમ અંદર રખના.

૩. દાખિલ હોનેકી દુઆ પળ્હના.

અલ્લાહુમ્મફ્ તહ્લી અબ્વાબ રહ્મતિક.

૪. અસ્સલામુ અલયકુમ કેહના, ચાહે મસ્જિદમેં કોઈ ભી ન હો.

૫. એ'તિકાફકી નિય્યત કરના.

૬. ઈસ્તિહ્ઝારે ખુદાવંદીકા ખયાલ કરતે હુએ દાખિલ હોના.

૭. વાપસીમેં બાયાં કદમ પેહલે બાહિર નિકાલના.

૮. બાયાં કદમ મસ્જિદસે નિકાલકર જૂતે યા ચંપલ પર રખના ફિર દાહને પૈરમેં પહેનકર બાએં પૈરમેં પહેનના.

૯. એહતિરામે મસ્જિદકો મુકદમ રખના.

૧૦. મસ્જિદસે બાહિર નિકલનેકી દુઆ પઢના :

અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની અસ્અલુક મિન્ ફઝ્લિક.

બૈતુલખલાકે શરઈ આદાબ

૧. ઈસ્તિન્જાકે લિયે પાની ઔર ઢેલે દોનોં લે જાએ, તીન ઢેલે યા પત્થર હોં તો બેહતર હૈ. (ઈબ્ને માજા)

૨. જાતે હુએ બાયાં પૈર અંદર રખ્ખેં.

૩. કદમચે પર સીધા કદમ રખ્ખે ઔર ઉતરનેમેં બાયાં પૈર કદમચેસે નીચે રખ્ખે.

૪. બૈતુલખલા જાનેસે પેહલે અંગૂઠી યા કિસી ચીઝ પર કુરઆન શરીફકી આયત ઔર હુઝૂર (સ.અ.વ.) કા નામ મુબારક લિખ્ખા હો ઔર દિખાઈ દેતા હો તો ઉસકો ઉતારકર બાહિર હી છોડ દેં. (નસાઈ)

૫. તા'વીઝ જિસકો મોમજામા કર લિયા ગયા હો યા કપડેમેં સી લિયા ગયા હો ઉસકો પહેનકર જાના જાઈઝ હૈ.

૬. જબ બદન નંગા કરે તો આસાનીકે સાથ જિતના નીચે હોકર ખોલ સકેં તો ઉતના હી બેહતર હૈ. (તિરમિઝી, અબૂ દાઉદ)

૭. સર ઢાંકકર ઔર જૂતા પહેનકર બૈતુલખલા જાએં. (ઈબ્ને સઅદ)

૮. દાખલેકી દુઆ દિલમેં પઢના જૈસે :

બિસ્મિલ્લાહિ. અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની અઊઝુબિક મિનલ્ ખુબુષિ વલ ખબાઈષ. (તિરમિઝી)

૯. બાએં પૈર પર ઝોર દેકર બૈઠના.

૧૦. ચલતી હુઈ હવાકા રૂખ ન કરના.

૧૧. પરદેકી જગહકા તલાશ કરના.

૧૨. કિબ્લાકા એહતિરામ કરના, યાની બૈઠનેકી સૂરતમેં ન કિબ્લાકી તરફ મુંહ હો ઔર ન પીઠ હો. (બુખારી વ મુસ્લિમ)

૧૩. મિટ્ટીકે તીન ઢેલોંસે સાફ કરના. (તિરમિઝી)

૧૪. ફિર પાનીસે પાક કરના. (તિરમિઝી)

૧૫. ઈસ્તિન્જામેં બગૈર ઝરૂરત બાત ન કરેં ઔર ન અલ્લાહકા ઝિક્ર કરેં. (બુખારી વ મુસ્લિમ)

૧૬. પેશાબ કરતે વક્ત, ઈસ્તિન્જા કરતે વક્ત ખાસ હિસ્સે (શરમગાહ) કો દાયાં હાથ ન લગાએં બલ્કે બાયાં હાથ લગાએં.

૧૭. પેશાબ કરનેકે લિયે નરમ જગહ ઔર બૈઠકર પેશાબ કરના ચાહિયે.

૧૮. ઈસ્તિન્જાકે લિયે કિસી આડમેં બૈઠેં યા ઈતની દૂર ચલે જાએં કે લોગોંકી નિગાહ ન પડે. (તિરમિઝી)

૧૯. લોગોંકે રાસ્તેમેં પાખાના (સંડાસ) ન કરે, ઔર ન હી લોગોંકે કિસી સાયાકે નીચે પાખાના કરે. (મુસ્લિમ)

૨૦. ફારિગ હોનેકે બાદકી દુઆ પઢના.

ગુફ્રાનક. અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિલ્લઝી અઝ્હબ અન્નિલ્ અઝા વ આફાની. (તિરમિઝી)

પેશાબ કરનેકે શરઈ આદાબ

૧. એહતિરામે કિબ્લા યાની કિબ્લાકી તરફ મુંહ ન કરના.

૨. ઊંચી જગહ પર બૈઠકર પેશાબ ન કરના.

૩. પેશાબકી છીંટોંસે એહતિયાત કરના.

૪. બૈઠકર પેશાબ કરના.

૫. સર ઢકકર પેશાબ કરના યાની ટોપી વગૈરહસે ઢકના.

૬. રાસ્તે પર ઔર દરખ્તકે નીચે જિસકે સાયેસે લોગ ફાઈદા ઉઠાતે હોં પેશાબ ન કરના.

૭. પાયજામા પહેનનેકી સૂરતમેં કમરબંદ ખોલકર પેશાબ કરના તાકે છીંટોંસે એહતિયાત રહે.

૮. સતરકા છુપા હોના યાની રાન ઔર સુરીન (ચૂતડ) ન ખુલે.

ઘરમેં દાખિલ હોને ઔર બાહિર નિકલનેકે શરઈ આદાબ

૧. દાહને પૈરસે દાખિલ હોના.

૨. બિસ્મિલ્લાહ પળ્હતે હુએ દાખિલ હો. (અબૂ દાઉદ)

૩. ઘરમેં દાખિલ હોતે વક્ત કોઈ ન કોઈ ઝિક્ર કરે.

૪. ઘરમેં દાખિલ હોતે વક્ત યે દુઆ પળ્હે :

અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની અસ્અલુક ખયૂરલ્ મવ્લજિ વ ખયૂરલ મખ્રજિ બિસ્મિલ્લાહિ વલજ્ના વ બિસ્મિલ્લાહિ ખરજ્ના વ અલલ્લાહિ રબ્બના તવક્કલ્ના.

૫. ઘરવાલોંકો સલામ કરે. (મુસ્લિમ)

૬. ઘરવાલોંકો કુંડી યા પૈરોંકી આહટસે ખબર કર દે.

૭. મહેમાન જબ રૂખ્સત હો તો ઘરકે દરવાઝે તક ઉસકો છોડે.

૮. ફિર ઘરસે બાહિર નિકલે તો યે દુઆ પળ્હે :

લા હવ્લ વલા કુવ્વત ઈલ્લા બિલ્લાહ.

બાઝાર જાનેકે શરઈ આદાબ

૧. ખૂદ અપના સૌદાં ખરીદકર લાના દૂસરોંકે ભી કામ આના.

૨. બાઝાર પહોંચકર ચોથા કલિમહ કસરતસે પળ્હના.

૩. સૌદા ખરીદને ઔર બેચનેમેં સાફગોઈસે કામ લેના.

૪. નાપ તોલમેં ઈન્સાફસે કામ લેના.

૫. સૌદેકે ઐબકો ઝાહિર કરના.

૬. ગ્રાહકકો ધોકા ન દેના.

૭. ઝૂઠી કસમ ખાનેસે પરહેઝ કરના.

૮. ખોટા સિક્કા ચલાનેમેં એહતિયાત કરના.

૯. બાઝાર જાતે હુએ યે દુઆ પઢના :
અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની અઊઝુબિક મિન્ ફિત્નતિન્નિસાઈ વ અઝાબિલ્ કબ્રિ.

દાઢી મૂંછ ઔર બાલોંકે શરઈ આદાબ

૧. એક મુશ્તકે બાદ દાઢીકે દાએં, બાએં કે બાલ બરાબર કર સકતે હૈં.
૨. એક મુશ્ત યા ઉસસે બડી દાઢી રખના, મૂંછોંકે કતરવાનેમેં મુબાલગા કરના (યાની ઝિયાદા કતરના).
૩. સર ઔર દાઢીકે બાલોંકો દુરૂસ્ત કરકે તેલ લગાના.
૪. સર ઔર દાઢીમેં કંઘા કરના.
૫. સુન્નતકે મુતાબિક બાલ રખના.
૬. દાઢીમેં મહેંદી લગા સકતે હૈં.

બચ્ચા પૈદા હોનેકે બાદકે શરઈ આદાબ

૧. બચ્ચોંકે દાએં કાનમેં અઝાન ઔર બાએં કાનમેં તકબીર કેહના.
૨. નામ જલ્દી ઔર અચ્છા રખના.
૩. સાતવેં રોઝ નામ રખકર અકીકા કરના.
૪. કિસી અલ્લાહવાલેસે છૂહારા (ખારેક) ચબવાકર બચ્ચેકે મુંહમેં લગાના ઔર દુઆ કરાના.

કબ્રસ્તાન જાનેકે શરઈ આદાબ

૧. નેક નિય્યતસે જાના. યાની મરનેવાલોંકો નફા પહોંચાનેકી ગર્ઝસે જાના.
૨. **અસ્સલામુ અલયકુમ યા અહ્લલ્ કુબૂરિ મિનલ્ મુસ્લિમીન વલ મુસ્લિમાત** કેહના.
૩. મરનેવાલોંકે લિયે દુઆએ મગફિરત કરના.

૪. અપને મરનેકા ભી ધ્યાન કરના, યાની સોચના કે લોગ કૈસે કૈસે અરમાન લેકર ચલે ગયે ઔર દુનિયાકા ક્યા હુવા સબ છોડ ગયે.

૫. આખિરતકી તૈયારીમેં લગ જાના. યાની આમાલે ખૈરકી તરફ મુતવજ્જેહ હોના.

૬. કબ્રસ્તાનમેં ચલતે હુએ કબરોં પર પૈર રખને ઔર બૈઠનેસે એહતિયાત કરના.

૭. હર જાનેવાલેકો કમસે કમ ઈતના કેહના ઝરૂરી હૈ, ઔર યે ભી દુઆએ મગફિરત હૈ જૈસે :

યગ્ફિરુલ્લાહુ લના વ લકુમ.

મુરદેકો નેહલાનેકે શરઈ આદાબ

૧. જિસ તખ્ત પર નેહલાના હો ઉસકા પાક હોના ઝરૂરી હૈ.

૨. તખ્ત પર મય્યિતકો લિટાકર હલકે હાથોં પેટકા દબાના.

૩. દસ્તાના (હાથકે મોઝે) પહેનકર તીન બાર યા પાંચ બાર યા સાત બાર ઢેલેસે સાફ કરના.

૪. બેર (બોરડી) કે પત્તે પાનીમેં ગરમ કરકે નેહલાના.

૫. નેહલાનેમેં મુલતાની યા સાબુનકા ઈસ્તેમાલ કરના.

૬. પરદેકા બહોત હી એહતિમામ કરના.

૭. જિસ્મકા નિચલા હિસ્સા અચ્છી તરહ સાફ કરના.

૮. જિસ્મકો અચ્છી તરહ મિટ્ટી યા સાબુન વગૈરહ લગાકર સાફ કરના.

૯. દૂસરા દસ્તાના પહેનકર, વુઝૂ કરવાકર, સરસે પૈર તક તીન બાર પાની બહાના.

૧૦. ફિર દાહની કરવટ કરકે તીન બાર પાની બહાના.

૧૧. ફિર બાઈ કરવટ તીન બાર પાની બહાના.

૧૨. કિસી ખુશ્ક કપડેસે બદન પોંછકર સાફ કરના.

કફન ઔર કફનાકે શરઈ આદાબ

કફન મર્દકે લિયે તીન કપડે ઔર ઔરતકે લિયે પાંચ કપડે હોતે હૈં :

૧. એક બડી ચાદર જિસકા સાઈઝ ઢાઈ ગઝ લંબા ઔર સવા ગઝ ચૌડા હો પેહલે ચારપાઈ પર બિછાયા જાએ.

૨. ફિર એક ચાદર જિસકા સાઈઝ સરસે પૈર તક હો બડી ચાદરકે ઉપર રખ્ખે.

૩. ફિર કફની સરસે ડાલકર મોંઢેસે ઘુટનેકે નીચે તક કરે.

૪. ઔરતકે લિયે એક સીનાબંદ હો.

૫. એક કપડા ઉસી સાઈઝકા હો જિસે ઓઢણી યા દોપટ્ટા કેહતે હૈં.

૬. ફિર ખૂશ્બૂકે લિયે કાફૂર, ઈત્ર વગૈરહ હો તો ભી ઈસ્તે'માલ કર સકતે હૈં.

નોટ : પેહલે બડી ચાદર ચારપાઈ પર બિછા દેં ઈસ તરહ કે ઉપરકા આધા હિસ્સ સમેટકર સરહાને કર દેં, ફિર મય્યિત મર્દકી રખકર કફનીકે ઉપરકા હિસ્સા જો સમેટા હુવા રખ્ખા હૈ સરમેં ડાલકર પૂરા ખોલ દેં. ફિર વો કપડા જિસકો લપેટકર લાએ હૈં નિકાલેં. ફિર છોટી ચાદર લપેટનેસે પેહલે કાફૂર નાકમેં ઔર હાથ પૈરકે જોડોં પર લગાએં, ફિર ઈત્રકો દાઢીમેં મુંહ ઔર પેશાની પર લગાએં, છોટી ચાદરકા બાયાં પલ્લા પલ્ટેં, ફિર દાહના પલ્લા પલટકર દોનોં ઈસી તરહ પલટકર તીન પટ્ટિયોંસે બાંધ દેં, ઈસ તરહ મર્દકા જનાઝા તૈયાર હો ગયા, કિસી ચાદરસે ઢકકર લે જાએં, ઉસ ચાદરકા નઈ હોના ઝરૂરી નહીં હૈ.

ઔરત મય્યિતકે પાંચ કપડે

કફન ઉપરકી તરહ ચારપાઈ પર ફૈલાકર કફની સમેટકર સરહાને રખકર સીનાબંદ બેડા કરકે ફૈલા દેં, ફિર ઔરતકી મય્યિતકો રખકર સીનાબંદ બગલસે નિકાલકર લપેટ દેં, ફિર કફન ફૈલાકર સરકે બાલોંકો દો હિસ્સોંમેં કરકે દોપટ્ટા લપેટકર સીના પર રખ દેં, ફિર ખૂશ્બૂ લગાકર દોનોં ચાદરેં લપેટકર પટ્ટીસે બાંધેં, ફિર કિસી ચાદરસે ઢકકર લે જાએં.

દફનાનેકે શરઈ આદાબ

૧. નમાઝે જનાઝા પઢકર મય્યિતકી ચારપાઈ કબ્રમેં પશ્ચિમકી તરફ રખ્ખેં.

૨. ફિર ઉપરકી ચાદર લપેટકર પૈરોંકી તરફસે કમરમેં ડાલકર ઉતારેં.

૩. લહદમેં રખનેસે પેહલે ચાદર એક તરફસે ખીંચ લેં.

૪. ઔરતકી મય્યિત પર ચાદરસે પરદા કરેં.

૫. ઔરતકી મય્યિત ઉતારનેમેં મહરમકા હોના બેહતર હૈ.

૬. મય્યિતકો લહદમેં પૂરબ (પૂર્વ દિશા) કી દીવારકે સહારે દાહની કરવટ પર રખ્ખેં.

૭. કફનમેં બંધી હુઈ પટ્ટીકી ગાંઠેં ખોલ દેં ઔર મુંહ ન ખોલેં.

૮. કબ્રમેં કાફૂર, સંદલ વગૈરહ પાનીમેં ઘોલકર લહદમેં છિડકેં.

૯. પેહલે સરહાનેકી તરફસે બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્‌મા નિર્રહીમ પઢકર મિટ્ટી ડાલેં.

૧૦. કબ્રમેં ઉતારતે વક્ત યે દુઆ પઢેં :

બિસ્મિલ્લાહિ વ અલા મિલ્લતિ રસૂલિલ્લાહ.

મૌત ઔર ઉસકે બાદકે શરઈ આદાબ

૧. જબ મૌતકી ખબર સુને તો યે દુઆ પઢે.

ઈન્ના લિલ્લાહિ વ ઈન્ના ઈલયૂહિ રાજિઊન.

૨. જબ યે માલૂમ હોને લગે કે મૌતકા વક્ત કરીબ હૈ તો ઉસ વક્ત જો લોગ મૌજૂદ હોં ઉસકા મુંહ કિબ્લાકી તરફ ફેર દેં. (મુસ્તદરક હાકિમ)

૩. જબ મૌત કરીબ માલૂમ હો તો યે દુઆ પઢે :

અલ્લાહુમ્મગ્ફિર્‌લી વર્‌હમ્ની વ અલ્હિક્‌ની બિર્રફીકિલ્ અઅ્‌લા.

(બુખારી, મુસ્લિમ, તિરમિઝી)

૪. જબ રૂહ નિકલનેકે આસાર મહેસૂસ હોં તો યે દુઆ પઢે :

અલ્લાહુમ્મ અઈન્ની અલા ગમરાતિલ્ મૌતિ વ સકરાતિલ્ મૌત.

૫. રૂહ નિકલ જાનેકે બાદ મય્યિતકી આંખેં બંદ કર દે.

૬. જો શખ્સ મય્યિતકો તખ્ત પર રખનેકે લિયે ઉઠાએ યા જનાઝા ઉઠાએ તો બિસ્મિલ્લાહ કહે. (ઈબ્ને અબી શૈબહ)

૭. મય્યિતકો જલ્દી દફનાના સુન્નત હૈ. (સુનને અબી દાઉદ)

૮. મય્યિતકો કબ્રમેં દાહની કરવટ પર ઈસ તરહ લિટાના ચાહિયે કે પૂરા સીના કા'બાકી તરફ હો ઔર પુશ્તકો કબ્રકી દીવારસે લગા દે.

૯. મય્યિતકે રિશ્તેદારોંકો ખાના દેના મસનૂન હૈ, ઉસ ખાનેકો તમામ બિરાદરી યા રિશ્તેદારોંકો ખાના દુરૂસ્ત નહીં. મય્યિતવાલોંકે ખાનેમેં જો શરીક હૈં ઉનકે લિયે યે ખાના જાઈઝ હૈ.

૧૦. કબ્રકો ન બહોત ઊંચી કરેં ઔર ન પુખ્તા (પક્કી) બનાએં. કબ્ર પર પાની છિડકના સુન્નત હૈ. (અબૂ દાઉદ, હાકિમ, બયહકી)

૧૨. જબ મય્યિતકે દફનસે હુઝૂર (સ.અ.વ.) ફારિગ હોતે તો ખૂદ ભી ઔર દૂસરોંસે ભી ફરમાતે, અપને ભાઈકે લિયે ઈસ્તિગ્ફાર કરો, ઔર સાબિત કદમ રેહનેકી દુઆ કરો.

૧૩. જબ મય્યિતકો કબ્રમેં રખ્ખેં તો યે દુઆ પઢેં.

બિસ્મિલ્લાહિ વ અલા મિલ્લતિ રસૂલિલ્લાહ.

ગુસલકે શરઈ આદાબ

૧. પાનીકો એહતિયાતકી જગહ પર રખના તાકે નજાસતકી છીંટેં ન પડેં.

૨. પેહલે દોનોં હાથ પહોંચોં તક તીન બાર ધોના.

૩. છોટા બડા ઈસ્તિન્જા કરના.

૪. ફિર નિચલા હિસ્સા ઈસ તરહ ધોના કે નજાસત (નાપાકી) કા શક ભી ન રહે.

૫. અગર વોહી નજિસ (નાપાક) કપડે પેહને હુએ નહા રહા હૈ તો ઉસકો ભી પાક કરના.

૬. ઉસ કપડેકા તારતાર (પૂરેપૂરા) ભિગોના.

૭. ફિર વુઝૂ કરના, મગર દો ચીઝોંકા ધ્યાન રખના, કુલ્લીમેં ગરારહ કરના

નાકમેં નરમ હડ્ડી તક પાની પહોંચાના, બાએં હાથકી છોટી ઉન્ગલીસે નાક કુરેદ કર સાફ કરના. લેકિન અગર રોઝા હો તો ગરારહ ન કરે.

૮. ઉસકે બાદ પાની સર પર ડાલના, ફિર દાએં કંધે પર ફિર બાએં કંધે પર, ફિર બદનકો હાથસે મલે યે એક બાર હુવા. ફિર દો બારહ ઈસી તરહ પાની ડાલે, પેહલે સર પર ફિર દાએં કંધે પર ફિર બાએં કંધે પર (જહાં બદન સૂખા રેહનેકા અંદેશા હો વહાં હાથસે મલકર પાની બહાનેકી કોશિશ કરે.) ફિર ઈસી તરહ તીસરી બાર પાની સરસે પૈર તક બહાએ.

૯. ગુસલકે બાદ બદનકો કપડેસે સાફ કરના ભી સાબિત હૈ. ઔર ન સાફ કરના ભી.

૧૦. ફિર પાની ઈતના ઔર ઈસ તરહ બહાના કે જિસ્મકા કોઈ હિસ્સા બાલ બરાબર સૂખા ન રહે.

વુઝૂકે શરઈ આદાબ

૧. નિય્યત કરના.
૨. ઊંચી જગહ બૈઠના.
૩. **બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્‌મા નિર્રહીમ પઢના**
૪. કિબ્લા રૂખ હોના.
૫. દોનોં હાથોંકો ગટ્ટોં તક ધોના.
૬. તીન બાર કુલ્લી કરના.
૭. મિસ્વાક કરના.
૮. તીન બાર નાકમેં પાની પહોંચાના, ફિર બાએં હાથકી છોટી ઉન્ગલીસે નાકકો કુરેદકર સાફ કરના.
૯. હર ઉઝ્‌વકો તીન બાર ધોના.
૧૦. લગાતાર ધોના.
૧૧. પાનીકે ઈસરાફ (ફુઝૂલ બહાને) સે બચના.
૧૨. પૂરે સરકા મસહ સુન્નતકે મુતાબિક કરના.

૧૩. હાથ પૈરકી ઉન્ગલિયોં ઔર દાઢીકા ખિલાલ કરના.

૧૪. વુઝૂકે બાદ કલિમએ શહાદત પળ્હના જૈસે.

અશ્હદુ અલ્લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ વહ્દહૂ લાશરીક લહૂ વ અશ્હદુ અન્ન મુહમ્મદન્ અબ્દુહૂ વ રસૂલુહ.

૧૫. વુઝૂકે બાદકી દુઆ પળ્હના જૈસે :

અલ્લાહુમ્મજ્ અલ્ની મિનત્તવ્વાબીન વજ્અલ્ની મિનલ્ મુત-તહ્હિરીન.

૧૬. આસમાનકી તરફ દેખકર સૂરએ કદ્ર પળ્હના.

મિસ્વાકકે શરઈ આદાબ

૧. મિસ્વાક એક બાલિશ્તસે ઝિયાદા લંબી ન હો, આર ઉન્ગલીસે ઝિયાદા મોટી ન હો.

૨. કુરઆને કરીમકી તિલાવતકે લિયે.

૩. મુંહમેં બદબૂ હો જાનેકે વક્ત.

૪. હદીસ શરીફ પળ્હને પળ્હાનેકે લિયે.

૫. ઝિક્રે ઈલાહીસે પેહલે.

૬. ઈલ્મે દીન પળ્હને યા પળ્હાનેકે વક્ત.

૭. બીવીકે સાથ મુજામઅત (હમબિસ્તરી) સે પેહલે.

૮. ખાનએ કા'બા યા હતીમમેં દાખિલ હોનેકે બાદ.

૯. અપને ઘરમેં દાખિલ હોનેકે બાદ.

૧૦. ભૂખ પ્યાસ લગનેકે વક્ત.

૧૧. કિસી ભી મજલિસે ખૈરમેં જાનેસે પેહલે.

૧૨. સહરકે વક્ત.

૧૩. મૌતકે આસાર પૈદા હો જાનેકે વક્ત.

૧૪. હર વુઝૂ કરતે વક્ત મિસ્વાક કરના સુન્નત હૈ.

૧૫. ઉસમેં અલ્લાહ તઆલાકી ખૂશ્નૂદી હૈ, મિસ્વાક દિલકો પાક કરતી હૈ.

૧૬. સોનેસે પેહલે.

૧૭. ખાના ખાનેસે પેહલે.

૧૮. સફરમેં જાનેસે પેહલે.

૧૯. સફરસે વાપસ આનેકે બાદ

૨૦. સોકર ઉઠનેકે બાદ.

અઝાન ઔર મુઅઝ્ઝિનકે શરઈ આદાબ

૧. મુઅઝ્ઝિનકા મર્દ હોના.

૨. મુઅઝ્ઝિનકા આકિલ હોના.

૩. મુઅઝ્ઝિનકા મસાઈલે ઝરૂરિયહસે વાકિફ હોના.

૪. મુઅઝ્ઝિનકા પરહેઝગાર ઔર દીનદાર હોના.

૫. લોગોંકે હાલસે બાખબર હોના.

૬. મુઅઝ્ઝિનકા બુલંદ આવાઝ હોના.

૭. અઝાનકા કિસી ઊંચી જગહ પર મસ્જિદસે અલગ કેહના.

૮. અઝાનકા ખડે હોકર કેહના.

૯. અઝાનકે અલ્ફાઝોંકો રૂક રૂકકર અદા કરના.

૧૦. અઝાન કેહતે હુએ કાનોંકે સૂરાખોંકો બંદ કરના.

૧૧. અઝાનમેં "હય્ય અલસ્સલાહ" કેહતે હુએ દાહની તરફ મુંહ ફેરના, ઔર "હય્ય અલલ્ ફલાહ" કેહતે હુએ બાઈ તરફ મુંહ ફેરના.

૧૨. અઝાન ઔર ઈકામતકા કિબ્લા રૂ હોકર કેહના.

૧૩. અઝાન કેહતે વક્ત બડી નાપાકીસે પાક હોના.

૧૪. અઝાન ઔર ઈકામતકે અલ્ફાઝ તરતીબવાર કેહના.

૧૫. અઝાન ઔર ઈકામતકી હાલતમેં કોઈ દૂસરા કલામ (બાત) ન કરના ચાહિયે, વો સલામકા જવાબ હી ક્યૂં ન હો.

૧૬. જબ અઝાન સુને તો તિલાવત, ઝિક્ર ઔર તસ્બીહ બંદ કરકે અઝાનકા જવાબ દે; યાની અઝાનકે કલિમાતકો દોહરાએ. ઔર જબ મુઅઝ્ઝિન "હય્ય અલસ્સલાહ" ઔર "હય્ય અલલ્ ફલાહ" કહે તો જવાબમેં લા હવ્લ વલા કુવ્વત

ઈલ્લા બિલ્લાહ કહે.

૧૭. ફજરકી અઝાનમેં "અસ્સલાતુ ખયરૂમ્ મિનન્નૌમ" કે જવાબમેં સદક્ત વ બરરૂત કહે.

૧૮. ઈકામતકા જવાબ ભી અઝાનકી તરહ દે લેકિન "કદ કામતિસ્સલાહ" કે જવાબમેં "અકામહલ્લાહુ વ અદામહા" કહે.

૧૯. અઝાન ખતમ હોનેકે બાદ દુરૂદ શરીફ પઢના સુન્નત હૈ, ફિર યે દુઆ પઢે :

અલ્લાહુમ્મ રબ્બ હાઝિહિદ્ દઅ્વતિ ત્તામ્મતિ વસ્સલાતિલ્ કાઈમતિ આતિ મુહમ્મદનિલ્ વસીલત વલ ફઝીલત વબ્અષ્ઢુ મકામમ્ મહ્મૂદનિલ્લઝી વ અત્તહૂ ઈન્નક લા તુખ્લિફુલ્ મીઆદ.

નમાઝમેં કિયામકે શરઈ આદાબ

૧. પૈરકે પંજોંકો કિબ્લા રૂખ સીધા રખના.
૨. ચાર ઉન્ગલીસે છ ઉન્ગલીકા ફાસલા રખના.
૩. હાથોંકો કાનોં તક ઉઠાના.
૪. હાથોંકો કિબ્લાકી તરફ રખના.
૫. હાથકો નાફકે નીચે રખના.
૬. બાએં હાથકી કલાઈ પર દાહને હાથકી કલાઈ રખના.
૭. હાથકી છોટી ઉન્ગલી ઔર અંગૂઠેસે હલ્કા બનાના.
૮. દરમિયાનકી તીન ઉન્ગલિયોંકો કલાઈ પર રખના.
૯. નિગાહ સિજદહકી જગહ પર રખના.
૧૦. મોન્ઢેસે મોન્ઢા મિલાએ રખના.
૧૧. દોનોં પૈરોં પર બરાબર બોઝ રખના.
૧૨. સફકો સીધી રખના.
૧૩. અઊઝુબિલ્લાહ ઔર બિસ્મિલ્લાહ પઢના.
૧૪. સના (સુબ્હાનકલ્લાહુમ્મ.....) પઢના.

૧૫. સૂરએ ફાતિહા ખત્મ હોને પર ચુપકેસે "આમીન" કેહના.

ઔરતોંકી નમાઝ

૧. હાથકો કંધોં તક ઉઠાના.

૨. હથેલિયોંકો કિબ્લાકી તરફ કરના.

૩. હાથ સીને પર રખના.

૪. દાહની હથેલી બાઈ હથેલી પર રખના.

૫. દરમિયાનકી તીન ઉન્ગલિયોંકો કલાઈ પર રખના.

૬. નિગાહ સિજદહકી જગહ પર રખના.

૭. અઊઝુબિલ્લાહ ઔર બિસ્મિલ્લાહ પઢના.

૮. સના (સુબ્હાનકલ્લાહુમ્મ.....) પઢના.

૯. સૂરએ ફાતિહાકે ખત્મ પર આહિસ્તાસે "આમીન"કેહના.

નમાઝમેં રૂકૂઅકે શરઈ આદાબ

૧. સર ઔર કમરકો બરાબર રખના.

૨. હાથોં ઔર પૈરોંકો સીધા રખના.

૩. ઉન્ગલિયોંકો કુશાદા (ચૌડી) કરકે ઘુટનોંકો મઝબૂત પકડના.

૪. ખુદાકે સામને ઝુકનેકા ધ્યાન રખના.

૫. નઝર પૈરકે અંગૂઠોં પર રખના.

૬. રૂકૂઅકી તસ્બીહ પઢના.

૭. તાક અદદમેં (તીન, પાંચ યા સાત બાર) પઢના

સિજદેકે શરઈ આદાબ

૧. સિજદેમેં પેહલે દોનોં ઘુટનોંકો ઝમીન પર રખના.

૨. ફિર નાક ઔર પેશાની રખના.

૩. પેટકો રાનોંસે ઔર પેહલૂઓંકો બાઝૂઓંસે અલગ રખના.

૪. કોહનિયોંકો ઝમીનસે અલગ રખના.

૫. નઝર હાથકે અંગૂઠોં પર રખના.

૬. પૈરોંકો પંજોંકે બલ ખડા રખના.

૭. સિજદહકી તસ્બીહ પઢના.

૮. ખુદાકે સામને નાક રગડનેકા ધ્યાન રખના.

૯. ઉઠતે વક્ત પેહલે નાક ફિર હાથ ફિર ઘુટનોંકો ઉઠાના.

ઔરતોંકે લિયે

૧. પેટકો રાનોંસે ઔર બાહેં પેહલૂઓંસે મિલાએ રખના

૨. કોહનિયોંકો ઝમીન પર બિછી રખના.

૩. હાથકે અંગૂઠે પર નઝર રખના.

૪. પંજોંકો બિછાકર દોનોં પૈર દાહની તરફ નિકાલકર બૈઠના.

કાઈદાકે શરઈ આદાબ

૧. દાએં પૈરકો ખડા રખના. ઔર બાએં પૈરકો બિછાકર ઉસ પર બૈઠના.

૨. પૈરકી ઉન્ગલિયોંકો કિબ્લાકી તરફ રખના.

૩. દોનોં હાથોંકો રાનોં પર રખના.

૪. તશહ્હુદ (અત્તહિય્યાત) મેં અશહદુ અલ્લાહ ઈલાહ પર શહાદતકી ઉન્ગલીકો ઉઠાના ઔર ઈલ્લલ્લાહ પર ઝુકા દેના.

૫. કાઈદએ અખીરહમેં દુરૂદ શરીફ પઢના.

૬. દુરૂદ શરીફકે બાદ દુઆએ માસૂરહ ઉન અલ્ફાઝમેં જો હદીસમેં હોં પઢના.

૭. દોનોં તરફ સલામ ફેરના.

૮. સલામકી દાહની તરફસે ઈબ્તિદા (શુરૂઆત) કરના.

૯. ઈમામકો મુકતદિયોં, ફરિશ્તોં ઔર સાલેહ જિન્નાતકી નિય્યત કરના.

૧૦. મુકતદિયોંકો ઈમામ, ફરિશ્તોં ઔર સાલેહ જિન્નાત ઔર દાએં બાએં મુકતદિયોંકી નિય્યત કરના.

૧૧. મુન્ફરિદ (અકેલે નમાઝ પઢને વાલે) કો સિર્ફ ફરિશ્તોંકી નિય્યત કરના.

૧૨. મુકતદીકો ઈમામકે સાથ સાથ સલામ ફેરના.

૧૩. દૂસરે સલામકી આવાઝકો પેહલે સલામસે પસ્ત (ધીમી) કરના.

૧૪. રૂકૂઅમેં હાથકી ઉન્ગલિયાં ફૈલી હુઈ રખના ઔર સિજદહમેં યે ઉન્ગલિયાં મિલી હુઈ રખના.

નમાઝકે વો આદાબ જો સબકે લિયે યકસાં હૈં

ખડે હોનેકી હાલતમેં સિજદહકી જગહ પર, ઔર રૂકૂઅકી હાલતમેં પૈર પર, સિજદહકી હાલતમેં નાક પર, ઔર સલામ ફેરતે વક્ત કંધોં પર નઝર રહે. ઔર જમાઈ (બગાસુ) આએ તો રોકેં. ઔર અગર ન રૂકે તો દાહને હાથકી પુશ્તસે રોકેં. ઔર જબ ખાંસીકા અસર માલૂમ હો તો ભી રોકનેકી કોશિશ કરેં ઔર ઝબ્ત કરેં, સિર્રી (યાની આહિસ્તા કિરાઅતવાલી) નમાઝમેં ઈતની આવાઝસે પઢેં કે ખૂદ સુન સકેં, સલામ ફેરકર એક બાર "અલ્લાહુ અકબર" કહેં ફિર તીન મરતબા અસ્તગ્ફિરૂલ્લાહ" કહેં.

દુઆમેં હાથ ઉઠાનેકે શરઈ આદાબ

૧. હાથોંકો કંધેકે સામને રખના.

૨. હાથોં ઔર ઉન્ગલિયોંકો કુશાદા રખના.

૩. દુઆમેં દિલકા હાઝિર હોના ઔર કુબૂલિયતકા યકીન હોના.

૪. દુઆકી ઈબ્તિદા (શુરૂઆત) ઔર ઈન્તિહા (ખતમ) દુરૂદ શરીફસે કરના.

૫. ખુદાકી બડાઈ ઔર મહેરબાની ઔર અપની બદ આ'માલી ઔર નાફરમાનીકા ધ્યાન હોના.

૬. ઈમામકી દુઆ પર આમીન કેહના.

૭. દુઆકી હાલતમેં દો ઝાનોં બૈઠના.

૮. નમાઝમેં આજિઝી ઔર ઈન્કિસારી હોના.

૯. દુઆકે બાદ હાથોંકા મુંહ પર ફેરના.

નમાઝે જુમ્આકે શરઈ આદાબ

૧. જુમ્આકે દિન ગુસલ કરેં, સરકે બાલ હોં તો ઉનકો ઔર બદનકો ખૂબ સાફ કરેં.

૨. મિસ્વાક કરેં.

૩. અચ્છેસે અચ્છા કપડા પેહને, હો સકે તો ખૂશ્બૂ લગાએ, નાખુન વગૈરહ કાટે.

૪. જામેઅ મસ્જિદમેં બહોત જલ્દી જાએ.

૫. નમાઝે જુમ્આકે લિયે પૈદલ જાએ.

૬. ખુત્બા પઢનેકી હાલતમેં પઢનેવાલેકો ખડા હોના.

૭. દોનોં ખુત્બોંકે દરમિયાનમેં ઈતની દેર બૈઠના કે કમસે કમ તીન મરતબા સુબ્હાનલ્લાહ કેહ સકે.

૮. દોનોં ખુત્બે પઢના.

૯. દોનોં હદસોં (પેશાબ, પાખાના) સે પાક હોના.

૧૦. ખુત્બા પઢનેકી હાલતમેં મુંહ લોગોંકી તરફ હોના.

૧૧. ખુત્બા શુરૂ કરનેસે પેહલે આહિસ્તાસે બિસ્મિલ્લાહ કેહના.

૧૨. ખુત્બા ઐસી આવાઝમેં પઢના કે લોગ સુન સકે.

૧૩. ખુત્બામેં આઠ કિસમકે મઝામીનકા હોના.

૧૪. ખુત્બાકો ઝિયાદા તૂલ ન દેના (યાની લંબા ન પઢના) બલ્કે નમાઝસે કમ રખના

૧૫. જુમ્આકો ફજરકી નમાઝમેં પેહલી રકાતમેં ઈમામ "અલિફ-લામ-મીમ સિજદહ" ઔર દૂસરી રકાતમેં "હલ અતાક હદીષુલ ગાશિયહ" પઢના, લેકિન

કભી કભી છોડ ભી દેના.

૧૬. જુમ્આકી નમાઝમેં ઈમામ પેહલી રકા'તમેં સૂરએ જુમ્આ ઔર દૂસરી રકાતમેં સૂરએ **મુનાફિકૂન**, યા પેહલી રકાત સૂરએ **"સબ્બિહિસ્મ રબ્બિકલ્ અઅ્લા"** ઔર દૂસરી રકાતમેં સૂરએ ગાશિયહ પઢે.

૧૭. જુમ્આકી નમાઝસે પેહલે યા બાદમેં જો સૂરએ કહફ પઢે તો ઉસકે લિયે અર્શકે નીચેસે આસમાનકે બરાબર બુલંદ એક નૂર ઝાહિર હોગા, જો કિયામતકે અંધેરેમેં ઉસકે કામ આએગા, ઔર ઈસ જુમ્આસે પેહલે જુમ્આ તક જિતને ગુનાહ ઉસસે હોંગે સબ મઆફ હો જાએંગે.

૧૮. જુમ્આકે દિન કસરતસે દુરૂદ શરીફ પઢના.

રમઝાનકે શરઈ આદાબ

૧. સહરી આખરી વક્તમેં ખાના સુન્નત હૈ.

૨. એક લુકમા ખાના, ઈસી તરહ એક દો ઘૂંટ પાની પીનેસે ભી સહરીકી સુન્નત અદા હો જાએગી.

૩. સૂરજ ડૂબતે હી રોઝા ખોલના, ઔર અબ્ર (બદલી) કે દિન થોડી દેર કરના સુન્નત હૈ.

૪. છૂહારા યા ખજૂરસે ઈફતાર કરના બેહતર હૈ.

૫. રમઝાનમેં કિસી વજહસે કિસીકા રોઝા ટૂટ જાએ તો રોઝા ટૂટનેકે બાદ દિનમેં કુછ ખાના પીના દુરૂસ્ત નહીં હૈ.

૬. તરાવીહ સુન્નતે મુઅક્કદહ હૈ, બીસ રકાત દો દો રકાત કરકે પઢના ચાહિયે ઔર પૂરા કુરઆન સુનના પઢના સુન્નત હૈ.

૭. રમઝાનમેં કમસે કમ તીન ચાર મિનિટકી એહતિયાત રખના ચાહિયે.

૮. સહરી આખરી વક્તસે દસ મિનિટ પેહલે એહતિયાતન ખત્મ કર દેની ચાહિયે.

૯. રમઝાનમેં કલિમએ તય્યિબહ કસરતસે પઢના.

૧૦. જન્નતકા સવાલ કરના.

૧૧. દોઝખસે પનાહ માંગના.

૧૨. કુરઆનકી તિલાવત ઔર દુરૂદ શરીફ જિતના હો સકે પઢના.

ઈદુલ ફિત્રકે શરઈ આદાબ

૧. ઈદકી નમાઝસે પેહલે કોઈ નફલ નમાઝ ન પઢના.

૨. સુબહકો બહોત સવેરે ઉઠના.

૩. શરીઅતકે મુવાફિક અપની આરાઈશ (બનાવ સિંઘાર) કરના.

૪. ગુસલ કરના.

૫. મિસ્વાક કરના.

૬. અચ્છેસે અચ્છા કપડા જો પાસ મૌજૂદ હો પહેનના.

૭. ખૂશ્બૂ લગાના.

૮. ઈદગાહ જાનેસે પેહલે કોઈ શીરીં (મીઠી) ચીઝ ખાના.

૯. ઈદગાહમેં બહોત સવેરે જાના.

૧૦. ઈદગાહ જાનેસે પેહલે સદકએ ફિત્ર દેના.

૧૧. ઈદકી નમાઝ ઈદગાહમેં જાકર પઢના. યાની શહેરકી મસ્જિદમેં બગૈર ઝરૂરત ન પઢના.

૧૨. એક રાસ્તેસે જાના ઔર દૂસરે રાસ્તેસે આના.

૧૩. પૈદલ જાના.

૧૪. રાસ્તેમેં અલ્લાહુ અકબર અલ્લાહુ અકબર, લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ વલ્લાહુ અકબર, અલ્લાહુ અકબર વલિલ્લાહિલ હમ્દ અહિસ્તા આવાઝમેં પઢતે હુએ જાના.

ઈદુલ અઝ્હાકે શરઈ આદાબ

૧. કુરબાની કરાના.

૨. તકબીર બુલંદ આવાઝસે કેહના.

૩. નમાઝસે પેહલે કોઈ ચીઝ ન ખાના.

૪. નમાઝસે પેહલે નફલ નમાઝ પઢના મના હૈ.

ઈદૈનકે મસાઈલ

૧. ઈદૈનકી નમાઝસે પેહલે યા બાદ ઈદગાહમેં નફલ પઢના મના હૈ.

૨. બગૈર ઝરૂરત ઈદકી નમાઝ શહેરકી મસ્જિદમેં પઢના સુન્નતકે ખિલાફ હૈ.

૩. નમાઝકે બાદ દોનોં ખુત્બોંકો સુનના ચાહિયે, અગર આવાઝ ન આએ તબ ભી ચુપચાપ બૈઠે રેહના ઝરૂરી હૈ, બહોતસે લોગ સલામ ફેરતે હી ઘર વાપસ જાને લગતે હૈં ઔર ગલે મિલને લગતે હૈં યે તરીકા સુન્નતકે ખિલાફ ઔર બિદઅત હૈ, ઔર ખુત્બા ન સુનનેકી મહેરૂમીકા ગુનાહ અલગ હૈ.

૪. ઈદગાહમેં નમાઝે જનાઝા પઢના જાઈઝ હૈ.

૫. દાઢી મુંડાને યા કતરાનેકી વજહસે અગર એક મુશ્તસે કમ રેહ જાએ તો ઐસે શખ્સકો ઈમામ બનાના જાઈઝ નહીં, ઈદકી નમાઝ ઔર ઈસકે અલાવા તમામ દૂસરી નમાઝોંકા યેહી હુકમ હૈ, ઈમામતમેં વરાસત નહીં ચલતી. અગર કોઈ બાત સિજદએ સહવવાલી ઈદકી નમાઝમેં હો જાએ તો સિજદએ સહવ મઆફ હૈ.

ઈદકી નમાઝકા તરીકા

૧. નિય્યત કરે કે મૈં દો રકાત નમાઝ વાજિબ ઈદુલ ફિત્ર મઅ ઝાઈદ છ તકબીરોંકે પઢતા હૂં, ફિર તકબીર કેહકર હાથ બાંધે ઔર સુબ્હાનક લ્લાહુમ્મ (સના) પઢકર દો બાર ફિર અલ્લાહુ અકબર (તકબીર) કહે ઔર હાથ કાનોં તક લે જાએ ઔર છોડ દે, ફિર તીસરી બાર તકબીર "અલ્લાહુ અકબર" કેહકર હાથ બાંધ લે ઔર ખામોશ હોકર કિરાઅત સુને, ફિર દૂસરી રકાતમેં કિરાઅતકે બાદ તીન મરતબા તકબીર (અલ્લાહુ અકબર) કેહકર હાથ કાનોં તક તીનોં મરતબા લે જાએ ઔર છોડ દે ફિર ચોથી તકબીર કેહકર રૂકૂઅ કરે.

સફરકે શરઈ આદાબ

૧. જહાં તક હો સકે કમસે કમ દો આદમી સફરમેં જાએં, તન્હા (અકેલા) આદમી સફર ન કરે.

૨. સવારીકે લિયે રકાબમેં પૈર રખ્ખે તો **બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્મા નિર્રહીમ** કહે.

૩. સવારી પર અચ્છી તરહ બૈઠ જાએ તો તીન મરતબા **અલ્લાહુ અકબર** કહે, ફિર યે દુઆ પળ્હે :

અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિ સુબ્હાનલ્લઝી સખ્ખર લના હાઝા વમા કુન્ના લહૂ મુકરિનીન, વ ઈન્ના ઈલા રબ્બિના લમુન્કલિબૂન.

ફિર યે દુઆ પળ્હે :

અલ્લાહુમ્મ હવ્વિન્ અલયના હાઝસ્સફર વત્વિ અન્ના બુઅ્દહૂ, અલ્લાહુમ્મ અન્તસ્સાહિબુ ફીસ્સફરિ, વલ ખલીફતુ ફીલ અહ્લિ, અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની અઊઝુબિક મિંવ્વઅ્ષા ઈસ્સફરિ વ કઆબતિલ્ મન્ઝરિ વ સૂઈલ્ મુન્કલબિ ફીલ્ માલિ વલ અહ્લિ વલ વલદિ.

૪. હાલતે સફરમેં ઠહેરનેકી ઝરૂરત પેશ આ જાએ તો સુન્નત યે હૈ કે રાસ્તેસે હટકર કિયામ કરે, રાસ્તેમેં પડાવ ન ડાલે કે આનેજાનેવાલોંકા રાસ્તા રૂકે ઔર ઉનકો તકલીફ હો.

૫. સફરકે દૌરાન જબ સવારી બુલંદી પર ચળ્હે તો તીન બાર **અલ્લાહુ અકબર** કહે.

૬. જબ સવારી નશેબ (ઢલવાન) યા નીચે ઉતરને લગે તો તીન બાર **સુબ્હાનલ્લાહ** કહે.

૭. જિસ શહેર યા ગાંવમેં જાનેકા ઈરાદા હો ઉસે જબ દૂરસે દેખ લે તો તીન બાર યે દુઆ પળ્હે : **અલ્લાહુમ્મ બારિક્ લના ફીહિ.**

૮. જબ ઉસ શહેર યા ગાંવમેં દાખિલ હોને લગે તો યે દુઆ પળ્હે :

અલ્લાહુમ્મર્ઝુક્ના જનાહા વ હબ્બિબ્ના ઈલા અહ્લિહા વ હબ્બિબ્ સાલિહી અહ્લિહા ઈલયના.

૯. રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કા ઈરશાદ હૈ કે જબ સફરકી ઝરૂરત પૂરી હો જાએ તો અપને ઘર લૌટ આએં, બગૈર ઝરૂરત બાહિર સફરમેં રેહના અચ્છા નહીં હૈ.

૧૦. દૂર દરાઝકે સફરસે બહોત દિનોં બાદ લૌટે તો સુન્નત યે હૈ કે અચાનક ઘરમેં દાખિલ ન હો બલ્કે અપને આનેકી ખબર કરે. ઔર કુછ દેર બાદ ઘર આએ તો ઉસી વક્ત ઘરમેં ન જાએ, બલ્કે બેહતર યે હૈ કે સુબહ મકાનમેં જાએ, અલબત્તા જબ ઘરવાલે ઈન્તિઝારમેં હોં તો ઉસી વક્ત ઘરમેં દાખિલ હોનેમેં કોઈ હરજ નહીં હૈ. ઈન મસનૂન તરીકોં પર અમલ કરનેસે દીન વ દુનિયાકી ભલાઈ હાસિલ હોગી.

૧૧. સફરમેં કુત્તા ઔર ઘુંઘરૂ (બજનેવાલા ઝેવર) સાથ રખનેકી મુમાનઅત હૈ ક્યૂંકે ઈનકી વજહસે શયતાન પીછે લગ જાતા હૈ ઔર સફરકી બરકત જાતી રેહતી હૈ.

૧૨. સફરસે લૌટકર આનેવાલેકે લિયે યે મસનૂન હૈ કે ઘરમેં દાખિલ હોનેસે પેહલે મસ્જિદમેં જાકર દો રકાત નમાઝ પળ્હે.

૧૩. જબ સફરસે વાપસ આએ તો યે દુઆ પળ્હે :

આઈબૂ-ન તાઈબૂ-ન આબિદૂ-ન લિરબ્બિના હામિદૂન.

એક આમ ગલતી

૧. આમ તૌરસે લોગ સલામ કરનેમેં યે ગલતી કરતે હૈં કે હમઝા ઔર મીમકી હરકતકો સાફ નહીં પળ્હતે ઉસકો ઝાહિર કરકે ઈસ તરહ કહેં :

અસ્સલામુ અલયકુમ વ રહ્‌મતુલ્લાહિ વ બરકાતુહ.

૨. હર અચ્છે કામકો દાઈ તરફસે કરના ચાહિયે, ઔર હર ઘટિયા કામકો બાઈ તરફસે કરના ચાહિયે, જૈસે મસ્જિદમેં જાએં તો દાહના પૈર પેહલે રખ્ખેં ઔર નિકાલેં તો બાયાં પૈર પેહલે નિકાલેં, ઈસી તરહ લિબાસ પેહનેં તો દાહની તરફસે શુરૂ કરેં ઔર ઉતારના હો તો બાઈ તરફસે ઉતારેં, હર કામમેં યે સુન્નત યાદ રખ્ખેં.

૩. ઝિક્રુલ્લાહકી કસરત જારી રખના, જિન નમાઝોંકે બાદ સુન્નતેં નહીં હૈં ઉનમેં ફૌરન બાદ વરના સુન્નતોંકે બાદ તસ્બીહે ફાતિમા (૩૩ બાર સુબ્હાનલ્લાહ, ૩૩ બાર અલ્હમ્દુ લિલ્લાહ, ૩૪ બાર અલ્લાહુ અકબર) પઢેં, દિન ભરમેં કમ અઝ કમ એક તસ્બીહ કલીમએ તય્યિબહ, એક તસ્બીહ દુરૂદ શરીફ, ઔર એક તસ્બીહ ઈસ્તિગ્ફારકી ઈસ નિય્યતસે પઢેં કે અલ્લાહ તઆલાકી મુહબ્બત બઢે ઔર ગૈરૂલ્લાહકી મુહબ્બત ઘટે, મુતફર્રિક ઔકાતમેં સુબ્હાનલ્લાહ, અલ્હમ્દુ લિલ્લાહ, અલ્લાહુ અકબર ચાહે મિલાકર પઢે યા અલગ અલગ પઢે, બહરહાલ ઝિક્ર કરતે રહેં. બેહતર યે હૈ કે જબ બુલંદી પર ચઢે તો અલ્લાહુ અકબર ઔર જબ નીચે ઉતરે તો સુબ્હાનલ્લાહ ઔર જબ બરાબર જગહ પર ચલે તો લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહ પઢે.

સલામકે શરઈ આદાબ

૧. સલામ કરના મુસલમાનોંકે લિયે બહોત બડી સુન્નત હૈ, હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ઉસકી બડી તાકીદ ફરમાઈ હૈ કે હર મુસલમાનકો સલામ કરના ચાહિયે, ઉસે પેહચાનતા હો યા ન પેહચાનતા હો. ક્યૂંકે સલામ ઈસ્લામી હક હૈ.

૨. બુખારી ઔર મુસ્લિમકી એક હદીસમેં હૈ કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) કા ગુઝર બચ્ચોંકે પાસસે હુવા તો ઉનકો સલામ કિયા, ઈસ લિયે બચ્ચોંકો ભી સલામ કરના સુન્નત હૈ.

૩. સલામ કરનેકા સુન્નત તરીકા યે હૈ કે ઝબાનસે **"અસ્સલામુ અલયકુમ"** કહે, હાથસે યા સરસે યા ઉન્ગલીકે ઈશારેસે સલામ કરના યા જવાબ દેના સુન્નતકે ખિલાફ હૈ.

૪. કિસી મુસલમાન ભાઈસે મુલાકાત હો તો સલામકે બાદ મુસાફહા કરના મસનૂન હૈ, ઔરતસે ઔરત મુસાફહા કર સકતી હૈ.

૫. કિસી મજલિસમેં જાએં તો જહાં મૌકા મિલે ઔર જગહ મિલે બૈઠ જાએ, દૂસરોંકો ઉઠાકર ખૂદ બૈઠના ગુનાહકી બાત ઔર મકરૂહ હૈ.

૬. અગર કોઈ શખ્સ મજલિસમેં આએ ઔર કોઈ જગહ ન હો તો પેહલેસે

બૈઠનેવાલોંકો ચાહિયે કે ઝરા મિલકર બૈઠ જાએં ઔર આનેવાલે મોમિન ભાઈકે લિયે ગુંજાઈશ (જગહ) નિકાલ લેં.

૭. કહીં અગર સિર્ફ તીન આદમી હોં તો એકકો છોડકર કાનાફૂસી (ખુસર ફુસર) કી ઈજાઝત નહીં કે ખ્વાહ મ ખ્વાહ ઉસકા દિલ (શુબ્હાતકી વજહસે) રંજીદા હોગા, ઔર મુસલમાન ભાઈકો રંજીદા કરના બહોત બડા ગુનાહ હૈ.

૮. કિસીકે મકાન પર જાના હો તો ઉસસે ઈજાઝત લેકર દાખિલ હોના ચાહિયે.

નોટ :-

૧. જબ જમાઈ (બગાસુ) આએ તો સુન્નત યે હૈ કે મુંહ બંદ કર લે ઔર મુંહ પર હાથ રખ લે, ઔર હા, હા, કી આવાઝ ન નિકાલે, યે હદીસમેં મના હૈ.

૨. અગર કિસીકા અચ્છા નામ સુને તો અપને મકસદકે લિયે નેક ફાલ સમઝના સુન્નત હૈ ઔર ઉસસે ખૂશ હોના ભી સુન્નત હૈ, બદફાલી લેનેકો સખ્ત મના ફરમાયા ગયા હૈ. જૈસે ચલતે ચલતે કિસીકો છીંક આઈ તો યે સમઝના કે કામ ન હોગા, યા કવ્વા બોલે, યા બંદર નઝર આએ, યા ઉલ્લૂ (ઘુવડ) બોલે તો ઉનસે આફત આનેકા ગુમાન રખના સખ્ત નાદાની ઔર બિલકુલ બેઅસલ ઔર ગલત ઔર ગુમરાહીકા અકીદા હૈ, ઈસી તરહ કિસીકો મન્હૂસ સમઝના યા કિસી દિનકો મન્હૂસ સમઝના બહોત બુરા હૈ, સુન્નત પર અમલ કરનેસે બંદા અલ્લાહ તઆલાકે નઝદીક મહેબૂબ હો જાતા હૈ ઈસ લિયે એહતિમામસે ઉસ પર અમલ કરના ચાહિયે.

નિકાહકે શરઈ આદાબ

૧. સુન્નત નિકાહ વો હૈ જો સાદા ઔર કમ ખર્ચમેં હો.

૨. જુમ્આકે દિન મસ્જિદમેં નિકાહ કરના બેહતર હૈ.

૩. નિકાહકો મશહૂર કરના ઔર નિકાહકે બાદ છૂહારે (ખારેક) યા ખજૂર લુટાના સુન્નત હૈ.

૪. હસ્બે ઈસ્તિતાઅત કપડા ઔર ઝેવર ઈસ્તે'માલ કરના.

૫. હસ્બે ઈસ્તિતાઅત મહર મુકર્રર કરના.

૬. ખુત્બએ નિકાહ પળ્હના.

૭. દુઆએ ખૈર કરના.

૮. શોહરત ઔર ઘમંડસે બચના.

૯. દુલ્હા દુલ્હનકો મુબારકબાદ દેના.

૧૦. મહરકા અદા કરના ઔર અદા કરનેકા રિવાજ ડાલના.

૧૧. શાદીકી પેહલી રાત જબ બીવીસે તન્હાઈમેં મિલે તો બીવીકે પેશાનીકે બાલ પકડકર યે દુઆ પળ્હે :

અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની અસ્અલુક મિન્ ખય્રિહા વ ખય્રિ મા જબલ્તહા અલય્હિ વ અઊઝુબિક મિન્ શર્રિહા વ શર્રિ મા જબલ્તહા અલય્હ.

૧૨. જબ બીવીસે સોહબતકા ઈરાદા કરે તો યે દુઆ પળ્હે :

બિસ્મિલ્લાહિ. અલ્લાહુમ્મ જન્નિબ્ન શ્શયતાન વ જન્નિબિશ્શયતાન મા રઝક્તના.

૧૩. કર્ઝસે બચકર દઅવતે વલીમા કરના.

૧૪. મરદોંકે લિયે સાડે ચાર માશા વઝનસે કમકી ચાંદીકી અંગૂઠી પહેનનેકી ઈજાઝત હૈ ઔર ઔરતોંકો મહેંદી ઈસ્તે'માલ કરના સુન્નત હૈ.

આપ (સ.અ.વ.) કી કુછ પ્યારી પ્યારી બાતેં

૧. જબ આપ (સ.અ.વ.) ચલતે તો લોગોંકો આગેસે હટાયા નહીં જાતા.

૨. આપ (સ.અ.વ.) જાઈઝ કામકો મના નહીં કરતે, અગર કોઈ સવાલ કરતા ઔર ઉસકે સવાલકો પૂરા કરનેકા ઈરાદા હોતા તો હાં કેહ દેતે વરના ચુપ હો જાતે.

૩. આપ (સ.અ.વ.) અપના ચેહરા કિસીસે ન ફેરતે જબ તક વો ન ફેરતા, ઔર અગર કોઈ ચુપકેસે બાત કેહના ચાહતા આપ (સ.અ.વ.) કાન ઉસકી તરફ કર દેતે, ઔર જબ તક વો ફારિગ ન હોતા આપ (સ.અ.વ.) કાન ન હટાતે.

૪. જબ આપ (સ.અ.વ.) કો છીંક આતી તો હાથ મુંહ પર રખ લેતે ઔર આવાઝકો ધીમી કર લેતે.

૫. જબ કોઈ મિલતા તો પેહલે સલામ કરતે.

૬. જબ કિસી ચીઝકી તરફ દેખતે તો પૂરા ચેહરા ફેરકર દેખતે, ઘમંડિયોંકી તરહ ન દેખતે.

૭. નિગાહ નીચી રખતે ઔર શરમકી વજહસે નિગાહ ભરકર ન દેખતે.

૮. બરતાવમેં સખ્તી ન ફરમાતે, નરમીકો પસંદ કરતે થે.

૯. સબમેં મિલેજુલે રેહતે થે, શાન બનાકર ન રેહતે થે, બલ્કે કભી કભી મઝાક ભી કર લેતે થે.

૧૦. અગર કોઈ ગરીબ આતા યા બુઢિયા આપ (સ.અ.વ.) સે બાત કરના ચાહતી તો સડકકે એક કિનારે પર સુનનેકે લિયે ખડે હો જાતે યા બૈઠ જાતે.

૧૧. નમાઝમેં કુરઆન મજીદકી તિલાવત કરતે તો સીના મુબારકસે હાંડી ખોલને જૈસી આવાઝ આતી થી, ખૌફે ખુદાકી વજહસે યે હાલત હોતી થી.

૧૨. ઘરવાલોંકા બહોત ખયાલ રખતે કે કિસીકો આપ (સ.અ.વ.) સે તકલીફ ન પહોંચે.

૧૩. જબ ચલતે તો નિગાહ ઝમીનકી તરફ રખતે, લોગોંકે સાથ ચલતે તો સબસે પીછે હોતે. ઔર કોઈ સામનેસે આતા તો સબસે પેહલે આપ (સ.અ.વ.) હી સલામ કરતે.

૧૪. આપ (સ.અ.વ.) ફરમાતે જબ બચ્ચા સાત બરસકા હો જાએ તો નમાઝ ઔર દીનકી બાતોંકા હુકમ કરો.

૧૫. આપ (સ.અ.વ.) ફરમાતે, જબ બચ્ચા દસ બરસકા હો જાએ તો મારકર નમાઝ પઢવાના.

૧૬. કિસી કૌમકા ઈઝ્ઝતદાર આદમી હો તો ઉસકે સાથ ઈઝ્ઝતસે પેશ આઓ.

૧૭. આપ (સ.અ.વ.) ફરમાતે, અપને ઔકાતમેં કુછ વક્ત અલ્લાહકી ઈબાદતકે લિયે, કુછ વક્ત ઘરવાલોંકે હુકૂક અદા કરનેકે લિયે, જૈસે ઉનસે હંસના, બોલના. ઔર એક હિસ્સા અપને બદનકે આરામકે લિયે નિકાલો.

૧૮. આપ (સ.અ.વ.) ફરમાતે, અપને પડોસીકે સાથ એહસાન કરો, છોટોં પર રહમ કરો.

૧૯. આપ (સ.અ.વ.) ફરમાતે, કોઈ રિશ્તેદાર બદ સુલૂકી (બુરા બરતાવ) કરે

તો ઉસકે સાથ સુલૂક (અચ્છે બરતાવ) સે પેશ આઓ.

૨૦. આપ (સ.અ.વ.) ફરમાતે, જબ બચ્ચા પૈદા હો તો ઉસકે દાએં કાનમેં અઝાન ઔર બાએં કાનમેં તકબીર કહો, જબ સાત રોઝકા હો જાએ તો ઉસકા અચ્છાસા નામ રખ્ખો, કિસી બુઝુર્ગસે છૂહારા (ખારેક) ચબવાકર બચ્ચાકે મુંહમેં ડાલના યા ચટાના ભી દુરૂસ્ત હૈ.

૨૧. આપ (સ.અ.વ.) ફરમાતે પડોસીકો અપની તકલીફોંસે બચાઓ, ઉસસે અચ્છી બાત કહો વરના ખામોશ રહો.

૨૨. આપ (સ.અ.વ.) ફરમાતે સિલારહમી (અચ્છા બરતાવ) કરો.

૨૩. આપ (સ.અ.વ.) ઝેરે નાફ, બગલ ઔર નાકકે બાલ સાફ કરનેકી તાકીદ ફરમાતે, ચાલીસ રોઝ ગુઝર જાએ ઔર સફાઈ ન કરે તો ગુનેહગાર હોગા.

૨૪. આપ (સ.અ.વ.) દાઢી રખતે ઔર મૂંછોંકો કતરવાતે.

૨૫. આપ (સ.અ.વ.) ફરમાતે, જો લોગ દુનિયાકે એ'તિબારસે કમઝોર હૈં તો ઉનકા ખયાલ રખ્ખો.

૨૬. આપ (સ.અ.વ.) બાઈં તરફ તકિયા લગાતે.

૨૭. આપ (સ.અ.વ.) અઝવાજે મુતહ્હરાત (બીવિયોં) કો ખૂશ કરનેકે લિયે ઉનસે દિલલગી ઔર હંસીકી બાત કરતે.

૨૮. નમાઝે ફજરકે બાદસે ઈશરાક તક આપ (સ.અ.વ.) મસ્જિદમેં આલતી પાલતી બૈઠતે થે.

૨૯. આપ (સ.અ.વ.) ફરમાતે, અપને મુસલમાન ભાઈસે ખૂશીસે મિલો ઔર અપની જગહસે કિસી કદર હટ જાના ઉસકો બિઠાનેકે લિયે, ચાહે ઝરાસા હી ખિસક જાએ.

૩૦. સવારી પર ઉસકે માલિકકો આગે બૈઠનેકે લિયે કેહના, ઉસકી બગૈર ઈજાઝતકે આગે ન બૈઠના સુન્નત હૈ.

૩૧. આપ (સ.અ.વ.) ફરમાતે, કામ લેનેસે પેહલે મઝદૂરકો ઉસકી મઝદૂરી બતા દો.

૩૨. આપ (સ.અ.વ.) ફરમાતે, જો ચીઝ તુમહેં ખરીદનીં નહીં હે ઉસકા ભાવ મત બળ્હાઓ.

૩૩. આપ (સ.અ.વ.) ફરમાતે જો રિઝ્કે હલાલકે લિયે મઝદૂરી કરતા હૈ ઔર રાત થકકર ગુઝારતા હૈ અલ્લાહ ઉસસે ખૂશ હોતા હૈ.

૩૪. આપ (સ.અ.વ.) ફરમાતે, કિસી મજલિસમેં જાએ તો પેહલે સલામ કરે ઔર જબ ઉઠે તો ભી સલામ કરે.

૩૫. આપ (સ.અ.વ.) ફરમાતે, કિસીકો પાની ઔર નમકસે રોકના જાઈઝ નહીં.

૩૬. આપ (સ.અ.વ.) ફરમાતે, ખુદા તુમહારી સૂરતોં ઔર માલોંકો નહીં દેખતા બલ્કે તુમહારે દિલોંકો ઔર આ'માલકો દેખતા હૈ.

૩૭. આપ (સ.અ.વ.) ફરમાતે, આખરી ઝમાનેમેં ઐસે લોગ પૈદા હોંગે જો દીનકે ઝરીઆસે અપની દુનિયા કમાતે ફિરેંગે, ઉનકી ઝબાન શહદસે ઝિયાદા મીઠી ઔર ઉનકે દિલ ભેડિયોંકી તરહ હોંગે.

૩૮. કિસીને કહા, નજાતકા રાસ્તા બતાએં. આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા, અપની ઝબાનકો રોકકર ઘરમેં બૈઠો ઔર અપને ગુનાહોં પર રોયા કરો.

૩૯. આપ (સ.અ.વ.) ફરમાતે ખુદાકી કસમ તુમમેંસે કોઈ ભી મોમિન નહીં જબ તક મૈં ઉસે જાન વ માલ ઔર ઔલાદ સબસે ઝિયાદા મહેબૂબ ન હો જાઉં.

૪૦. આપ (સ.અ.વ.) ફરમાતે, અલ્લાહ અગર એક ઈન્સાનકો તુમહારે ઝરીઆ નેકીકી હિદાયત દે દે તો વો તુમહારે લિયે સુર્ખ ઊંટોંસે બેહતર હૈ.

૪૧. આપ (સ.અ.વ.) ફરમાતે, તુમમેં બહોત અચ્છે વો લોગ હૈં કે જબ ઉનહેં દેખા જાએ તો ખુદા યાદ આ જાએ.

૪૨. આપ (સ.અ.વ.) ફરમાતે, ખુદાકી રાહમેં મારા જાના હર ગુનાહકો મિટા દેતા હૈ મગર કર્ઝકો નહીં મિટાતા.

૪૩. આપ (સ.અ.વ.) ફરમાતે, સબસે મુહબ્બત રખ્ખો, આધી અકલ ઉસીમેં હૈ.

૪૪. આપ (સ.અ.વ.) ફરમાતે, ગરીબોંકે સાથ દોસ્તી રખ્ખો, અમીરોંકી મજલિસસે એહતિયાત કરો.

૪૫. આપ (સ.અ.વ.) ફરમાતે, કઝા (તકદીર) કો દુઆ હી મિટા સકતી હૈ.

૪૬. આપ (સ.અ.વ.) ફરમાતે, સચ્ચા ઔર અમાનતદાર તાજિર કિયામતકે દિન સાદિકોં ઔર શહીદોંકે સાથ હોગા.

૪૭. આપ (સ.અ.વ.) ફરમાતે, જિસને હમારે દીનમેં કોઈ ઐસી બાત નિકાલી

જો દીનમેં નહીં હૈ વો બિદઅત હૈ.

૪૮. આપ (સ.અ.વ.) ફરમાતે, મોમિનકે લિયે મૌત ઉસકે રબકી તરફસે ઉસકે લિયે એક તોહફા હૈ.

૪૯. આપ (સ.અ.વ.) ફરમાતે, મૌત એક ઐસા રાસ્તા હૈ જો દોસ્તકો દોસ્તસે મિલા દેતા હૈ.

૫૦. આપ (સ.અ.વ.) ફરમાતે, જો શખ્સ કિસી ઐબદાર ચીઝકો ઉસકે ઐબ ઝાહિર કિયે બગૈર બેચ દે અલ્લાહ કભી ઉસસે ખૂશ નહીં હોગા.

૫૧. આપ (સ.અ.વ.) ફરમાતે, જો અપને ભાઈકી પરદાપોશી કરેગા દુનિયા વ આખિરતમેં ઉસકી પરદાપોશી કી જાએગી.

૫૨. આપ (સ.અ.વ.) ફરમાતે, ઈત્મીનાનસે કામ કરના અલ્લાહકી તરફસે હૈ ઔર જલ્દીકા કામ શયતાનકી તરફસે હૈ.

૫૩. આપ (સ.અ.વ.) ફરમાતે, નમાઝ પળ્હાનેવાલેકો ચાહિયે કે નમાઝ મુખ્તસર પળ્હાએ. ક્યૂંકે મુકતદિયોંમેં બુળ્હે, કારોબારી ઔર બીમાર સભી કિસમકે લોગ હોતે હૈં.

૫૪. આપ (સ.અ.વ.) ફરમાતે, તાજિર કસ્મેં (સોગંદ) ન ખાએં.

૫૫. આપ (સ.અ.વ.) ફરમાતે, સાફ સુથરા રહેં.

૫૬. આપ (સ.અ.વ.) ફરમાતે, જિસ્મકી પાકીઝગી આધા ઈમાન હૈ.

૫૭. આપ (સ.અ.વ.) ફરમાતે, અપને ઉસ્તાદકી તૌકીર (ઈઝઝત) કરો.

૫૮. આપ (સ.અ.વ.) ફરમાતે, બુરા સાથ ગોયા આગકા એક ટુકડા હૈ.

૫૯. મુસ્કુરાના ખુદાકી તરફસે એક પસંદીદા ચીઝ હૈ.

૬૦. આપ (સ.અ.વ.) ફરમાતે, બળ્હ ચળ્હકર બાતેં બનાનેવાલે દોઝખમેં જાએંગે.

૬૧. આપ (સ.અ.વ.) ફરમાતે, સવાર પૈદલકો સલામ કરે, પૈદલ બૈઠે હુએકો ઔર થોડે આદમી ઝિયાદા આદમિયોંકો સલામ કરેં.

૬૨. આપ (સ.અ.વ.) ફરમાતે, અલ્લાહકી ઈબાદત કરો ઉસકે સાથ કિસીકો ભી શરીક ન ઠહેરાઓ. ફર્ઝ નમાઝેં, અચ્છી તરહ પળ્હો. ઝકાત દો ઔર રમઝાનકે રોઝે રખ્ખો. યે સબ તુમકો જન્નતમેં દાખિલ કરેગી.

૬૩. આપ (સ.અ.વ.) ફરમાતે, તુમમેંસે કિસીને કહીં શાદીકા પૈગામ દિયા તો દૂસરા વહાં પૈગામ ન લે જાએ જબ તક પેહલા ખત્મ ન કર દે.

૬૪. આપ (સ.અ.વ.) ફરમાતે, ગુલામકે મઆમલેમેં ઈન્સાફ કરો. જો ખૂદ ખાઓ ઉસકો ખિલાઓ, જો ખૂદ પેહનો ઉસકો ભી પેહનાઓ.

૬૫. આપ (સ.અ.વ.) ફરમાતે, આદમી નિકાહ કરકે અપના આધા ઈમાન મહેફૂઝ કર લેતા હૈ.

૬૬. આપ (સ.અ.વ.) ફરમાતે, શાદી ખુદાસે કરીબ કરનેકા ઝરીઆ હૈ.

૬૭. આપ (સ.અ.વ.) ફરમાતે, માલદારોં પર સદકા ફર્ઝ કિયા ગયા હૈ ઉસે ફકીરોંમેં તકસીમ કર દો, દેખો ઐસા ન કરના કે ઉનકે અચ્છે અચ્છે માલ છાંટકર લે લો, મઝલૂમકી બદદુઆસે બચો.

૬૮. જો શખ્સ દિલસે કલિમએ શહાદત યાની.

અશ્હદુ અલ્લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ વહ્દહૂ લાશરીક લહૂ વ અશ્હદુ અન્ન મુહમ્મદન્ અબ્દુહૂ વ રસૂલુહ.

પઢેગા, અલ્લાહ તઆલા ઉસ પર આગ (જહન્નમ) હરામ કર દેગા.

૬૯. આપ (સ.અ.વ.) ફરમાતે, હર એકકો સલામ કરો.

૭૦. આપ (સ.અ.વ.) ફરમાતે, અપને કાફિર ભાઈયોંકે લિયે ઈમાનકી દુઆ કરના ચાહિયે.

૭૧. આપ (સ.અ.વ,) ફરમાતે, ઈન તીન વક્તમેં બગૈર ઝરૂરત કિસીકે યહાં ન જાઓ, ઈશાકી નમાઝકે બાદ, સુબહકી નમાઝસે પેહલે ઔર દોપહરમેં આરામકે વક્ત.

૭૨. આપ (સ.અ.વ.) જબ તક અપને ઘરમેં રેહતે ઘરકે કામોંમેં લગે રેહતે જૈસે (૧) દૂધ દોહ લેતે. (૨) જાનવરોંકો ચારા ડાલ દેતે. (૩) કપડોંમેં પૈવંદ લગા લેતે. (૪) અપના જૂતા ખૂદ સી લેતે. (૫) ખાદિમકે સાથ આટા પિસ્વા લેતે.

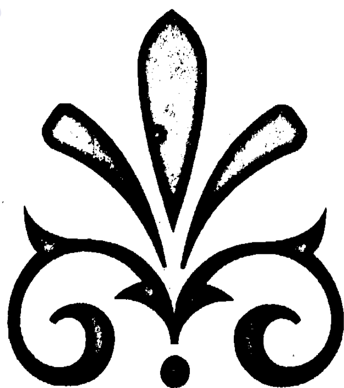
૭૩. બાઝાર આપ (સ.અ.વ.) ખૂદ જાતે ઔર કપડોંમેં બાંધકર સામાન લે આતે.

૭૪. બારિશકા પેહલા પાની બરસતા તો આપ (સ.અ.વ.) સિવાએ તેહબંદકે સબ લિબાસ ઉતાર દેતે ઔર ઉપરકે બદનકો બારિશકે પાનીસે તર કરતે.

૭૫. આપ (સ.અ.વ.) બાગાતકી તફરીહકો પસંદ ફરમાતે ઔર કભી કભી બાગાત (બગીચા) મેં તફરીહકે લિયે તશરીફ લે જાતે.

૭૬. આપ (સ.અ.વ.) એક બાર ચંદ સહાબાકે સાથ તૈર રહે થે તો આપ (સ.અ.વ.) ને હર એકકી જોડી બનાં દી કે હર એક અપને સાથીકી તરફ તૈરકર જાએ, ઈસ તરહ આપ (સ.અ.વ.) કે સાથી હઝરત અબૂબક્ર (રદિ.) હુએ ઔર આપ (સ.અ.વ.) તૈરતે હુએ ઉનકે પાસ ગયે ઔર ઉનકી ગરદન પકડ લી.

યે હૈ કરીમાના અખ્લાક વ આદાબ ઉસ અઝીમ તરીન ઈન્સાનિયતકે મોહસિને આ'ઝમકે જો રેહતી દુનિયાકે તમામ ઈન્સાનોંકે લિયે રેહબર બનકર આયા થા, જિસને ઝિંદગીકા કોઈ હિસ્સા નહીં છોડા કે જિસમેં મુકમ્મલ રેહનુમાઈ મૌજૂદ ન હો, ઈસ કિતાબમેં સિર્ફ આપ (સ.અ.વ.) કી એક હલ્કીસી ઝલક દિખાઈ ગઈ હૈ તાકે ઈસકે ઝરીઆ આપ (સ.અ.વ.) કી સીરત પઢનેકા શૌક પૈદા હો ઔર આપ (સ.અ.વ.) કી સુન્નતોંસે ઈશ્ક પૈદા હો, સલાત વ સલામ હો આપ (સ.અ.વ.) પર જિનહોંને હમકો મુકમ્મલ દીનકી તરફ રેહનુમાઈ ફરમાઈ. અલ્લાહ પાક ઈસ પર અમલકી ભી તૌફીક અતા ફરમાએ.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

યા અય્યુહલ્લઝીન આમનૂ અતીઊલ્લાહ વ અતીઊ ર્રસૂલ વ ઉલિલ્ અમ્રિ મિન્કુમ.

તર્જુમા :- અય લોગો! જો ઈમાન લાએ હો ઈતાઅત કરો અલ્લાહ ઔર ઈતાઅત કરો રસૂલકી ઔર ઉન લોગોંકી જો તુમમેં સાહિબે અમ્ર હોં.

ચોથા હિસ્સા

હઝરત મુહમ્મદ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકી સુન્નતકે ખિલાફ આ'માલકા ઝિક્ર

સુન્નતકે ખિલાફ આ'માલકા ઝિક્ર

મસ્જિદમેં સુન્નતકે ખિલાફ દાખિલ હોના

૧. બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્મા નિર્રહીમ ન પઢના.
૨. બાયાં કદમ પેહલે અંદર રખના.
૩. દાખલેકી દુઆ ન પઢના.
૪. અસ્સલામુ અલયકુમ ન કેહના.
૫. ખુદાકા ઈસ્તેહઝાર ન હોના.
૬. મસ્જિદમેં દુનિયાકી બાતેં કરના.

વુઝૂમેં ખિલાફે સુન્નત

૧. બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્મા નિર્રહીમ ન પઢના.
૨. પાનીમેં ઈસરાફ (ફુઝૂલ ખર્ચી) કરના.
૩. નાક દાહને હાથસે સાફ કરના.
૪. કિસી ઉઝ્વકો બગૈર ઝરૂરત ૩ બારસે ઝિયાદા ધોના.
૫. કિસી ઉઝ્વકો ઈસ તરહ ધોના કે પેહલા ઉઝ્વ ખુશ્ક હો જાએ.
૬. દુનિયાકી બાતેં કરના

કિયામમેં ખિલાફે સુન્નત

૧. પંજોંકો બહોત તિરછા યા ટેઢા રખના.
૨. દોનોં પૈર બહોત ફૈલાકર ખડે હોના.

૩. એક પૈર પર ઝોર દેકર ખડે હોના.

૪. હાથોંકો નાફકે ઉપર રખના.

૫. નિગાહ સિજદહકી જગહ ન હોના.

૬. સફ કા ટેળ્હા હોના.

રૂકૂઅમેં ખિલાફે સુન્નત

૧. કમરસે સરકા ઊંચા હોના. યા ઉસકે ખિલાફ હોના.

૨. હાથોં યા પૈરોંમેં ખમ (ટેળ્હાપન) હોના.

૩. નિગાહ સિજદહકી જગહ હોના.

૪. તસ્બીહકો જુફ્ત અદદ ૪/૮/૨૦/ બાર પળ્હના

કૌમહમેં ખિલાફે સુન્નત

૧. સીધા ખડા હોનેસે પેહલે સિજદેમેં ચલે જાના યે અમલ ખિલાફે સુન્નત હી નહીં હૈ બલ્કે તર્કે વાજિબ હૈ. ઈસ પર સિજદએ સહવ લાઝિમ હોતા હૈ ઔર સિજદએ સહવ ભૂલ જાનેકી સૂરતમેં નમાઝકો દોહરાના વાજિબ હૈ.

સિજદહમેં ખિલાફે સુન્નત

૧. સિજદહમેં પેહલે હાથોંકો ઝમીન પર રખના.

૨. સિજદહકી હાલતમેં નાકકા ઝમીનસે ઉઠ જાના.

૩. પૈરોંકા ઝમીનસે ઉઠ જાના.

૪. પૈરોંકા ઝમીન પર બિછાએ રખના.

જલ્સામેં ખિલાફે સુન્નત

૧. દોનોં પૈરોંકો ખડા કરકે બૈઠના.

૨. યા દોનોં પૈરોંકો બાહિર નિકાલકર બૈઠના.

૩. નિગાહ ઝાનોંકે બજાએ સિજદહકી જગહ પર રખના.

૪. જિસ્મકા દુરૂસ્ત હોનેસે પેહલે દૂસરે સિજદેમેં ચલે જાના.

કાઈદએ અખીરહમેં ખિલાફે સુન્નત

૧. દોનોં પૈરોંકો ખડા રખના.

૨. દોનોં પૈરોંકો બિછાએ રખના.

૩. નિગાહકો સિજદહકી જગહ પર રખના.

૪. હાથકી ઉન્ગલિયોંકો ફૈલાએ રખના.

૫. ઉન્ગલીકો ન ઉઠાના.

૬. હાથોંકો રાનોં પર રખકર ઉન્ગલિયોંકા ઝુકા ન હોના. દુરૂદ શરીફ ઔર દુઆકે બગૈર સલામ ફેરના.

દુઆમેં ખિલાફે સુન્નત

૧. હાથોંકો મિલાના યા મુંહકે સામને હોના.

૨. હાથોંકો મિલાએ રખના.

૩. દુઆમેં ઉન્ગલિયોંકા ચટખાના.

૪. દિલકા ગૈર હાઝિર હોના, કબૂલિયતમેં શક હોના.

૫. ખુદાકી મહેરબાની ઔર અપની નાફરમાનીકા ધ્યાન ન હોના.

૬. દુઆમેં ઈસ્તિહઝાર ન હોના.

૭. દુઆમેં આજિઝી વ ઈન્કિસારીકા ન હોના.

નમાઝે જુમ્આમેં ખિલાફે સુન્નત

૧. ખુત્બાકે સાથ ઉર્દૂ યા ફારસીકે અશઆર મિલાકર પઢના.

૨. ખુત્બા હોતે હુએ કોઈ નમાઝ પળ્હના યા આપસમેં બાતચીત કરના.

૩. ખુત્બા હોતે હુએ ખાના પીના, યા ચલના ફિરના યહાં તકકે તસ્બીહ પળ્હના, તિલાવત કરના ખિલાફે સુન્નત હૈ.

૪. ખુત્બા હોતે હુએ કોઈ ઐસા કામ કરના જો સુનનેમેં હરજ ડાલે.

૫. ખુત્બા હોતે હુએ સલામ કરના યા સલામકા જવાબ દેના યહાં તક કે કિસીકો શરઈ મસ્અલા બતાના ભી ખિલાફે સુન્નત હૈ.

૬. દોનોં ખુત્બોંકે દરમિયાન બૈઠનેકી હાલતમેં બૈઠનેકે દરમિયાન હાથ ઉઠાકર દુઆ માંગના ભી મકરૂહે તેહરીમી હૈ.

૭. રમઝાનકે આખરી જુમ્આકે ખુત્બોંમેં વિદાઅ ઔર ફિરાકકે મઝામીન પળ્હના અગરચે જાઈઝ હૈ લેકિન નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ઔર ઉનકે અસ્હાબસે મન્કૂલ નહીં હૈ, ઔર કુતુબે ફિકહમેં કહીં ઉસકા પતા નહીં ચલતા હૈ, લેકિન ઈસ ઝમાનેમેં ઈસકા બડા ઈલ્તિઝામ હો રહા હૈ અગર કોઈ ન પળ્હે તો ઉસે બુરા કેહતે હૈં, ઔર ઉસકો સુન્નત સમઝતે હૈં ઈસ લિયે ઈસકો ઝરૂરી સમઝના ખિલાફે સુન્નત હૈ.

ઈદૈનમેં ખિલાફે સુન્નત

૧. બગૈર ઉઝ્રે શરઈકે ઈદકી નમાઝ કિસી મસ્જિદમેં પળ્હના.

૨. નમાઝે ઈદકે લિયે કિસી સવારી પર જાના ભી ખિલાફે સુન્નત હૈ.

૩. નમાઝે ઈદુલ ફિત્રસે પેહલે ન ખાના.

૪ નમાઝે ઈદુલ અઝહાકે પેહલે ખા લેના ભી ખિલાફે સુન્નત હૈ.

૫. તકબીર ઈદુલ ફિત્રમેં બુલંદ આવાઝસે પળ્હના.

૬. તકબીર ઈદુલ અઝહામેં આહિસ્તા પળ્હના.

ઘરમેં દાખિલ હોનેમેં ખિલાફે સુન્નત

૧. બાયાં કદમ અંદર રખના.

૨. બિસ્મિલ્લાહ ન પઢના.

૩. સલામ ન કરના.

૪. બડોંકા એહતિરામ ન કરના.

ખાના ખાનેમેં ખિલાફે સુન્નત

૧. હાથ ધોનેકે બજાએ સિર્ફ ચુટકી (ઉન્ગલિયાં) ધોના.

૨. બિસ્મિલ્લાહ પઢે બગૈર શુરૂ કર દેના.

૩. ખાનેસે પેહલેકી દુઆકા ભી ન પઢના.

૪. નંગે સર હોકર ખાના.

૫. બગૈર ઉઝર પાલતી મારકર ખાના યા ચાર ઝાનૂ બૈઠના.

૬. ખાતે વક્ત મુંહસે ચપચપ કી આવાઝ આના.

૭. ઉન્ગલિયોંકો ન ચાટના.

૮. બરતનકો સાફ ન કરના.

પાની પીનેમેં ખિલાફે સુન્નત

૧. બગૈર બિસ્મિલ્લાહ પઢે પીના.

૨. ખડે હોકર પીના.

૩. એક હી સાંસમેં પીના.

૪. પીનેમેં ગટગટ કી આવાઝ આના.

૫. સાંસ લેનેમેં બરતનકો ન હટાના.

૬. અલ્હમ્દુ લિલ્લાહ ન કેહના, દુઆ ભી ન પઢના.

કપડા પહેનનેમેં ખિલાફે સુન્નત

૧. બિસ્મિલ્લા હિર્રહમા નિર્રહીમ ન પઢના.

૨. બાઈ તરફસે પહેનના.

૩. પાયજામા ખડે હોકર પહેનના

૪. અંડરવેર યાની સિર્ફ જાંગિયાકા પહેનના. ઈસ લિયે કે સતરકા ખોલના હરામ હૈ.

૫. પેન્ટ શર્ટ પહેનકર નમાઝ પઢના જિસમેં સતર ખુલા હો હરામ હૈ.

૬. દુઆકા ન પઢના.

૭. પૈવંદ લગે હુએ કપડે પહેનનેકો હકીર સમઝના.

લિબાસમેં ખિલાફે સુન્નત

૧. સિર્ફ જાંગિયા, અંડરવેર ચડ્ડી વગૈરહ ખિલાફે સુન્નત હી નહીં બલ્કે હરામ હૈ. ક્યૂંકે ઉસસે સતર ખુલા રેહતા હૈ જિસકા છુપાના ફર્ઝ હૈ. વરના યે ફરિશ્તોંકી લા'નતકા સબબ હૈ.

૨. પેન્ટ ઔર પેન્ટકે કિસમકા હર વો કપડા જિસસે સુરીન (ચૂતડ) નુમાયાં હોં.

૩. શર્ટ ઔર શર્ટકે કિસમકા હર વો કપડા જિસસે સુરીન ખુલે રહેં.

૪. બડી મોહરી (મોરી) કા રિવાજી પાયજામા જિસમેં પેંચે પરેશાન કરતે હૈં.

૫. ઔરતોંકે લિયે લહેંગા (ઘઘરા), તેહબંદ, ઔર હર વો મહીન (બારીક) કપડા જિસમેં બદન નઝર આએ.

હજામતમેં ખિલાફે સુન્નત

૧. પૂરે સરકે બાલ બડે બડે રખના.

૨. પૂરે સરકે બાલ ઔરતોંકી તરહ રખના.

૩. બગલકે બાલોંમેં લાપરવાહી બરતના.

૪. ઝેરે નાફમેં દો દો મહીને લાપરવાહી બરતના.

૫. હાથ પૈરકે નાખુનોંમેં ભી લાપરવાહી બરતના.

૬. ટેઢી માંગ નિકાલના.

પાખાના કરનેમેં ખિલાફે સુન્નત

૧. જાતે વક્ત દાહના કદમ અંદર રખના.
૨. દુઆકા ન પઢના.
૩. ગિરતી હુઈ નજાસત (નાપાકી) કો દેખના.
૪. કિબ્લાકી તરફ મુંહ કરકે બૈઠના.
૫. ચલતી હુઈ હવાકી તરફ મુંહ કરના.
૬. દાહને પૈર પર ઝોર દેકર બૈઠના.
૭. બે પર્દગીમેં બૈઠકર પાખાના કરના.
૮. સિર્ફ ઢેલોંસે સાફ કરના.
૯. વાપસીમેં બાયાં કદમ બાહિર નિકાલના.
૧૦. બાદકી દુઆકા ન પઢના.

બાઝારમેં ખિલાફે સુન્નત

૧. દૂસરોંકા સૌદા લેનેસે ઈન્કાર કર દેના.
૨. ખરીદો ફરોખ્ત (લેન-દેન) મેં ઝૂઠ બોલના.
૩. નાપ વ તોલમેં કમી કરના.
૪. ગ્રાહકકો ધોકા દેના.
૫. ઝૂઠી કસમ ખાના, ખોટા સિક્કા ચલાના.

કબ્રસ્તાન જાનેમેં ખિલાફે સુન્નત

૧. નજાસત (નાપાકી) કી હાલતમેં કબ્રસ્તાન જાના.
૨. કબ્રસ્તાનમેં પાખાના યા પેશાબ કરના.
૩. કબ્રસ્તાનમેં દુનિયાકી બાતેં કરના.
૪. મરનેવાલોંકો સવાબસે મહેરૂમ રખના.

૫. અપને મરનેકા ધ્યાન ન કરના.

૬. મરનેકે બાદકી ઝિંદગીકા યકીન ન હોના.

૭. ગફલત ઔર નાફરમાનીમેં ઝિંદગી ગુઝારના.

૮. ખુદાકી અદાલતકા યકીન ન હોના.

૯. કબ્રસ્તાન પહોંચકર સલામ ન કરના.

૧૦. કબ્રકો પુખ્તા (પક્કી) ઔર બહોત ઊંચી બનવાના.

કફન ઔર કફનાનેમેં ખિલાફે સુન્નત

૧. મર્દકો કફનકે સાથ પાયજામા ઔર પઘડી યાની સાફા, ટોપી વગૈરહ દેના.

૨. ઔરતકે કફનમેં સુર્ખ ચાદર, ચૂડી (તંગ પાયજામા), યા સીંદૂર વગૈરહકા ઈસ્તેમાલ કરના.

૩. કબ્રમેં કેવડા યા ગુલાબ વગૈરહકા ઈસ્તેમાલ કરના.

૪. મય્યિતકે સાથ કબ્રસ્તાન ગલ્લા (અનાજ) યા પૈસા વગૈરહ લે જાકર તકસીમ કરના.

૫. કબ્રમેં મય્યિતકા મુંહ ખોલના ખિલાફે સુન્નત હૈ ઔર ઔરતકા મુંહ ખોલના હરામ હૈ.

નિકાહમેં ખિલાફે સુન્નત

૧. સર પર સેહરા ઔર મકના બાંધના.

૨. હાથોં ઔર પૈરોંમેં મહેંદી લગાના.

૩. રસમમેં ઔરતોંકો ઢોલ બજાકર ગાના.

૪. માંઝા બૈઠના (નિકાહસે પેહલે દુલ્હાકી તરફસે દઅવત) યા રસમ છૂઈ કરના.

૫. ગોલા દાગના (તોપ છોડના), આતિશબાઝી છોડના.

૬. બાજા બજાના યા નાચ કરાના.

૭. ફખ્રસે મહરકા ઝિયાદા રખના, ઔર અદા કરનેકી ફિક્ર ન કરના

૮. નામ વ નમૂદ (દિખાવા) ઔર ફખ્ર વ તકબ્બુરકી ગર્ઝસે દઅવત કરના.

પેશાબમેં ખિલાફે સુન્નત

૧. કિબ્લાકા ધ્યાન ન હોના.

૨. નીચે બૈઠકર ઉપરકી તરફ પેશાબ કરના.

૩. છીંટોંસે એહતિયાત ન કરના.

૪. રાસ્તેમેં પેશાબ કરના.

૫. ખડે હોકર પેશાબ કરના.

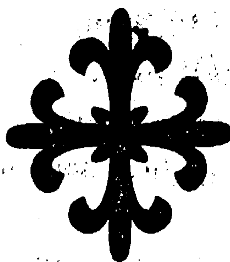
૬. નંગે સર યા નંગે હોકર પેશાબ કરના.

૭. બિલોં (દર) યા સૂરાખોંમેં પેશાબ કરના.

૮. કમરબંદ ખોલે બગૈર પાયજામાસે પેશાબ કરના.

૯. ઐસે દરખ્ત યા ઐસી જગહ જિસસે લોગ ફાઈદા ઉઠાતે હોં પેશાબ કરના.

૧૦. પેશાબ કરકે પાની યા મિટ્ટીસે ઈસ્તિન્જા ન કરના.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

યા અય્યુહલ્લઝીન આમનૂ અતીઉલ્લાહ વ અતીઉ ર્રસૂલ વ ઉલિલ્ અમ્રિ મિન્કુમ.

તર્જુમા :- અય લોગો! જો ઈમાન લાએ હો ઈતાઅત કરો અલ્લાહ ઔર ઈતાઅત કરો રસૂલકી ઔર ઉન લોગોંકી જો તુમમેં સાહિબે અમ્ર હોં.

પાંચવાં હિસ્સા

દુઆઓંકે આદાબ ઔર મખ્સૂસ દુઆએં

દુઆકે આદાબ

૧. ઈખ્લાસ ઔર તવજ્જોહકે સાથ દુઆ કરના.

૨. ખાને-પીને, પહેનનેમેં હરામસે બચના.

૩. બાવુઝૂ દુઆ કરના.

૪. દુઆ માંગનેસે પેહલે ઔર બાદમેં અલ્લાહ તઆલાકી હમ્દો સના બયાન કરના.

૫. દુરૂદ શરીફ પઢના.

૬. આજિઝી ઔર ઈન્કિસારી ઈખ્તિયાર કરના.

૭. ગિડગિડાકર માંગના.

૮. રગબત ઔર શૌકકે સાથ માંગના.

૯. કિબ્લાકી તરફ રૂખ કરના.

૧૦. અલ્લાહ તઆલાકે નામોં ઔર સિફતોંકે સાથ માંગના.

(ઈબ્ને હબ્બાન, મુસ્તદરક)

દુઆકી કબૂલિયતકે ઔકાત

૧. રમઝાનુલ મુબારકકા પૂરા મહીના.

૨. અરફા (ઝિલ હજ્જહકી નવવીં તારીખ) કા પૂરા દિન.

૩. જુમ્આકી રાત (યાની જુમ્એરાત ઔર જુમ્આકી દરમિયાની રાત).

૪. જુમ્આકા પૂરા દિન, ખુસૂસન અસરકે બાદસે ગુરૂબ તક.

૫. સહરકે વક્ત.

૬ શબે કદ્રમેં.

૭. નમાઝે પંજગાનાકે બાદ

જિન લોગોંકી દુઆએં જલ્દ કબૂલ હોતી હૈં

૧. મજબૂર ઔર લાચારકી. (બુખારી, મુસ્લિમ)
૨. બાપકી દુઆ અપની ઔલાદકે લિયે. (અબૂ દાઊદ)
૩. મુસાફિરકી દુઆ. (અબૂ દાઊદ)
૪. માં બાપકી ખિદમત કરનેવાલી ઔલાદકી દુઆ. (મુસ્લિમ)
૫. એક મુસલમાનકી દુઆ દૂસરે મુસલમાનકે લિયે.
૬. મઝલૂમકી દુઆ. (સિહાહે સિત્તહ)

રાતકે વક્ત પઢનેકી દુઆએં

૧. સોતે વક્ત **"કુલ હુવલ્લાહુ અહદ" કુલ અઊઝુ બિરબ્બિલ ફલક" કુલ અઊઝુ બિરબ્બિન્નાસ"** તીન તીન મરતબા પઢકર હાથ પર દમ કરકે પૂરે જિસ્મ પર ફેરે. (બુખારી, મુસ્લિમ)

નોટ! હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા. જો શખ્સ **"કુલ હુવલ્લાહુ અહદ" કુલ અઊઝુ બિરબ્બિલ ફલક" "કુલ અઊઝુ બિરબ્બિન્નાસ"** તીન તીન મરતબા સોતે વક્ત પઢ લે તો ઉસકે ગુનાહ ચાહે સમંદરકે બરાબર હોં, યા દરખ્તોંકે પત્તોંકે બરાબર હોં, યા રેગિસ્તાનકે રેતકે બરાબર હોં, યા દુનિયામેં દિનોંકી તા'દાદકે બરાબર હોં, અલ્લાહ તઆલા મઆફ ફરમા દેતા હૈ.

(તિરમિઝી)

સોકર ઉઠનેકી દુઆ

અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિલ્લઝી અહ્યાના બઅ્દ મા અમા તના વ ઈલયહિન્નુશૂર.

(તમામ તા'રીફેં અલ્લાહકે લિયે હૈં જિસને હમકો ઝિંદા કિયા મૌત દેનેકે બાદ ઔર ઉસીકી તરફ લૌટકર જાના હૈ.

બૈતુલખલામેં દાખિલ હોનેસે પેહલે ઔર બાદકી દુઆ

જબ બૈતુલખલા જાએેં તો દાખિલ હોનેસે પેહલે, ઔર અગર મૈદાનમેં હોં તો બૈઠનેસે પેહલે બિસ્મિલ્લાહ કહે ઔર યે દુઆ પળ્હે :-

બિસ્મિલ્લાહિ. અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની અઊઝુબિક મિનલ્ ખુબુષિ વલ ખબાઈષ.

અય અલ્લાહ! મૈં તેરી પનાહ ચાહતા હૂં ખબીસ જિન્નોંસે મર્દ હોં યા ઔરત.

(ઈબ્ને અબી શૈબહ, તિરમિઝી)

જબ ફારિગ હોકર નિકલેં તો યે દુઆ પળ્હેં

ગુફ્રાનક અય અલ્લાહ! મૈં તુઝસે મગફિરતકા તલબગાર હૂં.

(ઈબ્ને હબ્બાન, તિરમિઝી, અબૂ દાઉદ)

ઉસકે બાદ યે દુઆ પળ્હે :-

અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિલ્લઝી અઝ્હબ અન્નિલ્ અઝા વ આફાની.

તમામ તારીફેં ઉસ અલ્લાહકે લિયે હૈં જિસને મેરી તકલીફ દૂર કી ઔર મુઝે આફિયત બખ્શી. (નસાઈ)

ઘરમેં દાખિલ હોને ઔર નિકલનેકી દુઆ

જબ ઘરમેં દાખિલ હોં તો યે દુઆ પળ્હેં ઔર સલામ કરેં (ચાહે ઘરમેં કોઈ હો યા ન હો) હઝરત સઅદી (રહ.) સે રિવાયત હૈ કે એક શખ્સને રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) સે મોહતાજી ઔર તંગીકી શિકાયત કી, આપ (સ.અ.વ.) ને ઉસસે ફરમાયા કે જબ તુમ ઘરમેં દાખિલ હો તો સલામ કરો,

ચાહે ઉસમેં કોઈ શખ્સ હો યા ન હો, ફિર સલામ ભેજો ઔર "કુલ હુવલ્લાહ" એક બાર પઢો. ઉસ શખ્સને ઐસા હી કિયા તો અલ્લાહ તઆલાને (ઈસ અમલકી બરકતસે) ઈસ કસરતસે ઉસકો રિઝક દિયા કે ઉસને દૂસરોંકો નફા પહોંચાયા. (નઝલલ્ અબરાર)

અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની અસ્અલુક ખયૂરલ્ મવ્લજિ વ ખયૂરલ્ મખ્રજિ બિસ્મિલ્લાહિ વલજ્ના વ બિસ્મિલ્લાહિ ખરજ્ના વ અલલ્લાહિ રબ્બના તવક્કલ્ના.

અય અલ્લાહ! મૈં તુઝસે ઘરકે અંદર આને ઔર બાહિર જાનેકી ખૈરો બરકતકા સવાલ કરતા હૂં, હમ અલ્લાહકે નામકે સાથ હી ઘરસે જાતે હૈં ઔર અપને પરવરદિગાર અલ્લાહ પર હી હમારા ભરોસા હૈ. (અબૂ દાઉદ)

ઘરસે નિકલેં તો યે દુઆ પઢેં

બિસ્મિલ્લાહિ તવક્કલ્તુ અલલ્લાહિ, વલા હવ્લ વલા કુવ્વત ઈલ્લા બિલ્લાહ.

મૈં અલ્લાહકા નામ લેકર નિકલા, મૈંને અલ્લાહ તઆલા પર ભરોસા કિયા, ગુનાહોંસે બચના ઔર નેકિયોંકી કુવ્વત દેના અલ્લાહ હીકી તરફસે હૈ. (તિરમિઝી)

ઉસકે બાદ આસમાનકી તરફ સર ઉઠાકર યે દુઆ ભી પઢે :-

અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની અઊઝુબિક અન્ અઝિલ્લ અવ્ ઉઝલ્લ અવ્ અઝ્લિ-મ અવ્ ઉઝ્લ-મ અવ્ અજ્હ-લ અવ્ ઉજ્હ-લ અલય્ય.

અય અલ્લાહ! મૈં ઈસ બાતસે તેરી પનાહ ચાહતા હૂં કે ગુમરાહ હો જાઉં યા ગુમરાહ કર દિયા જાઉં, યા ઝુલ્મ કરૂં યા મુઝ પર ઝુલ્મ કિયા જાએ, યા જહાલત કરૂં યા મુઝ પર જહાલત કી જાએ. (અબૂ દાઉદ)

ખાના ખાને બૈઠેં તો યે દુઆ પળ્હેં

જબ ખાનેકે લિયે બૈઠેં તો હાથ ધોકર બૈઠેં ઉસકે બાદ યે દુઆ પળ્હેં :

બિસ્મિલ્લાહિ વ અલા બરકતિલ્લાહ.

મૈંને અલ્લાહકે નામ ઔર અલ્લાહકી બરકત પર ખાના શુરૂ કિયા.

(મુસ્તદરક)

અગર શુરૂમેં દુઆ ભૂલ ગયે હોં તો યે દુઆ પળ્હેં

બિસ્મિલ્લાહિ અવ્વલહૂ વ આખિરહૂ.

મૈંને ઉસકે અવ્વલ વ આખિરમેં અલ્લાહકા નામ લિયા. (મિશ્કાત)

જબ ખાના ખા ચુકેં તો યે દુઆ પળ્હેં

અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિલ્લઝી અત્અમના વ સકાના વજ-અલના મિનલ્ મુસ્લિમીન.

તમામ તા'રીફેં ઉસ અલ્લાહકે લિયે હૈં જિસને હમકો ખિલાયા ઔર પિલાયા ઔર હમકો મુસલમાનોંમેંસે બનાયા. (તિરમિઝી)

જબ દસ્તરખ્વાન ઉઠાયા જાને લગે તો યે દુઆ પળ્હેં

અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિ હમ્દન્ કષીરન્ તય્યિબમ્ મુબારકન્ ફીહિ ગયૂર મુકફિય્યિન વલા મુવદ્દઈન વલા મુસ્તગ્નિયન્ અન્હુ રબ્બના.

સબ તા'રીફ અલ્લાહકે લિયે હૈ ઐસી તા'રીફ જો બહોત હો ઔર પાકીઝા

હાં, ઔર બરકત દે હમારે રબ, હમ ઈસ ખાનેકો કાફી સમઝકર યા બિલકુલ રૂખ્સત કરકે યા ઉસસે બેનિયાઝ હોકર નહીં ઉઠા રહે હૈં. (બુખારી)

જબ કિસીકે યહાં ખાએં તો યે દુઆ પઢેં

અલ્લાહુમ્મ અત્ઈમ્ મન્ અત્અમની વસ્કિ મન્ સકાની.

અય અલ્લાહ જિસને મુઝે ખિલાયા તૂ ઉસે ખિલા, ઔર જિસને મુઝે પિલાયા તૂ ઉસે પિલા. (મુસ્લિમ)

જબ મેઝબાનસે રૂખ્સત હોને લગે તો યે દુઆ પઢેં

અલ્લાહુમ્મ બારિક્ લહુમ્ ફીમા રઝક્-તહુમ્ વગ્ફિર્ લહુમ્ વર્હમ્હુમ.

અય અલ્લાહ! ઉનકે લિયે રિઝ્કમેં બરકત દે ઔર ઉનકો બખ્શ દે ઔર ઉન પર રહમ ફરમા. (મુસ્લિમ, તિરમિઝી, અબૂ દાઉદ)

પાની પીનેકે વક્ત યે દુઆ પઢેં

જબ પાની પીનેકા ઈરાદા હો તો ઊંટકી તરહ એક હી સાંસમેં ન પીએં, બલ્કે તીન સાંસ બરતનસે બાહિર લેં, ફૂંકકર ન પીએં, યાની બરતનમેં ફૂંક ન મારેં. ઔર જબ પીને લગેં તો "બિસ્મિલ્લાહ" પઢેં, ઔર જબ પી ચુકેં તો "અલ્હમ્દુલિલ્લાહ" કહેં. (મિશ્કાત)

ઝમઝમ પીનેકી દુઆ

અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની અસ્અલુક ઈલ્મન્ નાફિઅંવ્ વ રિઝ્કંવ્ વાસિઅંવ્ વ અમલમ્ મુતકબ્બલંવ્ વ શિફાઅમ્ મિન્ કુલ્લિ દાઈન.

અય અલ્લાહ! મૈં તુઝસે નફા પહોંચાનેવાલે ઈલ્મ ઔર ફરાખ રોઝી ઔર હર બીમારીસે શિફાકા સવાલ કરતા હૂં.

ઈફતારકે વક્તકી દુઆ

જબ રોઝા ઈફતાર કરને લગેં તો યે દુઆ પળ્હેં :

અલ્લાહુમ્મ લ-ક સુમ્તુ વ અલા રિઝ્કિ-ક અફ્તર્તુ.

અય અલ્લાહ! મૈંને તેરે લિયે રોઝા રખ્ખા ઔર તેરી હી દી હુઈ રોઝીસે ઈફતાર કિયા. (અબૂ દાઉદ)

ઉસકે બાદ યે દુઆ પળ્હેં :-

અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની અસ્અલુક બિરહ્મતિકલ્લતી વસિઅત્ કુલ્લ શયઈન્ અન્ તગ્ફિ-ર લી ઝુનૂબી. (ઈબ્ને માજા, હાકિમ ફીલ મુસ્તદરક)

અય અલ્લાહ! મૈં તેરી ઉસ રહમતકે વાસ્તેસે સવાલ કરતા હૂં જો હર ચીઝકો ઘેરે હુએ હૈ કે તૂ મેરે ગુનાહ મઆફ ફરમા દે. (ઈબ્ને માજા, મુસ્તદરક)

ઈફતારકે બાદ યે દુઆ પળ્હેં

ઝહબઝ્ ઝમઉ વબ્તલ્લતિલ્ ઉરૂકુ વ ષબતલ્ અજ્રુ ઈન્શા અલ્લાહુ તઆલા.

પ્યાસ ચલી ગઈ ઔર રગેં તર હો ગઈ ઔર ઈન્શા અલ્લાહ સવાબ સાબિત હો ગયા. (અબૂ દાઉદ)

જબ કિસીકે યહાં ઈફતાર કરેં તો યે દુઆ પળ્હેં

અફ્તર ઈન્દકુમુસ્ સાઈમૂ-ન વ અકલ તઆમકુમુલ્ અબ્રારુ વ સલ્લત્ અલયકુમુલ્ મલાઈકહ.

તુમહારે પાસ રોઝાદાર ઈફતાર કરેં ઔર નેક બંદે તુમહારા ખાના ખાએં ઔર ફરિશ્તે તુમ પર રહમત ભેજેં. (ઈબ્ને માજા)

જબ સફર પર નિકલેં તો યે દુઆ પઢેં

અલ્લાહુમ્મ બિ-ક અસૂલુ વ બિક અહૂલુ વ બિ-ક અસીરુ.

અય અલ્લાહ! મૈં તેરી મદદસે (દુશ્મનોં પર) હમ્લા કરતા હૂં ઔર તેરી હી મદદસે ઉનકે દફા કરનેકી તદબીર કરતા હૂં ઔર તેરી હી મદદસે ચલતા હૂં.

(અહમદ)

જબ સવાર હોને લગેં તો રકાબ યા પાએદાન (પગથિયા) પર કદમ રખ્ખેં તો "બિસ્મિલ્લાહ" કહેં, ઔર જબ જાનવરકી પુશ્ત યા સીટ પર બૈઠ જાએં તો "અલ્હમ્દુલિલ્લાહ" કહેં, ઉસકે બાદ યે આયત પઢેં :

અલ્હમ્દુલિલ્લાહ. સુબ્હાનલ્લઝી સખ્ખ-ર લના હાઝા વમા કુન્ના લહૂ મુકરિનીન, વ ઈન્ના ઈલા રબ્બિના લ-મુન્કલિબૂન.

અલ્લાહ પાક જિસને ઈસકો હમારે કબ્ઝેમેં દે દિયા ઔર હમ ઉસકી કુદરતકે બગૈર ઈસકે કબ્ઝા કરનેવાલે ન થે, ઔર બિલા શુબહ હમકો અપને રબકી તરફ જાના હૈ. (સૂરએ ઝુખરુફ, પારા ૨૫)

ઉસકે બાદ :-

તીન બાર **"અલ્હમ્દુ લિલ્લાહ"** ઔર તીન બાર **"અલ્લાહુ અકબર"** ઔર એક બાર **"લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહ"** કહેં.

ફિર ઉસકે બાદ યે દુઆ પઢેં :-

સુબ્હાનક ઈન્ની ઝલમ્તુ નફ્સી ફગ્ફિર્લી ફઈન્નહૂ લા યગ્ફિરુઝ્ઝુનૂબ ઈલ્લા અન્ત.

અય ખુદા! તૂ પાક હૈ, બેશક મૈંને અપને નફસ પર ઝુલ્મ કિયા, તૂ મુઝે

બખ્શ દે. ક્યૂંકે સિર્ફ તૂહી ગુનાહોંકા બખ્શતા હૈ. (અબૂ દાઉદ, તિરમિઝી)

ઉસકે બાદ યે દુઆ માંગે :-

અલ્લાહુમ્મ ઈન્ના નસ્અલુક ફી સફરિના હાઝલ્ બિર્ર વત્તકવા, વ મિનલ્ અમલિ મા તર્દા, અલ્લાહુમ્મ હવ્વિન્ અલયના સફરના હાઝા, વત્વિ અન્ના બુઅ્દહૂ, અલ્લાહુમ્મ અન્ત સ્સાહિબુ ફીસ્સફરિ, વલ્ ખલીફતુ ફીલ્ અહ્લિ, અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની અઊઝુબિ-ક મિંવ્ વઅ્ષાઈ સ્સફરિ વ કઆબતિલ મન્ઝરિ વ સૂઈલ્ મુન્કલબિ ફીલ્ માલિ વલ્ અહ્લિ વલ્ વલદ.

અય અલ્લાહ! હમ તુઝસે અપને સફરમેં નેકીકી ઔર પરહેઝગારીકી ઔર જો અમલ તુઝે પસંદ હોં ઉનકી દરખ્વાસ્ત કરતે હૈં. અય અલ્લાહ! તૂ હમારા સફર આસાન કર દે ઔર ઉસકી મસાફતકો તય કર દે. અય અલ્લાહ! તૂહી સફરમેં હમારા રફીક ઔર ઘર બાહિરમેં (હમારા) કાઈમ મકામ હૈ.(તૂ હમારે ઘરબારકી હિફાઝત ફરમા) અય અલ્લાહ! મૈં તુઝસે સફરકી સખ્તિયોંસે ઔર તકલીફદેહ મંઝરસે ઔર બીવી બચ્ચોં ઔર માલ વ ઔલાદમેં તકલીફદેહ વાપસીસે પનાહ માંગતા હૂં.

(મુસ્લિમ, અબૂ દાઉદ, તિરમિઝી)

સફરસે વાપસ હોકર જબ અપની બસ્તીમેં પહોંચે તો યે દુઆ પઢે

આઈબૂ-ન તાઈબૂ-ન આબિદૂ-ન લિરબ્બિના હામિદૂન.

હમ લૌટનેવાલે હૈં, તૌબા કરનેવાલે હૈં, અલ્લાહકી બંદગી કરનેવાલે હૈં, અપને રબકી હમ્દ કરનેવાલે હૈં. (મુસ્લિમ)

ફિર જબ ઘરમેં દાખિલ હોં તો યે દુઆ પઢે

અવ્બન અવ્બન લિરબ્બિના તવ્બન્ લા યુગાદિરુ અલયના હવ્બા.

(બઝ્ઝાર, અબૂ યઅ્લા)

મૈં વાપસ આતા હૂં, મૈં વાપસ આતા હૂં, અપને રબકે સામને ઐસી તૌબા કરતા હૂં જો હમ પર કોઈ ગુનાહ ન છોડે. (બઝ્ઝાર, અબૂ યઅલા)

દરિયાઈ યા બહરી સફર પર રવાના હોં તો યે દુઆ પઢ્હેં

(૧) બિસ્મિલ્લાહિ મજ્રેહા વ મુરસાહા ઈન્ન રબ્બી લગફૂરુ ર્રહીમ.

(સૂ. હૂદ)

(૨) વમા કદરૂલ્લાહ હક્ક કદ્રિહી વલ અર્ઝુ જમીઅન્ કબ્ઝતુહૂ યવ્મલ્ કિયામતિ વસ્સમાવાતુ મત્વિય્યાતુમ બિયમીનિહી, સુબ્હાનલ્લાહિ વ તઆલા અમ્મા યુશ્રિકૂન.

૧. અલ્લાહકે નામસે હી ઉસકા લંગર ઉઠાના હૈ (ઔર ઉસકે નામસે) ઉસકા લંગર ડાલના હૈ, બેશક મેરા રબ મઆફ કરનેવાલા ઔર રહમ કરનેવાલા હૈ.

૨. ઔર (ઉન કાફિરોં, મુશ્રિકોંને) અલ્લાહકી કદર કરનેકા જૈસા હક થા વૈસી કદર નહીં કી. હાલાંકે કિયામતકે દિન સારી ઝમીન ઉસકી મુઠ્ઠીમેં હોગી, ઔર તમામ આસમાન ઉસકે દાએં હાથમેં લિપટે હુએ હોંગે (હકીકતમેં) અલ્લાહ પાક વ સાફ બુલંદ વ બરતર હૈ ઉન મુશરિકોંકે શિર્કસે. (તબરી, અબૂ યઅલા)

કિસીકો રુખ્સત કરતે વક્ત યે દુઆ પઢ્હે

જબ કોઈ સફર પર જા રહા હો તો રુખ્સત કરનેવાલા મુકીમ, ઉસસે મુસાફહા કરે ઔર યે દુઆ દિયા કરે.

અસ્તવ્ દિઉલ્લાહ દીનક વ અમાનતક વ ખવાતીમ અમલિક.

મૈં અલ્લાહકે સુપુર્દ કરતા હૂં તુમહારે દીન ઔર અમાનતકો, ઔર તુમહારે અમલકે ખાતિમોં (સફર) કે અંજામકો, (વોહી સબકા મુહાફિઝ હૈ).

(નસાઈ, અબૂ દાઉદ, તિરમિઝી)

બીમારકી ઈયાદતકે વક્તકી દુઆ

લા બઅ્સ અલય્ક તહૂરુન્ ઈન્શા અલ્લાહ.

તુઝ પર કોઈ હરજ નહીં હૈ (યે બીમારી ગુનાહોંસે) પાક કરનેવાલી હૈ અગર અલ્લાહને ચાહા. (રવાહુ બુખારી વ નસાઈ)

બીમારકી શિફાકી દુઆ

અઝ્હિબિલ્ બઅ્સ રબ્બન્નાસિ વશ્ફિ અન્તશ્શાફી લા શિફાઅ ઈલ્લા શિફાઉ-ક શિફાઅન્ લાયુગાદિરુ સકમા.

બીમારીકો દૂર કર અય તમામ લોગોંકે પરવરદિગાર ઔર શિફા દે, તૂહી શિફા દેનેવાલા હૈ, શિફા નહીં હૈ મગર તેરી શિફા, ઐસી શિફા દે જો કિસી બીમારીકો બાકી ન છોડે. (બુખારી, વ મુસ્લિમ)

જાંકુનીકે વક્તકી દુઆ

અલ્લાહુમ્મ અઈન્ની અલા ગમરાતિલ્ મૌતિ વ સકરાતિલ્ મૌત.

અય અલ્લાહ! મૌતકી સખ્તિયોંકે ઈસ મૌકામેં મેરી મદદ ફરમા.

રૂહ નિકલનેકે બાદકી દુઆ

રૂહ નિકલનેકે બાદ મય્યિતકી આંખેં બંદ કરતે હુએ યે દુઆ પઢેં ઔર "લિ ફુલાનિન" કી જગહ મય્યિતકા નામ લેં.

અલ્લાહુમ્મગ્ફિર્ લિફુલાનિન વર્ફઅ્ દરજતહૂ ફીલ મહ્દિય્યી-ન વખ્લુફ્હુ ફી અકબિહી ફીલ ગાબિરીન વગ્ફિર્ લના વ લહૂ યા રબ્બલ્ આલમીન.

અય અલ્લાહ! ઉસકો બખ્શ દે ઔર હિદાયત યાફતા બંદોંમેં શામિલ ફરમાકર ઉસકા દરજા બુલંદ ફરમા, ઔર ઉસકે પસમાન્દગાન (વારિસોં) મેં તૂ ઉસકા જાનશીન

હો જા, અય રબ્બુલ આલમીન હમેં ઔર ઉસે બખ્શ દે, ઉસકી કબ્રકો કુશાદા ઔર મુનવ્વર ફરમા. (મિશ્કાત, મુસ્લિમ)

મય્યિતકો કબ્રમેં રખનેકી દુઆ

બિસ્મિલ્લાહિ વ અલા મિલ્લતિ રસૂલિલ્લાહ.

અલ્લાહકે નામસે ઔર અલ્લાહકી મદદકે સાથ ઔર રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કે મઝહબ પર (કબ્રમેં) રખતા હૂં.

કુરબાનીકી દુઆ

કુરબાનીકે જાનવરકો કિબ્લા રૂખ લિટાકર યે દુઆ પઢેં.

"ઈન્ની વજ્જહ્તુ વજ્હિય લિલ્લઝી ફતરસ્સમાવાતિ વલ અર્ઝ હનીફંવ્ વમા અ-ન મિનલ્ મુશ્રિકીન. ઈન્ન સલાતી વ નુસુકી વ મહ્યાય વ મમાતી લિલ્લાહિ રબ્બિલ્ આલમીન. લા શરીક લહૂ વ બિઝાલિક ઉમિર્તુ વ અ-ન અવ્વલુલ્ મુસ્લિમીન."

ઝબહ કરનેકે બાદ યે દુઆ પઢે :

"અલ્લાહુમ્મ તકબ્બલ્હુ મિન્ની કમા તકબ્બલ્ત મિન્ હબીબિક મુહમ્મદિંવ્ વ ખલીલિક ઈબ્રાહીમ અલય્હિમ સ્સલાતુ વ સ્સલામ."

અગર દૂસરેકી કુરબાની ઝબહ કરના હો તો "મિન્ની" કી જગહ "મિન્ ફુલાનિન" યાની ઉસકા નામ લે, ઔર અગર કુરબાનીમેં દૂસરે લોગ શરીક હોં તો "મિન્ની વ મિન્ ફુલાનિન વ ફુલાનિન" કહે.

અકીકાકી દુઆ

જાનવર ઝબહ કરનેસે પેહલે ઈન્ની વજ્જહ્તુ વજ્હિય લિલ્લઝી આખિર તક કુરબાનીવાલી દુઆ પઢે ઔર ઝબહ કરનેકે બાદ યે દુઆ પઢે :

"અલ્લાહુમ્મ હાઝિહી અકીકતુબ્ની તકબ્બલ્હુ કમા તકબ્બલ્ત મિન્ હબીબિક મુહમ્મદિંવ્ વ ખલીલિક ઈબ્રાહીમ અલયહિમ સ્સલાતુ વ સ્સલામુ દમુહા બિ દમિહી, લહ્મુહા બિ લહ્મિહી, શઅ્રુહા બિ શઅ્રિહી, અઝ્મુહા બિ અઝ્મિહી.

નોટ :- અગર બચ્ચા હો તો "બિદમિહી", અગર બચ્ચી હો તો "બિદમિહી" કી જગહ "બિદ્દમિહા" કહેંગે. ઔર "ઈબ્ન" કી જગહ "બિન્ત" કહેંગે, અગર ઝબહ કરનેવાલા બાપકે અલાવા કોઈ દૂસરા હો તો લડકે યા લડકીકે બાપકા ભી નામ લે.

કુનૂતે નાઝિલા

કિસી આમ મુસીબત મસલન કહત, વબા ઔર દુશ્મનોંકે હમ્લે વગૈરહકા અંદેશા હો યા આમ ખૌફ વ હિરાસકા આલમ હો તો ઐસે વક્તમેં યે દુઆ (કુનૂતે નાઝિલા) ફજરકી નમાઝકી આખરી રકાતમેં રૂકૂઅકે બાદ પઢી જાએગી, અગર ઈમામ પઢે તો મુકતદી ઈમામકે ઠહેરનેકે વક્ત આહિસ્તાસે આમીન કહેં.

અલ્લાહુમ્મહ્ દિની ફી મન્ હદૈત વ આફિની ફી મન્ આફૈત વ તવલ્લની ફી મન્ તવલ્લૈત વ બારિક લી ફી મા અઅ્તૈત વ કિની શર્ર મા કઝૈત ફઈન્નક તક્ઝી વલા યુક્ઝા અલૈક, ઈન્નહૂ લા યઝિલ્લુ મંવ્ વાલૈત વલા યઈઝ્ઝુ મન્ આદૈત તબારક્ત રબ્બના વ તઆલૈત નસ્તગ્ફિરૂક વ નતૂબુ ઈલૈક, વ સલ્લલ્લાહુ અલન્નબિય્યિ, અલ્લાહુમ્મ ગ્ફિર્લના વ લિલ્ મુઅ્મિનીન વલ મુઅ્મિનાતિ વલ મુસ્લિમીન વલ મુસ્લિમાતિ, વ અલ્લિફ બૈન કુલૂબિહિમ વ અસ્લિહ્ ઝાત બૈનિહિમ્, વન્સુર્ હુમ્ અલા અદુવ્વિક વ અદુવ્વિહિમ. અલ્લાહુમ્મલ્ ઈનિલ્ કફરતલ્લઝીન યસુદ્દૂ-ન અન્ સબીલિક વ યુકઝ્ઝિબૂન રુસુલક વ યુકાતિલૂન ઔલિયાઅક. અલ્લાહુમ્મ ખાલિફ બૈન કલિમતિહિમ્ વ ઝલ્ઝિલ્ અકદામહુમ્ વ અન્ઝિલ્ બિહિમ્ બઅ્સકલ્લઝી લા તરૂદ્દુહૂ અનિલ્ કૌમિલ્ મુજ્રિમીન. વજ્અલ્ અલૈહિમ્ રિજ્ઝક વ અઝાબક ઈલાહલ્ હક્કિ આમીન. અલ્લાહુમ્મ મુન્ઝિલલ્

કિતાબિ વ મુજ્‌ઝિયસ્સહાબિ વ હાઝિમલ્ અહ્‌ઝાબિ ઈહ્‌ઝિમુહુમુલ અહ્‌ઝાબિહ્ ઝિમુહુમ્, વન્સુર્‌ના અલૈહિમ્, અલ્લાહુમ્મ ઈન્ના નજ્‌અલુક ફી નુહૂરિહિમ્ વ નઊઝુબિક મિન્ શુરૂરિહિમ.

અય અલ્લાહ! રાહ દિખા મુઝે ઉનમેં જિનકો તૂને રાહ દિખાઈ, ઔર હમેં આફિયત દે ઉન લોગોંકી તરહ જિનકો તૂને આફિયત બખ્શી, ઔર દોસ્ત રખ હમકો ઉન લોગોંમેં જિનકો તૂને દોસ્ત રખ્ખા, ઔર હમકો અતા કરદા અપની નેઅમતમેં બરકત અતા ફરમા, ઔર ઉસ શરસે હમેં બચા જિસકા તૂને ફૈસલા કર લિયા હૈ, બેશક તૂ હુકમ દેતા હૈ ઔર તુઝકો હુકમ નહીં દિયા જાતા હૈ, ઔર બેશક જિનકો તૂ દોસ્ત રખ્ખે વો રૂસ્વા નહીં હોતા, ઔર નહીં ઈઝ્ઝત પાતા હૈ જિસસે તૂ દુશ્મની રખ્ખે. અય હમારે પરવરદિગાર! તૂ બરકતવાલા હૈ, તૂ બુલંદ મરતબા હૈ, હમ તુઝસે ઈસ્તિગ્ફાર કરતે હૈં ઔર તુઝસે તૌબા કરતે હૈં, ઔર અલ્લાહકી રહમત હો અલ્લાહકે નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) પર. (તિરમિઝી, વ નસાઈ) અય અલ્લાહ! હમકો ઔર તમામ મોમિન મર્દ ઔરતોંકી મગફિરત ફરમા, ઔર ઉનકે દિલોંમેં એક દૂસરેકી મુહબ્બત દે, ઔર ઈસ્લાહ કર ઉનકે દરમિયાન, ઔર ઉનકી મદદ કર ઉનકે ઔર અપને દુશ્મન પર, ઔર લાનત ભેજ ઉન કાફિરોં પર જો તેરે રાસ્તેસે રોકતે હૈં ઔર તેરે નબિયોંકો ઝુઠલાતે હૈં ઔર તેરે દોસ્તોંસે લડતે હૈં, અય અલ્લાહ! ઉનકી બાતોંમેં ઈખ્તિલાફ પૈદા કર દે, ઔર ઉનકે કદમોંકો ડગમગા દે, ઔર ઉનકી જમ્ઈયતકો પારહ પારહ (ટુકડે ટુકડે) કર દે, ઔર ઉનકે ઈલાકેકો નેસ્ત વ નાબૂદ કર દે, ઔર નાઝિલ ફરમા ઉન પર ઐસા અઝાબ જો ન પલ્ટે નાફરમાન કૌમસે, ઔર ઉન પર અપની સખ્તી ઔર અઝાબ મુસલ્લત ફરમા, અય મા'બૂદે બરહક (કુબૂલ ફરમાના. અય અલ્લાહ કિતાબકે નાઝિલ કરનેવાલે, ઔર બાદલોંકે ચલાનેવાલે ઔર લશ્કરોંકે હરાનેવાલે, ઉનકો શિકસ્ત દે ઔર હમારી ઉન પર મદદ ફરમા, અય અલ્લાહ હમ તુઝકો ઉનકે સામને કરતે હૈં ઔર ઉનકે શરસે તેરી પનાહ માંગતે હૈં.

દુઆએ ઈસ્તિખારહ

અગર કિસી બાતમેં તરદ્દુદ હો યા ખૈરકી તલબ હો તો દો રકા'ત નફલ પઢકર

યે દુઆ પઢે ઔર "અન્ન હાઝલ અમ્ર" કી જગહ અપની ઝરૂરતકા નામ લે.

અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની અસ્તખીરુક બિઈલ્મિક, વ અસ્તક્દિરુક બિકુદરતિક વ અસ્અલુક મિન્ ફઝ્લિકલ્ અઝીમ. ફઈન્નક તકદિરુ વલા અકદિરુ વ તઅ્લમુ વલા અઅ્લમુ વ અન્ત અલ્લામુલ્ ગુયૂબ. અલ્લાહુમ્મ ઈન્ કુન્ત તઅ્લમુ અન્ન હાઝલ્ અમ્ર ખયૂરુલ્ લી ફી દીની વ મઈશતી વ આકિબતિ. અમ્રી (અવ્) આજિલિ અમ્રી વ આજિલિહી ફક્દિર્હુ લી વ યસ્સિર્હુ લી, ષુમ્મ બારિક્ લી ફીહિ, વ ઈન્ કુન્ત તઅ્લમુ અન્ન હાઝલ્ અમ્ર શર્રુલ્ લી ફી દીની વ મઈશતી વ આકિબતિ અમ્રી (અવ્) આજિલિ અમ્રી વ આજિલિહી ફસ્રિફ્હૂ અન્ની વસ્રિફ્ની અન્હુ વકદિર્ લિયલ્ ખય્ર હય્ષુ કાન ષુમ્મ અર્ઝિની બિહી.

અય અલ્લાહ! મૈં તુઝસે તેરે ઈલ્મકે ઝરીએ ખૈર ચાહતા હૂં ઔર તેરી કુદરતકે ઝરીએસે કુદરત, ઔર તુઝસે સવાલ કરતા હૂં તેરી બડી મહેરબાનીસે. ઈસ લિયે કે તૂ કુદરત રખતા હૈ ઔર મુઝે કુદરત નહીં, ઔર તૂ જાનતા હૈ મૈં નહીં જાનતા, અય અલ્લાહ! અગર તૂ જાનતા હૈ કે યે કામ (કામકા નામ લેકર) મેરે હકમેં મેરે લિયે દીન વ દુનિયા ઔર મેરે અંજામ યા દેર સવેરકે લિહાઝસે બેહતર હૈ તો ઈસકો મેરે લિયે મુકદ્દર ફરમા દે ઔર મેરે લિયે આસાન કર દે, ફિર મુબારક ફરમા. ઔર અગર તૂ જાનતા હૈ કે યે કામ મેરે લિયે દીન વ દુનિયાકા અંજામ યા દેર સવેરકે લિયે અચ્છા નહીં તો તૂ ઈસકો મુઝસે ફેર દે, ઔર મુઝે ઉસસે બાઝ રખ, ઔર મેરે લિયે બેહતરી જહાં હો મુકદ્દર કર દે ફિર મુઝે ઉસ પર રાઝી કર દે.

મુહમ્મદ સરવર ફારૂકી નદવી ફતેહપુરી
૨૨ મુહર્રમ સન હિજરી ૧૪૨૭

તમ્મત બિલ ખૈર

